

30. Ogólnopolska Konferencja Psychologii Rozwojowej

Rozwój ku zdrowiu: między progresem a regresem

Instytut Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego
Polskie Stowarzyszenie Psychologii Rozwoju Człowieka

30. Ogólnopolska Konferencja Psychologii Rozwojowej
Rozwój ku zdrowiu: między progresem a regresem

KSIĄŻKA ABSTRAKTÓW

2-4 CZERWCA 2022

GDAŃSK

Spis treści:

Związek nasilenia objawów depresji poporodowej u kobiet z poczuciem kompetencji rodzicielskich, skuteczności w roli rodzica i satysfakcji z bycia rodzicem w pierwszym roku życia dziecka.....	6
Związek nasilenia objawów depresji poporodowej u matek z poczuciem wsparcia otrzymywanego od partnera w pierwszym roku życia dziecka.....	7
Ocena ryzyka samobójczego i wpływu czynników protekcyjnych u młodych osób z diagnozą depresji.....	8
Strategie radzenia sobie z frustracją jako wskaźnik rozwoju samoregulacji emocji u dzieci w okresie wczesnego dzieciństwa - badanie pilotażowe.....	9
Zmiana jakości kontroli hamowania u dzieci w okresie średniego dzieciństwa – badanie pilotażowe, poprzeczne.....	10
Potrzeby psychospołeczne realizowane przez uczestnictwo w fandomie.....	11
Predyktory poczucia obciążenia opiekunów osób z demencją.....	12
Zachowania jedzeniowe i prężność psychiczna u kobiet wdrażających metody wspomaganego rozrodu (ART).....	13
Mentalizacja, efektywność regulacji emocji i właściwości relacji społecznych a poczucie jakości życia osób w okresie późnej dorosłości doświadczających pandemii Covid-19. Raport z badania pilotażowego.....	14
Skala zjawiska depresyjności wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych.....	15
Znaczenie wczesnej diagnozy ADHD i adekwatnych oddziaływań farmakologiczno-terapeutycznych dla jakości życia psychospołecznego pacjentów.....	16
Odwaga a tolerancja niejednoznaczności w sytuacji podejmowania decyzji zawodowych przez młodych dorosłych. Moderujący efekt orientacji życiowej.....	17
Postformalne sposoby rozwiązywania problemów życiowych w dorosłości – prezentacja narzędzia i wstępnych wyników badań.....	18
Postformalne sposoby rozwiązywania problemów dotyczących gotowości szkolnej dzieci stosowane przez osoby dorosłe – wstępne wyniki badań.....	19
Wyzwania wieku średniego i wchodzenie w okres starzenia się kobiet nieheteroseksualnych 50 + w Polsce - studium przypadku.....	20
Efektywność muzykoterapii u wcześniaków i ich rodziców na oddziale intensywnej terapii noworodka: wyniki międzynarodowego randomizowanego badania klinicznego.....	21
Trajektorie wypalenia rodzicielskiego w pierwszym roku pandemii: Wyniki rocznego badania podłużnego z udziałem rodziców w okresie wyłaniającej się dorosłości.....	22
Postrzeganie rodzicielstwa przez rodziców, którzy żałują posiadania dziecka: Badanie z zastosowaniem metodologii mieszanej.....	23

Praktyczna strona modelowania zachowań dorastającego dziecka alkoholika z zastosowaniem psychoterapii krótkoterminowej – program dla DDA opracowany przez Izabelę Sumińską...	24
Badania podłużne w grupie wybitnych aktorów polskich. Wyzwania dla psychologii twórczości.....	25
Technoferencja rodzicielska - polska adaptacja kwestionariusza DISRUPT.....	26
Związek religijności osób w wyłaniającej się dorosłości z bliskością z rodzicami. Znaczenie postaw rodzicielskich oraz bliskości z rodzicami.....	27
Związek między pamięcią operacyjną, inteligencją płynną a wiekiem w oparciu o wyniki analiz mediacji i moderacji.....	28
Typy motywacji, cele życiowe i przekonania a częstość zachowań prośrodowiskowych u adolescentów i stających się dorosłych.....	29
Rozwój tożsamości niepełnosprawności – konsekwencje dla zdrowia psychicznego. Przegląd literatury.....	30
Cosplay a kształtowanie tożsamości młodzieży. Kierunki rozwoju.....	31
Razem czy osobno – społeczne aspekty koncentracji uwagi w grupie dzieci z trudnościami rozwojowymi, badanie pilotażowe.....	32
Życie w pojedynkę a rozwój i zdrowie psychiczne. Analiza tematyczna wywiadów z dorosłymi mężczyznami.....	33
Mizofonia a inne nadwrażliwości słuchowe i zaburzenia psychiatryczne u dzieci i młodzieży	34
Temperamentalne uwarunkowania przeczutności uwagi u dzieci w wieku przedszkolnym....	35
Gdy serce prawdy nie mówi... Interocepcja u nastolatków z zaburzeniami rytmu serca.....	36
Rodzicielstwo odraczone, biologiczne i prawne a dobrostan i diadyczne radzenie sobie ze stresem przez małżonków.....	37
Doświadczenie ojcostwa w sytuacji narodzin dziecka zagrożonego niepełnosprawnością – analiza narracyjna.....	38
Dwa przełomy w rozwoju możliwości dokonywania wyboru u dzieci.....	39
Kontrola motoryczna u dzieci w okresie średniego dzieciństwa - badanie pilotażowe.....	40
Jak dotrzeć do doświadczeń niemowląt? Dylematy badacza.....	41
Podmiotowe uwarunkowania dobrostanu osób w wyłaniającej się dorosłości.....	42
Doświadczenie przez młodych dorosłych powrotu do domów rodzinnych w czasie pandemii COVID-19.....	43
Podejmowanie zobowiązań i identyfikacja z nimi a zdrowie psychiczne nastolatków i młodych dorosłych.....	44
Neuroinfekcje a rozwój osoby: wpływ zapalenia mózgu na dziecko i system rodzinny.....	45
Dodatkowa nauka języka angielskiego dzieci w wieku ok. 2,5-4 lata a wybrane funkcje poznawcze.....	46
Właściwości psychometrycznej polskiej adaptacji Kwestionariusza do Pomiaru Rodzicielskiego Funkcjonowania Refleksyjnego P. Luytena.....	47

Mediatyzacja edukacji – wybór (?) służący rozwojowi?.....	48
Rola mentalizacji w rozwoju i podtrzymaniu poczucia tożsamości.....	49
Negatywne doświadczenia w dzieciństwie jako predyktor rozwoju psychospołecznego.....	50
Predyktory decyzji prokreacyjnej oraz powody dobrowolnej bezdzietności.....	51
Styl funkcjonowania rodziny jako predyktor jakości funkcji wykonawczych w grupie uczniów z ADHD w wieku 10-13 lat.....	52
Przegląd reprezentacji umysłowych w badaniach psychologicznych.....	53
Stres rodzicielski matek niemowląt jako czynnik zagrażający zdrowiu psychicznemu – badanie własne.....	54
Hamowanie reakcji jako jeden z fundamentów zdolności wyboru – badania własne w grupie niemowląt.....	55
Kształtowanie tożsamości psychologów w kontekście dydaktyki historii myśli psychologicznej.....	56
Jakość życia rodzin zastępczych.....	57
Rozwój człowieka w ujęciu psychocybernetycznym - nowe badania empiryczne.....	58
Wybory prokreacyjne a opcjonalność rozwoju w dorosłości.....	59
Zdrowa edukacja: nauczanie o rozwoju sprzyjające rozwojowi.....	60
Szkoła wobec wyzwań (dotkniętej pandemią) współczesności.....	61
Rodzicielstwo - oczekiwania kontra rzeczywistość. Przewidywane i doświadczane zmiany życiowe wynikające z podjęcia roli rodzica u młodych dorosłych.....	62
Agresja pomiędzy rodzeństwem: definicja, uwarunkowania, skutki.....	63
Czy myśleć można wszystko? Specyfika metamyślenia a subiektywne poczucie nasilenia objawów zaburzeń osobowości z pogranicza w okresie wczesnej i średniej dorosłości.....	64
Upominki za dobre uczynki. Materialne wzmocnienia w procesie wychowania – konstrukcja metody pomiarowej.....	65
Mentalizacja a strategie kontroli jedzenia. Dylemat dawania wyboru na ścieżce uczenia zdrowych nawyków.....	66
Relacje romantyczne wśród współczesnych młodych dorosłych.....	67
Starzenie się w perspektywie międzykulturowej.....	68
Preferencje w zakresie potrzeby kontaktu z naturą w miejscu zamieszkania – analiza psychologiczno-ekonomicznych czynników wyboru.....	69
Wybór jako kategoria ukierunkująca i dynamizująca rozwój człowieka cz. I i cz. II.....	70
Zdrowa edukacja: nauczanie o rozwoju sprzyjające rozwojowi.....	71
Uczenie się aktywizmu a dążenia materialistyczne i zachowania aktywistyczne - interwencyjny projekt z udziałem nastolatków.....	72
W psychopatologii tak, jak w lustrze odbijają się elementy prawidłowego rozwoju – znaczenie badania mentalizacji u dzieci i młodzieży dla praktyki klinicznej.....	73
Obraz ciała w zaburzeniach odżywiania (różnice i podobieństwa międzykulturowe).....	74

Wybór w czasach Internetu. Dylematy singli i singielek.....	75
Trauma dziecięca a materializm we wczesnej dorosłości.....	76
Wzorce aktywności równoległych wśród osób starszych a ich satysfakcja z życia.....	77
Wartościowanie sztuki europejskiej i azjatyckiej przez osoby dorosłe - eksperckość znosi preferencje estetyczne związane z kulturą pochodzenia.....	78
Psychologia rozwoju człowieka w praktyce sądowej.....	79
Role rodzinna - jakościowa charakterystyka współczesnych wzorców (na podstawie pracy magisterskiej Aleksandry Rykowskiej).....	80
Postawy społeczne wobec seniorów. Różnice międzykulturowe – badania Polska–Białoruś.....	81
Rozwój twórczości w aspektach oryginalności, kompetencji i zakresu oddziaływania.....	82
Neurofizjologiczne aspekty zmian regresywnych oraz progresywnych w okresie senioralnym	83
Pomiar kompetencji pragmatycznej u małych dzieci. Wstępne dane z wykorzystaniem Kwestionariusza LUI-Polski (Polska).....	84
Subiektywne poczucie wieku w relacji do Ja cielesnego i duchowości człowieka.....	85
NIE-zdrowe dziecko. Współczesne wyzwania rozwoju okresu dzieciństwa i dorastania.....	86
Komentarz w dwóch kwestiach związanych z tezami wykładu „Potrzeba wiary w siłę rozumu i racjonalnego porządku w naukach o zachowaniu i rozwoju”	87
O potrzebie odwagi: starożytna cnota w nowoczesnym świecie.....	88
Oddajesz dziecko do żłobka? - „Nie masz serca”. Empatia rodzicielska w kontekście opieki nad dzieckiem do lat 3.....	89
Style tożsamości a tolerancja religijna i gotowość do dialogu międzyreligijnego u osób w okresie wczesnej, średniej i późnej dorosłości.....	90
Rozwój ku zdrowiu: Życie w pojedynkę jako droga rozwoju w okresie dorosłości.....	91
Już wiem, że coś wiem. Metoda pytań sokratejskich w edukacji spersonalizowanej.....	92
Nieoczekiwane konteksty rozumu i wiary prof. Janusza Trempały.....	93
Dyskusyjne tezy Janusza Trempały o społecznym stosunku do nauki.....	94
Komentarz do tez wykładu prof. Janusza Trempały:.....	95
Wspieranie Rozwoju Dziecka w niedyrektywnej terapii poprzez bawienie się- Play Therapy.....	96
Samouszkodzenia niesamobójcze, a próby samobójcze.....	97
Ciemna tetrada, moralne dystansowanie się a cyberbullying.....	98
Zachowania autoagresywne w przebiegu depresji u dzieci ze spektrum zaburzeń autystycznych.....	99
Polska adaptacja The Inventory of the Dimensions of Emerging Adulthood (IDEA-PL) Reifmana, Colwell i Arnetta oraz jej właściwości.....	100
Osobowościowe korelaty wrażliwości środowiskowej w grupie polskich licealistów.....	101
Teoretyczne podstawy “wysokiej wrażliwości” - systematyczny przegląd literatury.....	102

Szkoła jako środowisko wspierające rozwój emocjonalny.....	103
Styl przywiązania z rodzicem a rozwój tożsamości dzieci adopcyjnych.....	104
Styl funkcjonowania społecznego oraz relacje emocjonalne w rodzinie u osób po próbie samobójczej.....	105
Wrażliwość środowiska a radzenie sobie z kryzysem Covid-19 przez młodzież szkół średnich	106
Postrzeganie dziadków jako mentorów a tożsamość osobowa wnuków wkraczających w dorosłość.....	107
Antropocen jako globalne ryzyko. Konteksty społeczne.....	108
Biorozwojowe wskaźniki zróżnicowania orientacji seksualnej.....	109
Positive development and resilience of immigrant children and youth.....	110
Niemowlęta we akcji - o roli organizacji ruchów ciała we wczesnym rozwoju mowy.....	111
Choroby genetyczne a rozwój człowieka.....	112

dr Tamara Walczak-Kozłowska, Natalia Apiecionek, Anna Brykała, dr hab. Magdalena Chrzan-Dętkoś

Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

Plakat

Związek nasilenia objawów depresji poporodowej u kobiet z poczuciem kompetencji rodzicielskich, skuteczności w roli rodzica i satysfakcji z bycia rodzicem w pierwszym roku życia dziecka

Depresja poporodowa, której doświadcza ok. 13–20% matek, stanowi istotny czynnik ryzyka niepowodzeń w procesie adaptacji do macierzyństwa, obejmującej różnorodne aspekty związane z podjęciem roli rodzica. Celem niniejszego badania była ocena związku między występowaniem wczesnych objawów depresji poporodowej (w pierwszych dwóch miesiącach po porodzie) a poczuciem kompetencji rodzicielskich oraz poczuciem skuteczności w roli rodzica i satysfakcji z bycia rodzicem w pierwszym roku życia dziecka.

176 kobiet wzięło udział w badaniu mającym charakter dwuetapowy. W pierwszym etapie, przeprowadzonym w ciągu pierwszych 8 tygodni po porodzie, u uczestniczek badania dokonano oceny nasilenia objawów depresji poporodowej z wykorzystaniem Edynburskiej Skali Depresji Poporodowej (ESDP). W drugim etapie, przeprowadzonym między 3. a 12. m.ż. dziecka, oceniono poczucie kompetencji rodzicielskich, skuteczności w roli matki i satysfakcji macierzyńskiej z wykorzystaniem Skali Poczucia Kompetencji Rodzicielskich (PSOC-PL).

Nasilenie objawów depresji poporodowej stanowiło istotny predyktor obniżonego poczucia własnej kompetencji rodzicielskiej ($R^2 = 0,22$, $p < 0,01$), niższej skuteczności w roli rodzica ($R^2 = 0,14$, $p < 0,01$) i obniżonej satysfakcji z bycia rodzicem u matek niemowląt ($R^2 = 0,21$, $p < 0,01$). Istotnie niższe wyniki we wszystkich trzech powyższych obszarach uzyskały kobiety z klinicznie podwyższonym wynikiem w ESDP w porównaniu do matek z wynikiem ESDP w granicach normy ($p < 0,001$).

Trudności w obszarze zdrowia psychicznego w okresie poporodowym mogą istotnie utrudniać optymalną adaptację do macierzyństwa. Powszechny i ułatwiony dostęp do wczesnej interwencji psychologicznej, może pomóc wielu kobietom w powrocie do równowagi psychicznej i zwiększyć ich szanse na czerpanie satysfakcji i odczuwanie skuteczności w roli rodzica."

dr Tamara Walczak-Kozłowska, Anna Brykała, Natalia Apiecionek, dr hab. Magdalena Chrzan-Dętkoś

Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

Plakat

Związek nasilenia objawów depresji poporodowej u matek z poczuciem wsparcia otrzymywanego od partnera w pierwszym roku życia dziecka

Niskie wsparcie społeczne jest jednym z głównych czynników ryzyka wystąpienia depresji poporodowej. Szczególne znaczenie ma w tym względzie wsparcie otrzymywane od najbliższego otoczenia kobiety – przede wszystkim jej partnera. W niniejszym badaniu oceniono, które elementy wsparcia w relacji z partnerem mogą być istotne dla zdrowia psychicznego matki w okresie poporodowym.

W badaniu, przeprowadzonym w pierwszym roku od urodzenia dziecka, wzięło udział 211 kobiet. Do oceny nasilenia objawów depresji poporodowej wykorzystano Edynburską Skalę Depresji Poporodowej (ESDP). Poczucie wsparcia otrzymywanego od partnera oceniono natomiast z wykorzystaniem skali Postpartum Partner Support Scale (PPSS) w polskiej wersji językowej.

Wyniki badania wskazały na istotny związek pomiędzy nasileniem objawów depresji poporodowej a ogólnym poczuciem wsparcia otrzymywanego przez kobiety od partnera ($r = -0,32$, $p < 0,01$), poczuciem wsparcia emocjonalnego ($r = -0,32$, $p < 0,01$), wsparcia instrumentalnego ($r = -0,24$, $p < 0,01$), wsparcia w rozwiązywaniu problemów ($r = -0,30$, $p < 0,01$) oraz wsparciem ocenianym jako negatywne przez kobiety ($r = 0,28$, $p < 0,01$). Jako istotnie niższe oceniły wsparcie partnera kobiety z klinicznie podwyższonym wynikiem w ESDP w porównaniu do kobiet z wynikiem w ESDP w granicach normy ($p < 0,001$, d Cohena = $0,51-0,81$).

Zdrowie psychiczne kobiety w okresie poporodowym jest znacząco uwarunkowane wsparciem, jakie zapewnia partner w wymiarze emocjonalnym, instrumentalnym i informacyjnym. Brak wsparcia bądź „wsparcie negatywne” (krytyka ze strony partnera, nasilenie konfliktów) mogą stanowić dodatkowy czynnik ryzyka wystąpienia objawów depresyjnych. Wsparcie pary w sposobach komunikowania oczekiwań, udzielania informacji zwrotnych i wypracowaniu wspólnych strategii opieki nad niemowlęciem mogą stanowić skuteczną formę prewencji.

mgr Natalia Surmacz, mgr Anna Walenda, prof. dr hab. n. med. Katarzyna Kucharska

Instytut Psychologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Plakat

Ocena ryzyka samobójczego i wpływu czynników protekcyjnych u młodych osób z diagnozą depresji

Samobójstwo jest zjawiskiem globalnym, będącym jedną z głównych przyczyn śmierci na całym świecie (WHO, 2019b). W analizie Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego ryzyko samobójstwa w ciągu życia wśród chorych z zaburzeniami depresyjnymi szacowane było na 14,6%, a wśród osób z próbami samobójczymi w wywiadzie sięgało aż 27,5%. Celem tej pracy była ocena ryzyka samobójczego i wpływu czynników protekcyjnych, tj. transcendencji duchowej i religijności u młodych osób z diagnozą depresji. Ocena ryzyka samobójczego polegała na zbadaniu nasilenia depresji, bólu psychicznego, fascynacji śmiercią oraz wpływu stresogennych zdarzeń. Ponadto, w ocenie ryzyka samobójczego poddano analizie informacje z historii choroby, takie jak zachowania samobójcze i autodestrukcyjne w przeszłości.

W prezentacji dokonano krótkiego przeglądu skal klinicznych dt. oceny ryzyka samobójczego jak i nasilenia objawów depresji klinicznej. Badanie przeprowadzono wśród 260 osób w wieku 18-63 lat. Wyniki wykazały współwystępowanie czynników ryzyka samobójstwa. Przeżywanie kryzysu religijnego pozostawało w związku z wyższym nasileniem depresji, bólu psychicznego i fascynacji śmiercią. Dodatkowo osoby doświadczające większej ilości trudnych wydarzeń życiowych ujawniały większe nasilenie objawów depresji i bólu psychicznego. Badanie może przyczynić się do lepszego zrozumienia problematyki samobójstw, co przełoży się na skuteczniejsze strategie profilaktyczne i terapeutyczne.

Słowa kluczowe: samobójstwo, czynniki ryzyka, ból psychiczny, transcendencja duchowa, religijność

Gabriela Kania, dr Natalia Józefacka

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Plakat

Strategie radzenia sobie z frustracją jako wskaźnik rozwoju samoregulacji emocji u dzieci w okresie wczesnego dzieciństwa - badanie pilotażowe

Samoregulacja emocji to proces, podczas którego dziecko jest w stanie monitorować swoje emocje i dostosowywać się do wymogów stawianych mu przez środowisko. Kluczowym elementem jest rozwój strategii ułatwiających radzenie sobie z frustracją: zaczynając od niewykonania zadania, przez poszukiwanie wsparcia w grupie, próby indywidualnego poradzenia sobie (śpiewanie sobie, zabawa włosami), aż po umiejętność pełnego skupienia.

Niniejsze badanie ma na celu analizę i kategoryzację strategii bazując na obserwacji wykonania ustrukturalizowanego zadania odraczania gratyfikacji. Dzieci (n = 29, wiek M = 58 miesięcy min. = 35, max. = 89), w małych podgrupach wykonywały zadanie w swojej sali przedszkolnej, aby zapewnić ekologicznie trafny kontekst realizacji zadania. Wszystkie dzieci uczęszczały do przedszkola terapeutycznego i miały stwierdzone różnego typu trudności rozwojowe. Materiał z badania nagrywany był na video, a następnie analizowany przez sędziów kompetentnych. Dzieci zostały podzielone na 4 kategorie: 1) nie podejmujące udziału w zadaniu (od razu się odwracały), 2) stosujące strategię behawioralną (skierowaną na grupę) 3) wykorzystujące strategię poznawczą (skierowaną na samego siebie) i 4) potrafiące poradzić sobie z frustracją do samego końca, siedząc spokojnie. Podjęto głębszą analizę różnicując dzieci z grupy 2 i 3. Na podstawie wyników zauważono, że dzieci młodsze częściej wykorzystywały strategię behawioralną, a starsze od ok. 5 r.ż. poznawczą. Warto dodać, że niektóre cechy temperamentu, jak emocjonalność sprawiały, że dzieci znajdujące się w starszej grupie preferowały wcześniejszą rozwojowo strategię behawioralną. Powyższe wyniki należy traktować jednak z dużą dozą ostrożności, gdyż są oparte na badaniu pilotażowym, wymagają pogłębienia oraz zwiększenia ilości osób badanych.

Konrad Guzowski, dr Natalia Józefacka

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Plakat

Zmiana jakości kontroli hamowania u dzieci w okresie średniego dzieciństwa – badanie pilotażowe, poprzeczne

Celem niniejszego badania jest analiza zmian w zakresie kontroli hamowania u dzieci w okresie wczesnego dzieciństwa. Kontrola hamowania jest jedną ze składowych funkcji wykonawczych, Barkley charakteryzuje ją jako powstrzymanie się od narzucającej się reakcji na określony bodziec, przerwanie trwającej już reakcji, bądź umiejętność kontroli wpływu dystraktora na wykonywaną czynność. Najbardziej intensywny rozwój funkcji wykonawczych, a szczególnie kontroli hamowania przypada właśnie na okres średniego dzieciństwa. Niniejsze badanie przeprowadzono na grupie dzieci z ryzykiem zaburzonego rozwoju, zostały zbadane dwa aspekty hamowania: proste i interferencji.

Wszystkie zadania były prezentowane dzieciom w formie gry na tablecie, należały do baterii EYT (Early Years Toolbox) i odzwierciedlały klasyczne paradygmaty go-no go i sortowanie kart. Pierwsze z zadań posłużyło do pomiaru hamowania prostego, a ostatni podtest z sortowania kart do pomiaru hamowania interferencji. Zaobserwowano różnicę w trajektorii zmiany obu konstruktów, zwłaszcza między grupami dzieci cztero- i pięcioletnich. Uzyskane wyniki są zgodne z literaturą, największy skok poprawności wykonania zadania w zakresie hamowania prostego i interferencji występuje w okresie między 4 a 5 r.ż. Wydaje się, że wyniki z zakresu hamowania prostego u dzieci 5 i 6 letnich są wartościami sufitowymi, a z zakresu hamowania interferencji dopiero zaczynają się kształtować.

mgr Magdalena Brzoza

Centrum Wspierania Rodzin "Rodzinna Warszawa"

Plakat

Potrzeby psychospołeczne realizowane przez uczestnictwo w fandomie

Plakat zostanie poświęcony temu, jakie motywy skłaniają adolescentów do uczestniczenia w społecznościach fanowskich. Będzie zawierał odpowiedź na pytanie jakie są benefity i zagrożenia związane z zaangażowaniem się w relacje fan-fan, fan-idol.

Zostanie wzięte pod uwagę rozróżnienie na fanship, dotyczący identyfikacji z obiektem fanowskiego zainteresowania oraz fandom, dotyczący identyfikacji z innymi fanami. Rozważania obejmą m.in. teorię tożsamości społecznej Tajfela i Turnera (1979), która podkreśla że jednostki często czerpią poczucie własnej wartości z faktu przynależności do grupy. Jedną z takich znaczących grup może być fandom. Zostanie przytoczona również teoria Brewer's (2003), mówiąca o potrzebie równowagi między potrzebą przynależności i odrębności. Z jednej strony, jednostki w obrębie fandomu mają szansę dostrzec podobieństwo do osób o tych samych zainteresowaniach. Z drugiej, często starają się podkreślić swoją wyjątkowość, indywidualność. Zaprezentowane zostaną współczesne badania zjawiska podkreślające rolę m.in. eskapizmu czy potrzeby doznań.

Plakat będzie dotyczył zaangażowania w fandom, w szczególności w grupie adolescentów. Bardzo często to właśnie nastolatki są najaktywniejszymi członkami grup fanowskich. Zważywszy na to, że okres dojrzewania jest bardzo ważnym etapem rozwoju emocjonalnego i psychicznego, warto zastanowić się nad możliwymi konsekwencjami angażowania się w takie relacje. Plakat będzie miał charakter teoretyczny, zostanie jednak uzupełniony wypowiedziami z pogłębionych wywiadów indywidualnych, zrealizowanych w ramach pracy licencjackiej, na kierunku socjologia. Praca nosi tytuł: „Wspólne zainteresowania jako spoiwo nowych plemion – studium przypadku społeczności fanów zespołu Thirty Seconds To Mars”. Jednym z pytań badawczych, które zostało w niej postawione, było to w jaki sposób omawiana forma wspólnotowości wpływa na życie i tożsamość tworzących ją jednostek.

mgr Paulina Golińska, mgr Aleksandra Obuchowska,

Uniwersytet Gdański, Instytut Psychologii

dr Mariusz Cieślak

Uniwersytet Łódzki

Plakat

Predyktory poczucia obciążenia opiekunów osób z demencją

Celem badania była ocena jakości życia oraz poczucia obciążenia opiekunów osób z demencją. Dotychczas przeprowadzone badania pokazują, że opiekunowie rodzeni są narażeni na negatywne zdrowotne konsekwencje wynikające z podejmowanych działań opiekuńczych. Na podstawie zgromadzonej literatury sformułowano następujące hipotezy: im wyższe poczucie obciążenia opiekunów oraz mniejsza samodzielność chorych tym niższa jakość życia, wyższe nasilenie objawów depresji. Wysokie poczucie kontroli będzie stanowiło czynnik ochronny przed wysokim poczuciem obciążenia opiekunów.

W badaniu wzięło udział 48 opiekunów osób z demencją. Wykorzystano następujące narzędzia: wskaźnik Barthel, Kwestionariusz Poczucia Obciążenia Zarita (ZBI), ogólny wskaźnik jakości życia (WHOQOL), skalę poczucia kontroli Levensona oraz kwestionariusz HADS do pomiaru depresji i lęki.

Potwierdzając założone hipotezy, poczucie obciążenia opiekunów wiązało się z niższą jakością życia oraz większym nasileniem objawów depresyjnych i lękowych. Jednakże nieistotnym predyktorem poczucia obciążenia okazał się być wskaźnik samodzielności i funkcjonowania chorych, co może wskazywać na większą rolę psychologicznej adaptacji do sytuacji w porównaniu do czynników obiektywnych.

mgr Aleksandra Dąbrowska, dr Dorota Suwalska-Barancewicz

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Plakat

Zachowania jedzeniowe i prężność psychiczna u kobiet wdrażających metody wspomaganego rozrodu (ART)

Niemожność zaspokożenia potrzeby rodzicielstwa traktowana jest jako najgorsze doświadczenie życiowe (Freeman i in., 1985, za: Bidzan, 2010). Niepłodność przypomina sytuację utraty bliskiej osoby, nieistniejącej realnie, ale będącej częścią pragnień i wyobrażeń o pełnej rodzinie, które pojawiają się zarówno u mężczyzny, jak i u kobiety (Bielawska-Batorowicz, 2006). Wśród zasobów ułatwiających zmaganie się z problemem niepłodności jest prężność psychiczna, dzięki której jednostka ma szansę dostosować do nowej sytuacji i podjąć różne sposoby poradzenia sobie z sytuacją trudną, jaką dla wielu par jest niepłodność (Sexton, Byrd, von Kluge, 2010; Kvamme, 2011). Jest to również szczególnie istotne w momencie dokonywania wyboru metody leczenia. Dzisiaj nie ma wątpliwości, że wśród nich ważną rolę odgrywa dietoterapia. Dietoterapia czy właściwie realizowana potrzeba pokarmowa mogą stanowić więc pierwszy etap starania się o dziecko przez osoby z problemem niepłodności. Z badań prowadzonych wśród osób starających się o potomstwo i wdrażających techniki zapłodnienia pozaustrojowego wynika, że stosowanie diety śródziemnomorskiej (obecność w diecie olejów roślinnych, warzyw, roślin strączkowych) zwiększa o 40 % szansę na poczęcie dziecka (Vujkovic, 2010, za: Szostak-Węgierek, 2011).

Celem badań własnych było ustalenie związku między prężnością psychiczną i zachowaniami jedzeniowymi u kobiet zmagających się z problemem niepłodności. Oprócz prężności psychicznej i zachowań jedzeniowych uwzględniono takie zmienne, jak: czas od diagnozy lekarskiej stwierdzającej niepłodność, obecność wcześniejszych poronień, fakt posiadania potomstwa, rodzaj czynnika niepłodności czy obecność wsparcia. W badaniu wzięły udział 92 kobiety. Średni wiek badanych kobiet to 32,5 lat (SD=5,02). Wykorzystano następujące narzędzia badawcze: Kwestionariusz Zachowań Związanych z Jedzeniem Niny Ogińskiej-Bulik i Leszka Putyńskiego (Ogińska-Bulik, Putyński, 2000), Skalę Pomiaru Prężności – SPP-25 autorstwa Niny Ogińskiej-Bulik, o Zygryda Juczyńskiego (2008) oraz autorską ankietę osobową.

Stwierdzono, że występuje związek między zachowaniami jedzeniowymi a prężnością psychiczną u kobiet wdrażających metody wspomaganego rozrodu (ART). Im większa wytrwałość i determinacja w działaniu, tym niższy poziom nawykowego przejadania się. Ponadto zauważono, że im mniejszą tolerancją na niepowodzenia wykazuje się osoba i w mniejszym stopniu traktuje życie jako wyzwanie, ma większą skłonność do podejmowania restrykcji dietetycznych. Wyróżnia się też mniejszą wytrwałością i determinacją w działaniu. Wytrwałość i determinacja w działaniu oraz optymistyczne nastawienie do życia i zdolność mobilizowania się w trudnych sytuacjach okazały się predyktorem dla zachowań jedzeniowych w badanej grupie kobiet.

mgr Ewelina Łapińska

Uniwersytet Warszawski, Wydział Psychologii

Plakat

**Mentalizacja, efektywność regulacji emocji i właściwości relacji społecznych a poczucie jakości życia osób w okresie późnej dorosłości doświadczających pandemii Covid-19.
Raport z badania pilotażowego**

Poczucie jakości życia, a także posiadane sieci społeczne oraz postrzegane wsparcie są ważnymi zmiennymi w badaniach nad okresem późnej dorosłości. Wyniki licznych badań potwierdzają dodatni związek wymienionych zmiennych. Nadejście pandemii Covid-19 stworzyło warunki wyjątkowo trudne dla osób w okresie późnej dorosłości, stanowiących grupę o podwyższonym ryzyku izolacji społecznej, a także grupę szczególnie narażoną w przypadku zachorowania. Wciąż niewiele jest badań dotyczących funkcjonowania psychologicznego osób w okresie późnej dorosłości w czasie pandemii. Większość prac empirycznych i teoretycznych poświęcana była dotychczas przebiegowi oraz konsekwencjom zachorowania na koronawirusa w tej grupie. Brakuje również badań nad związkiem mentalizacji i regulacji emocji oraz poczucia jakości życia osób starszych, nieliczne biorą pod uwagę wspomniane funkcje psychiczne w kontekście posiadanych sieci społecznych. Uwzględniając powyższe zaplanowano badanie, którego celem była próba udzielenia odpowiedzi na pytania: Czy poczucie jakości życia osób w okresie późnej dorosłości pozostaje w sytuacji pandemii w związku z poziomem zbudowanych sieci społecznych, mentalizacją i trudnościami w regulacji emocji? Badanie uwzględnia dwa etapy z wykorzystaniem metod mieszanych. Etap pierwszy (ilościowy) obejmuje analizę związku między poczuciem jakości życia (Kwestionariusz Straś-Romanowskiej, Oleszkowicz i Frąckowiaka), poziomem zbudowanych sieci społecznych (polska wersja Courage Social Networks Index), poziomem mentalizacji (polska wersja Reflective Functioning Questionnaire) oraz poziomem trudności w regulacji emocji (polska wersja Difficulties in Emotion Regulation Scale-SF). Druga część badania ma charakter eksploracyjny, co zdecydowało o podejściu idiograficznym i wyborze metody jakościowej – pogłębionych wywiadów indywidualnych, pozwalającej na zgłębienie doświadczenia uczestników badania w omawianych wyżej obszarach. Prezentacja plakatowa dotyczyć będzie podsumowania wyników pilotażu części jakościowej badania: analizy głównych tematów pojawiających się w narracjach seniorów (Braun i Clarke, 2016). Dane ilościowe nie były analizowane w pilotażu, sprawdzano jedynie możliwość wdrożenia procedur do badania właściwego.

mgr Kamila Rogaczewska-Żukowska

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łobzie

Plakat

Skala zjawiska depresyjności wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych

W okresie pandemii COVID-19 obserwowalny jest wzrost liczby przypadków młodzieży z depresją.

Celem badania była ocena częstości zaburzeń depresyjnych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych.

Badanie przeprowadzono w dwóch zespołach szkół ponadpodstawowych na próbie 251 uczniów liceum ogólnokształcącego, 166 uczniów technikum oraz 85 uczniów szkół branżowych w wieku od 15 do 19 roku życia.

Badanie przeprowadzono w trzech etapach:

W etapie pierwszym - wstępnej diagnozy - wzięło udział 210 uczniów. Do badania skonstruowano kwestionariusz w oparciu o opis symptomów depresyjnych i obniżenia aktywności złożonej ze Skali Becka oraz autorskie pytania dotyczące stosunku do nauki zdalnej, motywacji do nauki oraz sposobu spędzania wolnego czasu.

W drugim etapie badania wzięło udział 502 uczniów, a do badania wykorzystano Skalę Becka.

W trzecim etapie jako metodę weryfikującą wyniki zastosowano test Kutchera, a badaniem objęto 46 uczniów z klas, w których odnotowano najwięcej przypadków depresji.

Badania prowadzono od wiosny 2021 do wiosny 2022 roku.

W badanej grupie młodzieży depresję rozpoznano wstępnie u 52,59% badanych uczniów LO, 50,61% badanych uczniów technikum wykazywało objawy depresyjne. W szkołach branżowych objawy depresji wykazywało 37,65% przebadanych uczniów.

Wnioski: W badanej grupie uczniów największy odsetek zaburzeń depresyjnych występował wśród uczniów LO, zaś najmniejszy odsetek zaburzeń depresyjnych występował wśród uczniów Szkoły Branżowej. Najmniej depresyjni są uczniowie ostatnich klas każdej ze szkół. Wyniki uzyskane z badań testem Kutchera były bardzo zbliżone do rezultatów badań Skalą Becka, podtrzymały i potwierdziły trafność wcześniejszych badań i wynikających z nich wniosków. Badania pokazały skalę zjawiska depresyjności wśród młodzieży w obrębie badanego powiatu i wyznaczyły kierunki pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Aleksandra Szurlej, dr Jolanta Starosta

Uniwersytet Jagielloński

Plakat

Znaczenie wczesnej diagnozy ADHD i adekwatnych oddziaływań farmakologiczno-terapeutycznych dla jakości życia psychospołecznego pacjentów

Wczesna diagnoza chorób i zaburzeń jest niezwykle istotna pod względem powodzenia leczenia i poprawy funkcjonowania w wielu aspektach życia. ADHD jest zaburzeniem neurorozwojowym, zatem niezdiagnozowane w dzieciństwie objawy towarzyszą jednostce w zmieniającej się formie przez całe życie. Wczesne rozpoznanie i leczenie zapobiega pogłębianiu się trudności poznawczych, społecznych i rozwojowych. Powikłania w wyniku nieleczenia ADHD od dzieciństwa utrudniają codzienne funkcjonowanie i są przyczyną znacznego obniżenia poziomu jakości życia. Wykazano, że osoby z niezdiagnozowanymi wcześniej objawami zespołu hiperkinetycznego wypadają gorzej w zakresie zdolności do produktywnego i wykonywania rutynowych czynności. Ponadto, zdiagnozowani w dzieciństwie pacjenci, osiągają wyższe wyniki w zakresie samooceny, sprawności funkcjonalnej i produktywności w pracy, niż jednostki bez postawionej wcześniej diagnozy i wdrożonego leczenia. Badania dowodzą, że u wielu dorosłych ADHD pozostaje niezdiagnozowane do momentu, kiedy u ich dzieci odkrywa się istnienie tego zaburzenia. Ponadto, do diagnozy w dorosłości często dochodzi wskutek leczenia zaburzeń będących powikłaniem ADHD. Badania wskazują także na korzyści z podjęcia leczenia po właściwym i wczesnym rozpoznaniu zaburzenia. Analizując zagadnienie nie należy bowiem skupiać się wyłącznie na konsekwencjach pominięcia wczesnej diagnozy, ale także na pozytywnych następstwach wczesnego rozpoznania i wdrożenia leczenia. Poster będzie prezentacją wyników badań z dostępnej literatury z lat 2017-2022 dotyczących wczesnej diagnozy ADHD oraz możliwych konsekwencji jej braku. Omówiona zostanie kwestia bezpieczeństwa farmakoterapii i efekty ochronne właściwego leczenia rozpoczętego już w dzieciństwie. Przedstawione zostaną możliwe sposoby wsparcia osób z diagnozą ADHD w budowaniu ich codziennej przestrzeni osobistej na każdym etapie rozwoju.

Słowa klucze: zespół nadpobudliwości psychoruchowej, ADHD u dorosłych, wczesna diagnoza ADHD

dr hab. Anna Paszkowska-Rogacz

Instytut Psychologii, Uniwersytet Łódzki

Referat

Odwaga a tolerancja niejednoznaczności w sytuacji podejmowania decyzji zawodowych przez młodych dorosłych. Moderujący efekt orientacji życiowej

Celem prezentowanych badań było określenie zależności pomiędzy odwagą a tolerancją niejednoznaczności w sytuacji podejmowania decyzji zawodowych przez młodych dorosłych oraz ustalenie czy i w jakim stopniu orientacja życiowa osób badanych - tranzycyjna lub moratoryjna - jest moderatorem w tej zależności. W badaniu wzięło udział 229 osób (145 kobiet i 84 mężczyzn) w wieku 19 – 26 lat ($M = 22,6$; $SD = 1,83$), studiujących na kierunkach, które reprezentują wszystkie sześć typów preferencji zawodowych zgodnie z typologią Hollanda. Odwaga zbadana została za pomocą własnej adaptacji Skali odwagi Nortona i Weissa, tolerancja niejednoznaczności przy pomocy Kwestionariusza Tolerancji Niejednoznaczności w Podejmowaniu Decyzji Zawodowych autorstwa Xu i Tracey'a. Do pomiaru orientacji życiowej wykorzystano Kwestionariusz Partycypacji Społecznej KPS-S2 w opracowaniu Rękosiewicz. Efekt moderacji uzyskano w dwóch modelach, gdy zmienną niezależną była odwaga, zależną awersja wobec tolerancji niejednoznaczności, a moderatorami orientacja moratoryjna lub tranzycyjna. Z przeprowadzonych analiz moderacji wynika, że występuje interakcja pomiędzy niską i średnią orientacją moratoryjną i odwagą oraz pomiędzy średnią i wysoką orientacją tranzycyjną i odwagą. W obu wypadkach interakcja skutkuje obniżeniem awersji wobec tolerancji niejednoznaczności.

dr Paulina Michalska, dr Anna Szymanik-Kostrzevska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Referat

Postformalne sposoby rozwiązywania problemów życiowych w dorosłości – prezentacja narzędzia i wstępnych wyników badań

Celem badań było określenie postformalnych sposobów rozwiązywania problemów, wykorzystywanych przez dorosłych. W związku z tym, że w dorosłości znaczenie zyskują postformalne sposoby rozumowania, w badaniach skoncentrowano się wyłącznie na nich. Zdefiniowano je za pomocą integracyjnej koncepcji rozwoju poziomów Ja G. Labouvie-Vief (1980), która wyróżniła 2 poziomy postformalnego rozumowania: 1) intersystemowy, na którym pojawiają się relatywistyczne schematy i 2) metasystemowy, który pozwala na tworzenie struktur dialektycznych. Zastosowano autorski Kwestionariusz Sposobów Rozwiązywania Problemów Życiowych, który składa się z 10 dylematów dotyczących różnych obszarów: życie szkolne, relacje społeczne, życie rodzinne i zawodowe oraz 8 - dotyczących rodziców dzieci rozpoczynających szkołę. Narzędzie charakteryzowało się wysoką trafnością teoretyczną i zadowalającą rzetelnością. Badani ustosunkowywali się do każdego z 4 rozwiązań dylematów, co pozwoliło na analizę różnic w preferowaniu konkretnych rozwiązań w zależności od zmiennych socjometrycznych.

W badaniach wzięło udział 152 dorosłych (97 kobiet i 55 mężczyzn) w wieku od 18 do 80 lat ($M = 42$; $SD = 17$). Z analiz wynika, że badani w istotnie wyższym stopniu preferowali rozwiązania na poziomie metasystemowym niż intersystemowym. Zaskakujące okazało się, że wiek korelował dodatnio z preferowaniem rozwiązań intersystemowych – w większym stopniu preferowały je osoby starsze niż młodsze, a tendencja ta dotyczyła jedynie badanych kobiet ($r = 0,39$; $p < 0,001$). Wykształcenie natomiast korelowało ujemnie ($r = -0,31$; $p < 0,001$), przy czym grupa seniorów charakteryzowała się istotnie niższym poziomem wykształcenia niż osoby w okresie średniej i wczesnej dorosłości/adolescencji. Jednocześnie odnotowano znaczące różnice w preferencji konkretnych rozwiązań danych dylematów, w pewnym stopniu zależne od płci i wieku badanych.

dr Paulina Michalska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Referat

Postformalne sposoby rozwiązywania problemów dotyczących gotowości szkolnej dzieci stosowane przez osoby dorosłe – wstępne wyniki badań

Celem prezentowanych badań jest określenie postformalnych sposobów rozwiązywania problemów wykorzystywanych przez osoby dorosłe stojące przed dylematami życiowymi dotyczącymi przejścia dziecka ze środowiska przedszkolnego do szkolnego. Często proces ten jest związany z odczuwaniem niepokoju i lęku przez rodziców, szczególnie dzieci rozpoczynających naukę szkolną w wieku 6 lat (Skrzetuska, 2016). W badaniach wykorzystano integracyjną koncepcję rozwoju poziomów Ja G. Labouvie-Vief (1980, 1982), która wyróżniła 2 poziomy postformalnego rozumowania: 1) intersystemowy – obejmuje relatywistyczne schematy, dzięki którym możliwe jest myślenie w zależności od kontekstu sytuacyjnego; 2) metasystemowy – zakłada połączenie różnorodnej wiedzy, dzięki czemu możliwe jest myślenie uwzględniające różne ograniczenia oraz tworzenie struktur dialektycznych, zawierających zmienność i sprzeczności. Zastosowano autorski Kwestionariusz Sposobów Rozwiązywania Problemów Życiowych, bazując na 8 z 18 dylematów, dotyczących sytuacji rodziców dzieci rozpoczynających naukę szkolną. Wyróżniono 3 kategorie problemów: 1) posyłanie dziecka do szkoły szybciej niż w wieku 7 lat, 2) odraczanie nauki szkolnej u dziecka 7-letniego, 3) naturalne obawy w związku z rozpoczęciem nauki szkolnej dziecka o czasie. Narzędzie charakteryzowało się wysoką trafnością teoretyczną (ocenianą przez sędziów kompetentnych) oraz zadowalającą rzetelnością. W badaniach wzięło udział do tej pory 152 dorosłych (97 kobiet i 55 mężczyzn) w wieku od 18 do 80 lat ($M = 42$; $SD = 18$). Ze wstępnych analiz wynika, że badani w większym stopniu preferowali rozwiązania metasystemowe niż intersystemowe. Ponadto odnotowano znaczenie wieku, wykształcenia i liczby dzieci dla sposobów rozwiązywania dylematów. W poszczególnych dylematach badani najmniej preferowali rozwiązania z poziomu intersystemowego dotyczące wcześniejszego rozpoczęcia nauki szkolnej dzieci 6-letnich oraz odroczenia nauki szkolnej dzieci 7-letnich.

mgr Olga Żukowicz

Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych i Społecznych, Uniwersytet Gdański

Referat

Wyzwania wieku średniego i wchodzenie w okres starzenia się kobiet nieheteroseksualnych 50 + w Polsce - studium przypadku

Teoria Roberta Goulda dotycząca wieku średniego zakłada, że jednym z zadań osób w wieku średnim (35-55 lat) jest przewyciężenie irracjonalnego przekonania, nabytego w trakcie poprzednich fazach rozwojowych, o braku alternatywy dla życia rodzinnego. Ten kryzys egzystencjalny dotyczy także osób ze środowiska LGBTQ+.

Część kobiet nieheteroseksualnych, które m.in. ze względu na naciski rodziców we wczesnej dorosłości zdecydowała się na heteroseksualny styl życia, w wieku ok. 50 lat, zmienia swoje dotychczasowe relacje (rozwód/rozstanie, odejście od rodziny) i wchodzi w związki jedno płciowe. Nie jest to jednoznaczne z otwartym mówieniem o swojej tożsamości seksualnej. Powodu, dla którego kobiety z tego pokolenia nie zdecydowały się na publiczny coming out należy szukać m.in. w społeczno-historycznym kontekście. Do 1974 homoseksualność była przez amerykańskie Stowarzyszenie Psychiatryczne za dewiacyjny wariant ludzkiej seksualności, który należy leczyć a Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wykreśliła homoseksualizm z listy chorób i zaburzeń dopiero w 1990 r. Na dodatek w Polsce nigdy nie mówiło się publicznie, w przeciwieństwie do męskich, o kobiecych związkach homoseksualnych. Zatem kobiety dorastały i wchodziły w dorosłość w przekonaniu, że relacja seksualna i/lub romantyczna z kobietą jest formą patologii. Kolejną przyczyną pozostawania w ukryciu jest fakt, że kobiety te mogą paść ofiarą intersekcjonalnej dyskryminacji ze względu na wiek, płeć, a niekiedy pochodzenie etniczne.

Celem wystąpienia jest przedstawienie studium przypadku 53-letniej kobiety o orientacji biseksualnej, przedstawicielki grupy dojrzałych kobiet nieheteroseksualnych dotychczas niewidocznych w polskich badaniach psychologii rozwojowej. Analiza biografii w perspektywie teorii cyklu życia ma dodatkowo wskazać potrzebę wypracowania modeli, które bardziej adekwatnie opisywałyby sytuację starzenia się kobiet nieheteroseksualnych w Polsce.

dr hab. Łucja Bieleninik

Zakład Psychologii Klinicznej i Zdrowia, Instytut Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego

Referat

Efektywność muzykoterapii u wcześniaków i ich rodziców na oddziale intensywnej terapii noworodka: wyniki międzynarodowego randomizowanego badania klinicznego

Wcześniejsze badania eksperymentalne wskazały pozytywne efekty muzykoterapii dla wcześniaków i ich rodziców/opiekunów. W 2018 roku Polska jako jeden z pięciu krajów obok Norwegii, Izraela, Kolumbii oraz Argentyny przystąpiła do udziału w międzynarodowym projekcie zwanym LongSTEP (Longitudinal study of music therapy's effectiveness for premature infants and their caregivers: International randomized trial). Celem projektu była m.in. ocena efektywności muzykoterapii na więź emocjonalną i zdrowie psychiczne rodziców. W randomizowanym kontrolowanym badaniu klinicznym prowadzonym na 7 oddziałach neontologicznych w 5 krajach zrekrutowano 213 rodzin, z których 108 losowo przydzielono do standardowej opieki, a 105 do grupy z muzykoterapią. Muzykoterapia obejmowała 3 sesje tygodniowo prowadzone przez rodziców przy wsparciu muzykoterapeuty przez cały okres pobytu dziecka w szpitalu. Więż emocjonalna mierzona była za pomocą kwestionariusza Postpartum Bonding Questionnaire, objawy lęku rodziców za pomocą General Anxiety Disorder-7 a depresja matki - Edynburskiej Skali Depresji Poporodowej. Uczestnicy w grupie klinicznej otrzymali średnio 10 sesji, przy czym aż 83% otrzymało minimum 6 sesji. Wyniki projektu wskazały na brak istotnych różnic pomiędzy grupami dla więzi emocjonalnej ($p = 0.318$), lęku u matek ($p = 0.787$) i ojców ($p = 0.115$) i depresji u matek ($p = 0.290$). Projekt potwierdził wysoką retencję (98%) uczestnictwa w terapii oraz dokonanych pomiarów, a także możliwość wdrożenia muzykoterapii na oddziałach neonatologicznych w Polsce. Badanie LongSTEP wskazało, że muzykoterapia prowadzona na OITN w porównaniu do standardowej opieki nie wzmacnia więzi emocjonalnej i nie poprawia zdrowia psychicznego rodziców. Istnieje jednak potrzeba prowadzenia rygorystycznych metodologicznie badań z naciskiem na długoterminowe obserwacje.

dr Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości, Wydział Psychologii i Prawa w Poznaniu

Referat

Trajektorie wypalenia rodzicielskiego w pierwszym roku pandemii: Wyniki rocznego badania podłużnego z udziałem rodziców w okresie wyłaniającej się dorosłości

Wypalenie rodzicielskie to syndrom będący konsekwencją przewlekłego stresu związanego z pełnieniem roli rodzica. Dotychczasowe badania dowiodły, że silne wypalenie rodzicielskie występuje u 2-9% rodziców, szczególnie w kulturach indywidualistycznych, zwiększając ryzyko wystąpienia problemów psychicznych u rodzica oraz przemocy wobec dzieci. Do chwili obecnej przeprowadzono zaledwie kilka badań podłużnych nad wypaleniem rodzicielskim, ale żadne z nich nie pozwoliło określić czy globalna pandemia wirusa COVID-19 zwiększyła ryzyko jego wystąpienia.

Prezentowane badanie miało na celu określenie trajektorii zmian wypalenia rodzicielskiego wśród młodych rodziców, którzy są najbardziej zagrożeni wypaleniem. Trzystu siedemdziesięciu sześciu rodziców (67% kobiet, 33% mężczyzn) w wieku od 19 do 30 lat ($M = 26,85$, $SD = 2,52$) wzięło udział w trzech pomiarach na przestrzeni 12 miesięcy, od pierwszych tygodni pandemii w Polsce (marzec 2020), poprzez szczyt zachorowań sześć miesięcy później, aż do końca trzeciej fali zakażeń wiosną 2021 roku.

Do analizy wyników wykorzystano modelowanie latentnych krzywych rozwojowych (latent class growth analysis; LCGA), aby określić trajektorie rozwojowe wypalenia rodzicielskiego w badanej próbie. Wyniki ujawniły obecność trzech trajektorii zmiany: 1. wysokie i stabilne wypalenie, 2. niskie i stabilne wypalenie oraz 3. umiarkowane i rosnące wypalenie. Przynależność do poszczególnych trajektorii była związana z poziomem perfekcjonizmu, poczuciem tożsamości rodzicielskiej oraz stresem związanym z wirusem Covid. Wyniki ujawniły, że choć w przypadku większości rodziców wypalenie rodzicielskie pozostało na stabilnym poziomie podczas rocznych ograniczeń wynikających z pandemii, to nawet jedna trzecia młodych rodziców mogła doświadczyć w tym okresie wzrostu symptomów wypalenia rodzicielskiego.

dr Konrad Piotrowski

Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości, Uniwersytet SWPS, Poznań

prof. Luzelle Naudé

University of the Free State, Bloemfontein, Republika Południowej Afryki

Referat

Postrzeganie rodzicielstwa przez rodziców, którzy żałują posiadania dziecka: Badanie z zastosowaniem metodologii mieszanej

Żałowanie decyzji o posiadaniu dziecka jest obszarem badań rzadko eksplorowanym przez badaczy, a przez to w dużej mierze nieznanym. W prezentowanym badaniu zastosowano metodologię mieszaną, aby porównać sytuację rodziców, którzy żalowali decyzji o posiadaniu dziecka ($n = 24$, 62% kobiet, wiek $M = 33,42$, $SD = 4,89$) z rodzicami, którzy uważali, że decyzja ta była dobra ($n = 35$, 51% kobiet, $M = 34,71$, $SD = 4,43$). Rodzice uczestniczyli w pogłębionym wywiadzie dotyczącym ich doświadczeń z okresu przed urodzeniem dziecka, z okresu ciąży i porodu oraz z okresu teraźniejszego. Ponadto zastosowano kwestionariusze do pomiaru nasilenia traumy z okresu dzieciństwa, trudności w zakresie zdrowia psychicznego oraz podstawowych cech osobowości z modelu Wielkiej Piątki. Badanie ujawniło wyraźne różnice między rodzicami z obu grup. Żałujący rodzice częściej doświadczali krzywdzenia i zaniedbywania w dzieciństwie, mieli więcej problemów ze zdrowiem psychicznym i byli mniej ugodowi. Dane z wywiadów ujawniły różnice w postrzeganiu rodzicielstwa i doświadczeniach rodzicielskich rodziców żałujących i nieżałujących na różnych etapach przechodzenia do rodzicielstwa (przed urodzeniem dziecka, w czasie ciąży i porodu oraz obecnie). Analiza związków między danymi z wywiadów i z narzędzi kwestionariuszowych wykazała, że tendencje ujawnione w wywiadach były związane z przemocą w dzieciństwie i zdrowiem psychicznym, a w mniejszym stopniu z cechami osobowości.

mgr Izabela Sumińska

Specjalista psychologii klinicznej, psychoterapii i terapii uzależnień

Konsultant Wojewódzki w dziedzinie psychologii klinicznej - woj.lubuskie

NZOZ Ośrodek Terapii Horyzont Bis w Krośnie Odrz. ul Grobla 29

Referat

Praktyczna strona modelowania zachowań dorastającego dziecka alkoholika z zastosowaniem psychoterapii krótkoterminowej – program dla DDA opracowany przez Izabelę Sumińską

Celem wystąpienia jest prześledzenie strategii terapeutycznej zastosowanej psychoterapii krótkoterminowej, skutkującej zmianami w funkcjonowaniu dorastających i dorosłych dzieci alkoholika, korzystających z oferty. Sedno terapii krótkoterminowej zakłada pracę w wybranych aspektach procesu, bowiem wielowymiarowość problemu DDA uniemożliwia zastosowanie jednolitego podejścia do problemu. Praktyka jednak wskazuje, że wycinkowa praca daje równie korzystne dla uczestników efekty, a procedura nie jest dla nich nużąca uwagi na dynamikę zajęć. Syndrom DDA jest tu zatem traktowany jako adaptacja do długotrwałego stresu wymuszająca zmianę zachowań, pozwalających na przetrwanie uwzględniając fakt że miejsce dziecka w rodzinie alkoholowej nie jest jego wyborem a dziecko po prostu j w niej istnieje i poddawane jest określonej presji członków rodziny. Celem programu jest zatem praca w dwóch aspektach:

identyfikacja i określenie znaczenia swojej roli w rodzinie dysfunkcyjnej (są one dość

obszernie opisywane w literaturze) z nadaniem własnego indywidualnego obrazu samego siebie i odkrywaniem „korzyści”

zminimalizowanie skutków zakłóceń rozwoju emocjonalnego poprzez stwarzanie sytuacji radzenia z trudnymi emocjami bądź sytuacjami zagrażającymi w wyniku czego wzrasta samoświadomość przeżyć.

Prezentacja wirtualna w czasie wystąpienia zobrazuje dynamikę przebiegu zajęć i aktywność jego uczestników w bloku dotyczącym ról społecznych. Jest to bowiem blok współtworzony w przez grupę a przedstawiony schemat powstawał i ewaluował podczas kolejnych edycji. Druga część programu opiera się na stwarzaniu takich sytuacji emocjonalnych, które muszą być bezpieczne dla uczestników a jednocześnie pozwalać na odkrywanie własnego swata emocjonalnego, „zamrożonego” we wcześniejszym okresie. W tej części odchodzi się od interpretacji i komentarzy, sam przebieg pozwala na własne doświadczenie i refleksje.

Proces ma sprzyjać wzrostowi poczucia własnej sprawczości i świadomym budowaniu ról społecznych, zwiększonej akceptacji siebie i swoich reakcji emocjonalnych, zmianę w aktywności społecznej w powiązaniu z własnymi potrzebami i korzystania ze wsparcia oraz zwiększeniu niezależności.

Program na przestrzeni lat 1993 – 2009, realizowany był w kilku formach organizacyjnych, początkowo w czasie ferii – realizowany w bloku 40 godzin, w którym uczestniczyła młodzież szkolna w grupie wiekowej 16-21 lat, ambulatoryjnie w okresie 2 miesięcy po trzy godziny tygodniowo z udziałem młodych ludzi zazwyczaj w wieku 19-35 lat a w ostatnich latach coraz częściej w weekendy w bloku 20 godzin, w których chętniej uczestniczą osoby dorosłe. Efektywność określana jest zmiennie, m.in. poprzez ankiety zbierane w czasie cyklicznych spotkań w OT Horyzont, zazwyczaj raz w roku we wrześniu, uczestniczyło w nich około 50 % uczestników, wielu z nich utrzymuje nadal kontakt, dzieląc się osiągnięciami.

dr hab. Barbara Mróz

Uniwersytet Opolski

Referat

Badania podłużne w grupie wybitnych aktorów polskich. Wyzwania dla psychologii twórczości

Prace badawcze nad osobowością i hierarchią wartości osób twórczych prezentujących określone dziedziny (twórczość literacka, artystyczna, naukowa, przemysłowa, zagadnienie innowacyjności itp.) mogą stać się w dzisiejszej psychologii załączkiem nowego spojrzenia na cel i perspektywę rozwoju człowieka. Jeśli badania podłużne w obszarze osobowości i aksjologii mają za zadanie stwierdzać jakie różnice, podobieństwa i zmiany w nich zaszły, to mogą się również przyczyniać do formułowania twierdzeń natury ogólniejszej. Wystąpienie będzie podejmowało temat charakteru zmian w poczuciu sensu życia w oparciu o autorski Model Osobowościowo-Aksjologiczny (MOA) zastosowany w grupie wybitnych aktorów polskich. Sens życia rozumiany jako odczuwanie podmiotowej satysfakcji z życia, który uwarunkowany jest ważnością celu i zaangażowaniem, zawiera wiele różnych elementów i sfer. Na podstawie przeprowadzonych badań podłużnych i zastosowanych analiz stwierdzono istnienie wpływu zmiennych pochodzących m.in. z obszaru kompetencji, relacji i autonomii (składowe MOA) na sfery poczucia sensu życia (afirmacja życia, akceptacja siebie, świadomość celu, poczucie wolności, ocena przyszłości, stosunek wobec śmierci, model jednoczynnikowy). Ciekawym zagadnieniem okazały się zmiany na przestrzeni dwudziestu lat życia aktorów. Uzyskane wyniki w tym zakresie przyczyniły się do poszerzenia wiedzy na temat rozwoju człowieka twórczego.

dr Paulina Szymańska

Uniwersytet Łódzki

Referat

Technoferencja rodzicielska - polska adaptacja kwestionariusza DISRUPT

Nowe technologie zmieniły oblicze współczesnego rodzicielstwa. Urządzenia mobilne, smartfony poza możliwością szybkiego kontaktu telefonicznego czy internetowego, zapewniają szereg funkcji przydatnych w procesie przygotowania do macierzyństwa i ojcostwa (Barassi, 2017), a także później, w różnych momentach życia dziecka (Wartella i in., 2014). Jednocześnie ich wszechobecność i intruzywny charakter negatywnie oddziałują na relacje społeczne, w tym na więź rodzica z dzieckiem, m.in. zmniejszając częstotliwość interakcji (Konrad i in., 2021) oraz wrażliwość rodzica (Wolfers i in., 2020) czy też zwiększając poziom wrogości wobec dziecka (Gutierrez i Ventura, 2021). Taką formę interferencji technologii w życie rodzinne McDaniel i Radesky (2018) określili mianem „technoferencji”. Jednym z narzędzi umożliwiającym jej zbadanie jest kwestionariusz DISRUPT autorstwa Brandona McDaniela (2020) - 4-itemowa skala pozwalająca na przeanalizowanie sposobu używania smartfona przez rodziców w trakcie interakcji z dzieckiem. W wystąpieniu przedstawiony zostanie proces jego polskiej adaptacji. Badanie przeprowadzone na łącznej grupie 649 osób potwierdziło jednoczynnikowy charakter skali. Konfirmacyjna analiza czynnikowa wskazała na dobre parametry w zakresie dopasowania modelu (CMIN/DF=2,049; TLI=0,965; CFI=0,994; RMSEA=0,059). Narzędzie posiada również satysfakcjonujące wskaźniki trafności i rzetelności (Ω McDonald=0,895).

mgr Mateusz Marek

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Katedra Psychologii

Referat

Związek religijności osób w wyłaniającej się dorosłości z bliskością z rodzicami.

Znaczenie postaw rodzicielskich oraz bliskości z rodzicami

Głównym celem badania było określenie związku religijności osób w wyłaniającej się dorosłości z postrzeganą przez nich religijnością rodziców. Zdaniem Arnetta (2015) osoby w wyłaniającej się dorosłości dążą do zbudowania przekonań religijnych niezależnych od wpływów otoczenia. Tymczasem jak pokazują badania Leonard i współpracowników (2013), religijność młodych głęboko zaangażowanych w sprawy wiary, związana jest z religijnością ich rodziców. Z innych badań wynika dodatkowo, że mediatorem zależności między religijnością osób w wyłaniającej się dorosłości a religijnością rodziców, może być poziom ciepła emocjonalnego doświadczanego w relacjach z rodzicami (Spilman i współpracownicy, 2013)

Aby odpowiedzieć na pytanie czy istnieją zależności między poziomem religijności studentów i ich rodziców oraz jaką rolę w tej zależności pełnią postawy rodzicielskie i bliskość z rodzicami zbadano 215 osób (154 kobiety, 56 mężczyzn, 5 osób inna odpowiedź) w wieku 19-27 lat, studiujących w szkołach wyższych w 5 województwach w Polsce. Religijność zoperacjonalizowana została zgodnie z koncepcją S. Hubera, (Skala Centralności Religijności) postawy rodzicielskie testowano Kwestionariuszem M. Plopy, a poziom bliskości z rodzicami określono przy użyciu Kwestionariusza M. Regnerusa.

Wyniki badania wskazują na istnienie silnej korelacji między poziomem religijności studentów i oceną religijności ich matek, oraz umiarkowaną oraz umiarkowaną z oceną religijności ojca. Jak wynika z przeprowadzonej analizy regresji największe, pozytywne znaczenie dla religijności osób w wyłaniającej się dorosłości miała postawa nadmiernie ochraniająca doświadczana ze strony matki oraz poczucie bliskości z ojcem.

Uzyskane wyniki zdają się wskazywać na to, że w polskim społeczeństwie nie znajduje potwierdzenia pogląd Arnetta (2015) o „niezależności” przekonań religijnych osób w wyłaniającej się dorosłości.

dr Ludmiła Zając-Lamparska, prof. uczelni

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Referat

Związek między pamięcią operacyjną, inteligencją płynną a wiekiem w oparciu o wyniki analiz mediacji i moderacji

Pozytywny związek między pamięcią roboczą (WM) a inteligencją płynną (Gf) jest zjawiskiem dobrze udokumentowanym. Jednocześnie liczne badania ujawniają, że wraz z wiekiem dochodzi do pogarszania się zarówno WM, jak i Gf. Z perspektywy zmian, jakim podlegają WM i Gf w rozwoju człowieka dorosłego, można przyjąć, że uwzględnianie wieku w badaniach nad związkami między tymi dwiema cechami jest ważne, zwłaszcza w grupach zróżnicowanych wiekowo. Jednak kwestia związku WM-Gf rzadko była rozpatrywana z perspektywy rozwojowej, zwłaszcza u osób dorosłych. Dlatego prezentowane w wystąpieniu analizy koncentrować się będą na roli wieku w relacji między WM a Gf. Próba osób badanych obejmowała sześćdziesięciu trzech uczestników, w tym osoby w okresie wczesnej dorosłości (N=33, wiek: 20-34 lata) i późnej dorosłości (N=30, wiek: 60-73 lata). Uczestnicy wykonywali komputerowe zadanie n-back na 6 poziomach trudności (od 1-back do 6-back) oraz Test Matryc Ravena w Wersji Standard (TMS). Uzyskane wyniki wskazują, że chociaż WM i Gf okazały się gorsze u osób starszych niż u młodych dorosłych, to wiek nie był istotnym moderatorem związku między WM i Gf. Związek między wiekiem a Gf nie był mediowany przez WM, co nie pozwala stwierdzić, że związane z wiekiem zmiany w Gf mogą częściowo wynikać z trajektorii rozwojowej WM. Jednocześnie wiek w pełni mediował związek między WM a Gf, co sugeruje, że może on być źródłem korelacji pozornej między tymi dwoma zmiennymi w grupach zróżnicowanych wiekowo.

mgr Sabina Barszcz, dr hab. Anna Oleszkowicz, prof. UW, dr Olga Bąk

Instytut Psychologii, Uniwersytet Wrocławski

Referat

Typy motywacji, cele życiowe i przekonania a częstość zachowań prośrodowiskowych u adolescentów i stających się dorosłych

Degradacja środowiska naturalnego jest jednym ze współczesnych, globalnych problemów. Zmiana negatywnych zachowań ludzi wobec przyrody i zachęcenie ich do podejmowania działań o charakterze przeciwnym – prośrodowiskowym – wydają się być kluczowe, aby przeciwdziałać postępowi tego zjawiska. Należy więc najpierw dostarczyć wyjaśnień, jakie uwarunkowania psychologiczne mogą leżeć u podstaw zachowań prośrodowiskowych, żeby w przyszłości możliwe było opracowanie skutecznych sposobów ich wzmacniania.

Celem badania było sprawdzenie, czy i jaki związek występuje między typami regulacji (tj. amotywacja, motywacja zewnętrzna, introjekcja, identyfikacja, integracja, motywacja wewnętrzna), celami życiowymi (wewnętrznymi i zewnętrznymi) w ujęciu teorii autodeterminacji i przekonaniem o ważności zmian w środowisku naturalnym a deklarowaną częstością zachowań prośrodowiskowych. Badanie odbyło się online i miało formę kwestionariuszową. Wzięli w nim udział adolescenty i stający się dorośli (N=261) w wieku 15-30 lat (w tym 156 kobiet i 105 mężczyzn).

Do weryfikacji hipotez zastosowano analizę korelacji i analizę regresji. Przeprowadzono również modelowanie równań strukturalnych. Uzyskane rezultaty wskazały m.in., że introjekcja, identyfikacja i integracja, cele wewnętrzne i zewnętrzne oraz przekonania o ważności zmian w środowisku w sposób istotny wyjaśniają 45% zmienności zachowań prośrodowiskowych. Typy regulacji wyjaśniają największy procent wariancji i pełnią również rolę mediatorów dla celów wewnętrznych i przekonań o ważności zmian obserwowanych w środowisku. Otrzymane wyniki mają implikacje zarówno teoretyczne, jak i praktyczne.

dr Małgorzata Rękosiewicz

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Rozwój tożsamości niepełnosprawności – konsekwencje dla zdrowia psychicznego.

Przegląd literatury

Konstrukt tożsamości niepełnosprawności najogólniej, stanowi odpowiedź na pytanie: „czy postrzegam siebie jako osobę z niepełnosprawnością i jak rozumiem moją niepełnosprawność?”. Modele rozwoju tożsamości opisują jej kolejne etapy (np. Gibson, 2006; Gill, 1997) lub statusy (Forber-Pratt i Zape, 2017). Ukształtowana tożsamość niepełnosprawności odzwierciedla osobisty sposób postrzegania siebie (z własną niepełnosprawnością) przez jednostkę, a także własnego uszkodzonego organizmu i własnych możliwości interakcji ze środowiskiem społecznym i fizycznym. Wynika z doświadczanych możliwości wyboru kształtowania własnego stylu życia, nadawanych przez otoczenie społeczne. Referat przedstawia wyniki systematycznego przeglądu literatury (przy wykorzystaniu baz ERIC, MEDLINE, PsycARTICLES, PsycINFO) dotyczącej związków między rozwojem tożsamości niepełnosprawności a szeroko rozumianym zdrowiem psychicznym. Badanie miało na celu eksplorację obszarów badawczych związanych z tą relacją. Poster podsumują rekomendacje do dalszych badań empirycznych.

Słowa-kucze: niepełnosprawność, systematyczny przegląd literatury, rozwój tożsamości niepełnosprawności, zdrowie psychiczne

mgr Daria Wrona

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Studiów Edukacyjnych

Referat

Cosplay a kształtowanie tożsamości młodzieży. Kierunki rozwoju

Moje wystąpienie dotyczy badanego przeze mnie w pracy doktorskiej problemu, jakim jest cosplay a kształtowanie tożsamości młodzieży. Podczas badań wyodrębniły się kierunki rozwoju, które zostaną poruszone podczas wystąpienia. Zwrócę uwagę na możliwe następstwa takich kierunków oraz związane z nimi problemy i ograniczenia.

dr Natalia Józefacka

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Referat

Razem czy osobno – społeczne aspekty koncentracji uwagi w grupie dzieci z trudnościami rozwojowymi, badanie pilotażowe

Koncentracja uwagi to ważna umiejętność niezbędna w procesie uczenia się. Okres wczesnego dzieciństwa charakteryzuje się przejściem od kontroli na obiekcie skupienia do przetrutności uwagi pomiędzy obiektem a otoczeniem. Uwaga najczęściej badana jest w modelu laboratoryjnym, gdzie dziecko indywidualnie pracuje z badaczem. Takie badania pozwalają sprawdzić możliwości poznawcze dziecka, ale mają niską trafność ekologiczną. Podczas zajęć przedszkolnych dzieci są otoczone grupą rówieśników, na sali jest również więcej dystraktorów niż w typowym laboratorium. W projekcie sprawdzono, jak dzieci radzą sobie w zadaniu Przygotowania Kartki (Make a Card), w modelu indywidualnym (jeden-na-jeden) oraz w modelu grupowym (w sali przedszkolnej). Zastosowano metodę videoanalizy z wykorzystaniem sędziów kompetentnych. Grupę badawczą stanowiły dzieci z ryzykiem trudności rozwojowych i z niepełnosprawnością. Poszczególne dzieci na podobnym poziomie radziły sobie w obu warunkach. Zadanie okazało się zdecydowanie bardziej interesujące dla najmłodszych uczestników, którzy utrzymywały stały poziom uwagi przez cały czas trwania zadania w obu warunkach. Dzieci starsze w sali przedszkolnej widocznie przerywały swoją uwagę między grupą a zadaniem, zadanie nie było dla nich w dostatecznym stopniu angażujące, a w efekcie ich uwaga rozproszona, w warunkach indywidualnych były bardziej zmotywowane do utrzymywania uwagi. Interesujące, że wyniki w pomiarze indywidualnym miały związek z poziomem wytrwałości, czy też zdolności poznawczych, ale w warunkach grupowych te zależności przestawały mieć znaczenie. Podsumowując, dzieci w naturalnym środowisku nawet gdy mają poznawcze możliwości utrzymania uwagi, w sytuacji zadania, w które nie są zaangażowane nie potrafią wykorzystać w pełni swoich zdolności, natomiast robią to w sytuacji pracy indywidualnej, u dzieci z większymi trudnościami rozwojowymi efekt był silniejszy.

mgr Kamil Janowicz, dr Marta Mrozowicz-Wrońska, prof. UAM dr hab. Emilia Soroko, prof. UAM dr hab. Katarzyna Adamczyk

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Życie w pojedynkę a rozwój i zdrowie psychiczne. Analiza tematyczna wywiadów z dorosłymi mężczyznami

Stworzenie związku intymnego uznawane jest za jedno z głównych zadań rozwojowych dorosłości, którego realizacja jest istotna dla zdrowia i rozwoju jednostki. Wobec faktu, że wiele dorosłych osób nie ma partnera/-ki i poszukuje alternatywnych ścieżek rozwoju, zrealizowano badanie, którego celem było poznanie i opisanie doświadczeń tych osób. W niniejszym referacie zaprezentowana zostanie część wyników, która dotyczyła doświadczeń mężczyzn żyjących w pojedynkę w kontekście zależności pomiędzy nieposiadaniem stałej partnerki/-a a ich rozwojem i zdrowiem psychicznym.

Przedstawione dane pochodzą od 22 mężczyzn w wieku od 23 do 43 lat, z którymi przeprowadzono półustrukturyzowane wywiady. Uzyskany materiał poddano Analizie Tematycznej. Wśród wyłonionych tematów, trzy korespondują z kwestiami rozwoju i zdrowia psychicznego: 1) „Bycie uszkodzonym”; 2) „Między czekaniem a działaniem”; 3) „Życie w pojedynkę a dobrostan”. Temat 1. ujmuje doświadczenia związane z poczuciem posiadania deficytów utrudniających stworzenie satysfakcjonującego związku (np. niskie kompetencje społeczne, małe doświadczenie randkowe, zaburzenia psychiczne). Mogą wynikać one, m.in. z problemów na wcześniejszych etapach rozwojowych, a obecnie utrudniają stworzenie związku intymnego. Reakcje na te trudności bywają dwojakie – niektórzy mężczyźni popadają w stagnację i czekają na „wybawienie”, inni podejmują różnorakie aktywności, starają się rozwijać na wielu polach i przy okazji zwiększać swoje szanse na znalezienie partnerki/-a. To napięcie między działaniem a czekaniem opisuje temat 2. Trudności w stworzeniu związku intymnego przekładają się także w przypadku niektórych mężczyzn na obniżenie dobrostanu oraz poczucie zatrzymania w rozwoju (temat 3.). Zebrany materiał wskazuje na dwustronne i wieloaspektowe zależności pomiędzy rozwojem i zdrowiem psychicznym a doświadczeniem życia w pojedynkę u mężczyzn.

mgr Marta Siepsiak

Wydział Psychologii Uniwersytet Warszawski

Referat

Mizofonia a inne nadwrażliwości słuchowe i zaburzenia psychiatryczne u dzieci i młodzieży

Mizofonia jest rodzajem specyficznej nadwrażliwości na dźwięki (głównie odgłosy jedzenia). Pojawia się najczęściej w dzieciństwie i nie znika z upływem czasu. Jest związana z częstszym występowaniem różnych zaburzeń psychiatrycznych, ale nie audiologicznych. Zaburzenie to niesie za sobą poważne konsekwencje psychologiczne, takie jak wycofanie się z życia społecznego czy myśli i zachowania samobójcze. Obniża jakość życia nie tylko osobie z tą dolegliwością, ale całym rodzinom. O ile w przypadku osób dorosłych nie jest związana z agresją fizyczną, u dzieci reakcja mizofoniczna charakteryzuje się często m.in. agresją werbalną i fizyczną, a czasami również autoagresją.

Mizofonia jest nadal mało znana w środowisku specjalistów - jest badana od kilku lat, nie ma jej jeszcze w klasyfikacjach diagnostycznych, ani w programach studiów. Pomimo pokaźnej ilości jednoznacznych dowodów naukowych na jej istnienie i odrębność od "oficjalnych" jednostek, mizofonia często jest diagnozowana jako objaw innych zaburzeń i leczona jak inne zaburzenia czy trudności, głównie zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne, fobia społeczna, ekspresja traumy czy wyraz niechęci wobec rodziny. Często traktowana jest jako fobia dźwiękowa i poddawana terapiom ekspozycyjnym lub, w szczególności w przypadku dzieci, jako rodzaj zaburzeń przetwarzania słuchowego i poddawana terapiom słuchowym. Działania takie nie są uzasadnione naukowo, mogą być szkodliwe i sprawiają, że adekwatna do problemu pomoc nie jest oferowana.

Referat obejmuje omówienie obrazu klinicznego mizofonii u dzieci i młodzieży, w kontekście lęków rozwojowych, nadwrażliwości sensorycznych i zaburzeń audiologicznych i psychiatrycznych. Problem mizofonii zostanie zilustrowany studium przypadku osoby z mizofonią z badań własnych.

Mateusz Bednarz, dr Natalia Józefacka

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Referat

Temperamentalne uwarunkowania przeczutności uwagi u dzieci w wieku przedszkolnym

Temperament pełni ważną funkcję w interakcji człowiek-środowisko. W ujęciu Bussa i Plomina odnosi się do emocjonalności, aktywności, towarzyskości i nieśmiałości. W ramach przeprowadzonego badania sprawdzono czy cechy temperamentalne mogą mieć związek ze zdolnością przeczutności uwagi u dzieci w wieku przedszkolnym. Grupę badawczą stanowiły dzieci z ryzykiem trudności rozwojowych i ich rodzice. W tym celu przeprowadzono badania kwestionariuszowe z rodzicami, w których wypełniali kwestionariusz temperamentu własnego, oraz temperamentu dziecka (EAS). Następnie dzieci przy asyście badacza wykonywały na tablecie zadanie sortowania kart z baterii narzędzi EYT (Early Years Toolbox). Na podstawie analizy regresji zaobserwowano, że większość cech temperamentalnych jest istotnym predyktorem przeczutności uwagi. Następnie przeprowadzono analizę moderacji sprawdzając jak zmienia się zależność między aktywnością dziecka a przeczutnością uwagi w zależności od uwzględnienia temperamentu rodziców. Istotny efekt zaobserwowano w relacji ze strachem matki, jej niezadowolaniem oraz na poziomie tendencji statystycznej z towarzyskością ojca, we wszystkich przypadkach nasilone cechy rodziców wzmacniały relację między analizowanymi zmiennymi. Podsumowując, cechy temperamentu u dzieci w wieku przedszkolnym mogą mieć związek z wybieranymi przez nie aktywności, z podejmowaniem ryzyka, czy też z radzeniem sobie z frustracją. Te wybory mogą mieć znaczenie w przejściu od uwagi zorientowanej na obiekt do umiejętności świadomego przeczucania uwagi. Przedstawione wyniki stanowią element badania pilotażowego, ze względu na ograniczoną ilość obserwacji należy je traktować z dużą ostrożnością.

dr hab. Agnieszka Maryniak

Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

mgr Alicja Bielawska

Instytut "Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka"

Referat

Gdy serce prawdy nie mówi... Interocepcja u nastolatków z zaburzeniami rytmu serca

Interocepcja, czyli odczuwanie, świadomość i interpretacja doznań cielesnych, jest istotnym aspektem funkcjonowania emocjonalnego i społecznego, a nawet poznawczego. Doznania cielesne towarzyszą emocjom, ukierunkowują uwagę na dane elementy sytuacji, a według teorii markerów somatycznych Damasio, są składową podejmowania decyzji. Bywa jednak, że doznania cielesne pojawiają się niezależnie od sytuacji – tak dzieje się na przykład u osób z arytmia serca. Przyspieszony, silny rytm serca, towarzyszący normalnie wysiłkowi fizycznemu lub silnym emocjom, u chorych z arytmia może pojawić się podczas odpoczynku, neutralnej aktywności. Jak takie doznania wpływają na świadomość ciała, powiązanie pochodzących z niego doznań z emocjami i zaufanie do nich? Pytania te są szczególnie istotne w odniesieniu do nastolatków, będących w okresie intensywnego rozwoju tych procesów.

Badaniami objęto grupę 85 nastolatków z rozpoznaną arytmia serca i równoliczną grupę kontrolną. Wykorzystano skalę MAIA (The Multidimensional Assessment of Interoceptive Awareness).

Ze względu na istotne różnice pomiędzy płciami w zakresie niemal wszystkich skal kwestionariusza, analizy prowadzono osobno dla chłopców i dziewcząt. W grupie chłopców pacjenci z arytmia uzyskiwali znacząco niższe wyniki w skalach: Zauważanie doznań cielesnych, Nieodciąganie uwagi, Niemartwienie się oraz Świadomość emocjonalna. Wśród dziewcząt różnica wystąpiła wyłącznie w skali Zaufanie do ciała – dziewczęta z arytmia miały wynik wyższy.

Uzyskane wyniki są zaskakujące. Można by przypuszczać, że oderwanie doznań cielesnych od kontekstu emocjonalnego będzie wpływało na obniżenie zaufania do ciała, ale wynik dziewcząt jest odwrotny. Ponadto, doświadczanie arytmii ma większy wpływ na świadomość doznań z ciała u chłopców: uzyskane wyniki sugerują, że uruchamiają oni procesy odcinania się od tych doznań.

dr hab. Alicja Kalus, prof. UO

Uniwersytet Opolski Instytut Psychologii

mgr Anna Wendołowska, dr hab. Dorota Czyżowska, prof. UJ

Instytut Psychologii Uniwersytet Jagielloński

Referat

Rodzicielstwo odraczane, biologiczne i prawne a dobrostan i diadyczne radzenie sobie ze stresem przez małżonków

Założenie rodziny i posiadanie dzieci to jedno z kluczowych zadań rozwojowych przypadających na okres dorosłości (Havighurst, 1972). Rozwój będący podstawą pragnienia posiadania potomstwa przez partnerów, którzy odkrywają prawdziwą genitalność Erikson (2004) określa mianem generatywności, a siódme wyróżnione kryterium zdrowia psychicznego odnosi do rodzicielstwa. Nie ulega wątpliwości, że rodzicielstwo odgrywa ważną rolę w życiu człowieka dorosłego pozostając w relacji z jego poczuciem dobrostanu, sensem życia, a także satysfakcją ze związku.

Celem badań było określenie poziomu dobrostanu osób będących rodzicami oraz żyjących w związkach i nie posiadających dzieci oraz będących rodzicami zastępczymi. Interesowało nas czy fakt odraczania podjęcia roli rodzicielskiej oraz realizacja tej roli poprzez bycie rodzicem biologicznym lub zastępczym pozostają w związku z poziomem dobrostanu małżonków i jego poszczególnymi wymiarami (czy istnieją różnice w poziomie dobrostanu eudajmonistycznego między badanymi grupami). Dodatkowo analizowałyśmy związek między poczuciem dobrostanu a diadycznym radzeniem sobie ze stresem przez badanych małżonków. W badaniach wzięło udział 131 par w wieku od 19 do 79 lat (kobiety: $M = 35,94$, $SD = 10,5$); mężczyźni: $M = 37,42$, $SD = 9,79$). 73 pary nie posiadały dzieci, 57 par to rodzice biologiczni (28 par) i zastępczy (29 par) mający w pieczy od 1 do 5 dzieci. Przeprowadzone analizy wskazały brak istotnych różnic międzygrupowych w zakresie badanych zmiennych, natomiast badane grupy okazały się istotnie różnić. Matki zastępcze deklarują istotnie wyższy poziom dobrostanu od matek biologicznych, matki biologiczne i zastępcze prezentują wyższe kompetencje diadycznego radzenia sobie niż kobiety bezdzietne. Rodzice biologiczni i zastępczy prezentują istotnie wyższy poziom dobrostanu w porównaniu z osobami bezdzietnymi. Analizy diadyczne potwierdzają pozytywny efekt diadycznego radzenia sobie na własny dobrostan psychologiczny. Niezgodnie z oczekiwaniami dobrostan mężczyzn maleje wraz ze wzrostem kompetencji diadycznego radzenia sobie u kobiet.

mgr Justyna Cieślińska, dr hab. Grażyna Kmita, prof. UW

Instytut Matki i Dziecka, Uniwersytet Warszawski

Referat

Doświadczenie ojcostwa w sytuacji narodzin dziecka zagrożonego niepełnosprawnością – analiza narracyjna

Wstęp teoretyczny: Badania nad ojcami w obliczu zagrożenia niepełnosprawnością dziecka są stosunkowo nieliczne (Kmita, Kiepura i Majos, 2014). Jednocześnie zaangażowanie ojców, a zwłaszcza ich aktywne zaangażowanie we wczesnym dzieciństwie, może być szczególnie korzystne dla niemowląt zagrożonych niepełnosprawnością (Cabrera, Shannon i Tamis-LeMonda, 2007). Istniejące badania skupiają się głównie na wpływie ryzyka niepełnosprawności na udział ojców w codziennym życiu niemowląt oraz na czynnikach, które mogą przewidywać zaangażowanie ojców (Lillie, 1993). Pomimo obecności w literaturze takich pojęć, jak radzenie sobie z niepełnosprawnością niemowlęcia i adaptacja do niepełnosprawności, w które wpisują się ojcowie, raczej brakuje perspektyw opartych na zasobach (Bogossian i in., 2017).

Cel: Celem badań było poszerzenie wiedzy na temat spostrzeganej przez ojców niemowląt relacji z dzieckiem w sytuacji zagrożenia jego niepełnosprawnością, a także obrazu dziecka w ich umyśle oraz nadawanym przez ojców znaczeń sytuacji ryzyka zaburzeń rozwoju. W badaniach poszukiwane były odpowiedzi na pytania o różnorodność doświadczeń ojców dzieci z wielu grup ryzyka zaburzonego rozwoju.

Metoda: Przeprowadzono 15 częściowo - ustrukturyzowanych wywiadów z ojcami niemowląt uczestniczących w terapii neurorozwojowej w ośrodkach rehabilitacyjnych. Przyjęto jakościowe podejście do analizy - refleksyjną analizę tematyczną.

Wyniki: W narracjach ojców można wyróżnić trzy główne tematy: 1. Ojcostwo jako szansa na rozwój osobisty,

2. Wyzwania związane z łączeniem obowiązków zawodowych z uczestnictwem w terapii i rehabilitacji dziecka,

3. Znaczenie wsparcia społecznego w codziennym życiu i funkcjonowaniu rodziny.

Wnioski: Ojcowie zagrożonych niepełnosprawnością niemowląt wysoko cenili swoje zaangażowanie w sprawy swoich dzieci i starali się nauczyć, jak najlepiej wspierać rozwój dziecka.

dr Sławomir Jabłoński

Zakład Psychologii Rozwoju, Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Dwa przełomy w rozwoju możliwości dokonywania wyboru u dzieci

Powstanie sytuacji dokonywania wyboru wymaga od człowieka powstrzymania tendencji do natychmiastowego reagowania. Kluczową rolę w tym procesie odgrywa jedna z funkcji wykonawczych - kontrola hamowania. Analiza przebiegu rozwoju tej funkcji w okresie dzieciństwa pozwala wskazać dwa przełomowe momenty, w których radykalnie zmienia się u dzieci zakres możliwości dokonywania wyboru. Pierwszy ma miejsce podczas przejścia z wieku wczesnego dzieciństwa do okresu przedszkolnego, a drugi – na pograniczu wieku przedszkolnego i szkolnego. Celem referatu jest charakterystyka możliwości dokonywania wyboru w wybranych okresach dzieciństwa oraz identyfikacja zmian jakie pojawiają się w obu momentach przełomowych. Zmiany te zostaną zilustrowane przykładami zachowań dzieci podczas wykonywania przez nie wybranych zadań pomiarowych w ramach badań empirycznych, w tym także badań własnych.

Słowa-klucze: kontrola hamowania, dokonywanie wyboru, zmiana rozwojowa, okres dzieciństw

Dominik Lech, dr Natalia Józefacka

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Referat

Kontrola motoryczna u dzieci w okresie średniego dzieciństwa - badanie pilotażowe

Kontrola motoryczna rozwija się od pierwszych miesięcy życia, okres wczesnego dzieciństwa to początek świadomego kierowania swoim ruchem. Do tej pory nie powstało wiele badań poruszających to zagadnienie. Celem niniejszego badania jest sprawdzenie, jak wygląda trajektoria zmiany rozwojowej w kontekście umiejętności świadomego spowolnienia i przyspieszenia ruchu. W badaniu wzięły udział dzieci w okresie średniego dzieciństwa od 3 do 6 r.ż. Dzieci uczęszczały do przedszkola terapeutycznego i należały do grupy z ryzykiem zaburzeń rozwojowych. Dzieci wykonywały zadania związane z regulacją motoryki dużej (Walk-a-Line) oraz motoryki małej (Truck Task). Oba zadania były wykonane w sytuacji indywidualnego pomiaru (w osobnej sali) oraz grupowego (na sali przedszkolnej). Następnie zostały wyliczone wskaźniki względnego spowolnienia ruchu i przyspieszenia ruchu. Wyniki analizy wykazały nieistotną statystycznie tendencję wzrostową, dzieci starsze radziły sobie lepiej niż młodsze. Porównania wewnątrzsobowe wykazały, że dzieci istotnie lepiej radziły sobie z przyspieszeniem, niż ze spowolnieniem ruchu, niezależnie od analizowanego aspektu (dużej, czy też małej motoryki). Zadania wykonywane były na podobnym poziomie niezależnie od kontekstu - indywidualny, czy też grupowy. Oba zadania były bardzo angażujące dla dzieci, być może dlatego obecność grupy rówieśniczej nie działała ani rozpraszająco, ani motywująco. Może to świadczyć o tym, że zdolność regulacji motorycznej jest jedną z wcześniej rozwijających się aspektów samoregulacji, jednak taki wniosek należałoby jeszcze zweryfikować w projekcie z większą ilością osób badanych.

dr hab. Grażyna Kmita

Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Matki i Dziecka

Referat

Jak dotrzeć do doświadczeń niemowląt? Dylematy badacza

Wystąpienie poświęcone jest badaniom nad rozwojem niemowląt jako doświadczających, aktywnych partnerów interakcji z innymi. Analizie poddane zostaną różne podejścia ontologiczno-epistemologiczne badacza i związane z nimi perspektywy I, II i III osoby oraz ich implikacje metodologiczne, interpretacyjne i praktyczne. Przedstawione zostaną korzyści wynikające z propagowanego przez Profesor Marinę Zalewską podejścia interpersonalnego do rozumienia wczesnego rozwoju w kontekście relacji z innymi. Następnie, doświadczenia niemowlęcia analizowane będą w ramach koncepcji wyjaśniających rozwój ucieleśnionej intersubiektywności w interakcjach społecznych, w ramach zaangażowania emocjonalnego, z perspektywy drugiej osoby (m.in. takich autorów jak Trevarthen, Gallagher, Reddy, Di Paolo, De Jaeger, Schilbach). Wystąpienie ilustrowane będzie przykładami klinicznymi oraz wybranymi wynikami podłużnych badań własnych nad rozwojem społecznego zaangażowania niemowląt ze skrajnym wcześniactwem w interakcjach diadycznych i triadycznych z rodzicami.

dr hab. Ewa Gurba

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

dr hab. Dorota Czyżowska, prof. UJ

Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

Referat

Podmiotowe uwarunkowania dobrostanu osób w wyłaniającej się dorosłości

Wielość zadań rozwojowych wobec których stają młodzi u progu dorosłości, a także doświadczanie szerokiego spektrum możliwości wyboru dróg życiowych, przy braku jednoznacznych wskazówek pozwalających ocenić ich słuszność, bywa źródłem stresu i w konsekwencji wpływa na poziom dobrostanu psychicznego osób w wyłaniającej się dorosłości (Cusack, Merchant, 2013; Sorgente, Lanz, Tagliabue, 2015). Warto jednak zaznaczyć, że młodzi ludzie nie pozostają bezradni wobec tych wyzwań, bo w toku rozwoju nabywają nowe, kompetencje: poznawcze, emocjonalne i społeczne, które mogą stanowić skuteczne narzędzie zapewniające adaptację (Arnett, 2000; Roberts, Caspi, Moffitt, 2001; Bryden i in., 2015).

W prezentowanym badaniu podjęta została próba określenia znaczenia rozwoju wybranych kompetencji podmiotowych (umiejętności poznawczych, strategii tożsamościowych oraz poczucia koherencji) osób w wyłaniającej się dorosłości, dla podejmowania i realizacji zadań tego okresu, a w konsekwencji doświadczania przez nie dobrostanu psychicznego. W tym celu zbadano 153 osób w wieku od 18 do 25 lat ($M = 22,6$ lat), w tym 80 kobiet i 73 mężczyzn. Wykorzystano następujące metody: Rozwiązywanie Codziennych Problemów (Sebby, Papini, 1994); Kwestionariusz Stylów Tożsamości (ISI-3), M. Berzonsky; Kwestionariusz Orientacji Życiowej (SOC- 29), A. Antonovsky; Kwestionariusz Dobrostanu, C. Ryff.

Analiza wyników pozwala stwierdzić, że głównym predyktorem poziomu dobrostanu badanych osób w wyłaniającej się dorosłości jest ogólny poziom ich koherencji, która głównie bezpośrednio, ale i za pośrednictwem Informacyjnego stylu tożsamości oraz Zaangażowania wyznacza ogólny poziom dobrostanu badanych. Istotne, ale stosunkowo małe znaczenie dla kształtowania poziomu dobrostanu ma płeć i poziom kompetencji poznawczych badanych.

dr hab. Anna Cierpka, mgr Adriana Wagner

Wydział Psychologii Uniwersytet Warszawski

Referat

Doświadczenie przez młodych dorosłych powrotu do domów rodzinnych w czasie pandemii COVID-19

W wyniku pandemii wirusa COVID-19 wielu polskich studentów powróciło do rodzinnych domów i ponownie zamieszkało ze swoimi rodzinami pochodzenia. Młodzi dorośli zostali zatrzymani w realizacji zadań rozwojowych poprzez istotne okoliczności zewnętrzne, trudne i nieprzewidywalne. Celem referatu będzie prezentacja wyników pogłębionej eksploracji, skupionej na zrozumieniu i szczegółowym opisaniu, jakie znaczenia nadają temu doświadczeniu jego uczestnicy. Przeprowadzono częściowo ustrukturyzowane, pogłębione wywiady w grupie studentów Uniwersytetu Warszawskiego. Wykorzystano metodę Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej (IPA). Sprawdzano, jak uczestnicy badania rozumieją i doświadczają swoje powroty do domów, jakie mają motywacje i stosunek do nich, co im pomaga/przeszkadza w radzeniu sobie z tym doświadczeniem oraz jak rozumieją jego znaczenie dla własnego funkcjonowania i relacji z bliskimi. Wyodrębniono szereg kategorii tematycznych, opisujących różnorodność znaczeń i doświadczeń powrotów do rodzinnych domów, cechy wspólne i indywidualne dla poszczególnych uczestników badania. Wnioski z analizy zebranego materiału posłużyć mogą jako wskazówki do pracy terapeutycznej z młodymi dorosłymi potrzebującymi pomocy w sytuacji pandemii.

mgr Kamil Janowicz

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Podejmowanie zobowiązań i identyfikacja z nimi a zdrowie psychiczne nastolatków i młodych dorosłych

Dokonywanie wyborów dotyczących własnej przyszłości i identyfikacja z nimi są istotnymi procesami związanymi z rozwojem tożsamości. W referacie przedstawione zostaną wyniki dwóch badań (w tym jednego podłużnego) dotyczących zależności między podejmowaniem zobowiązania, identyfikacją z nim i natężeniem dezadaptacyjnej eksploracji ruminacyjnej a zdrowiem psychicznym, poczuciem sensu w życiu i samooceną u nastolatków i młodych dorosłych.

W badaniu 1. udział wzięło 247 osób w wieku od 18 do 25 lat. Dane zebrano za pomocą polskich adaptacji Dimensions of Identity Development Scale (DIDS), General Health Questionnaire (GHQ-30), Meaning in Life Questionnaire (MLQ) i Rosenberg Self-Esteem Scale (SES). W badaniu 2., składającym się z dwóch pomiar przeprowadzonych w odstępie ok. 9 miesięcy, udział wzięło 177 osób w wieku od 17 do 27 lat. Dane zebrano za pomocą polskich adaptacji kwestionariuszy DIDS i MLQ.

Przeprowadzone analizy wykazały liczne istotne (umiarkowane i silne) pozytywne korelacje pomiędzy wyższym natężeniem podejmowania zobowiązania i identyfikacji z nim a poczuciem sensu w życiu, samooceną i niższym natężeniem problemów w obszarze zdrowia psychicznego. W przypadku natężenia eksploracji ruminacyjnej kierunek zależności jest odwrotny. Co więcej, wyższe natężenie podejmowania zobowiązania i identyfikacji z nim są predyktorami wyższego poczucia sensu w życiu dziewięć miesięcy później. Dane z badania podłużnego wskazują także, że wzrost natężenia identyfikacji ze zobowiązaniem pozytywnie koreluje ze wzrostem poczucia sensu w życiu. Podsumowując, uzyskane wyniki wskazują, że problemy w trudności w zakresie podejmowania wyborów dotyczących własnej przyszłości i niemożność identyfikacji z nimi są u młodych ludzi powiązane z niższym poziomem zdrowia psychicznego, niższym poczuciem sensu w życiu i niższą samooceną.

mgr Małgorzata Foryś

Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

Referat

Neuroinfekcje a rozwój osoby: wpływ zapalenia mózgu na dziecko i system rodzinny

Zapalenie mózgu (łac. encephalitis; ZM) to stan ostrego zapalenia tkanki mózgowej w wyniku pojawienia się patogenu (np. wirusa, bakterii) lub na tle autoimmunizacyjnym. Skutkuje zróżnicowanymi objawami neurologicznymi i chorobowymi (ból głowy, gorączka, drgawki), a także ilościowymi lub jakościowymi zmianami zachowania pod postacią zachowań agresywnych, zaburzeń snu, napadów złości, dużej wrażliwości na bodźce sensoryczne, halucynacji, zaburzeń orientacji allo- i autopsychicznej.

Zapalenie mózgu u dziecka jest trudnym doświadczeniem dla całej rodziny ze względu na ryzyko pojawienia się nagłego zagrożenia życia oraz bardzo nagłą zmianę zachowania. Rodzice relacjonują dużą bezradność wobec nagłego, pogorszającego się samopoczucia dziecka, często bez widocznej przyczyny.

Zaprezentowane zostanie studium przypadku dziecka w procesie diagnozy ZM oraz możliwe teoretyczne implikacje tego specyficznego stanu chorobowego na dziecko i jego rodzinę. Jak nagła zmiana zachowania dziecka może wpłynąć na jego kształtujące się poczucie siebie jako osoby? Jak w tej sytuacji odnajdują się rodzice, których dzieci, bez wyraźnego powodu, zmieniają się, płaczą, krzyczą i biją? Jaki jest możliwy wpływ neuroinfekcji na dynamikę relacji dziecko-rodzic?

Gabriela Chuchra, Wiktoria Szeffler, dr Marta Witkowska, dr hab. Marta Łockiewicz, prof. UG

Uniwersytet Gdański

Referat

Dodatkowa nauka języka angielskiego dzieci w wieku ok. 2,5-4 lata a wybrane funkcje poznawcze

Badania wykazują, że dzieci dwujęzyczne cechuje wyższy poziom inteligencji i lepiej rozwinięte umiejętności poznawcze w porównaniu do jednojęzycznych (Diaz, 1985; Kurcz, 2007). Zauważono, że nauka języka angielskiego polepsza funkcjonowanie pamięci operacyjnej, głównie obszaru fonologicznego (Pawlicka, 2005). Nawiązując do powyższych wyników przeprowadzono badania sprawdzające, czy występują istotne różnice w funkcjonowaniu poznawczym, a w szczególności w zapamiętywaniu i zdolnościach językowych w języku polskim, między dziećmi uczącymi i nieuczącymi się dodatkowo języka angielskiego. W badaniu wzięło udział 32 dzieci (17 dziewczynek i 15 chłopców), w wieku od 33 do 53 miesięcy, które zbadano testem Stanford-Binet 5 oraz Krótkim Inwentarzem Rozwoju Mowy i Komunikacji (KIRMIK). W celu sprawdzenia długofalowego wpływu nauki języka angielskiego na rozwój dziecka zaplanowano dwukrotny pomiar wymienionych funkcji, w odstępie kilku miesięcy. Badania pokazały, że zarówno czynna, jak i bierna nauka języka angielskiego w domu pozytywnie korelowała z rozwojem inteligencji werbalnej, a całkowity czas nauki języka angielskiego w tygodniu (zarówno w przedszkolu, jak i w domu) był związany z rozwojem inteligencji niewerbalnej u dzieci. Potwierdzono hipotezę zakładającą, że im więcej czasu poświęcano na naukę języka, tym wyższy poziom inteligencji ogólnej (IQ) osiągało dziecko. Analiza powyższych wyników pomoże lepiej zrozumieć zdolności poznawcze przedszkolaków, co wiąże się z bezpośrednią korzyścią dla nich samych oraz ich rodziców czy nauczycieli. Możliwe będzie zweryfikowanie, czy dotychczasowe metody nauczania dzieci są odpowiednio dopasowane do ich funkcjonowania oraz stwierdzenie, jak wcześnie należy rozpocząć naukę języka angielskiego, jako obcego.

dr Anna Kamza

Instytut Psychologii, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości - Uniwersytet SWPS

dr Konrad Piotrowski, dr Beata Szramka-Pawlak, dr Katarzyna Sanna, dr Anna Kubiak, dr Małgorzata Klimka-Kołysko

Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości, SWPS

Referat

Właściwości psychometrycznej polskiej adaptacji Kwestionariusza do Pomiaru Rodzicielskiego Funkcjonowania Refleksyjnego P. Luytena

Referat poświęcony zostanie procesowi polskiej adaptacji i psychometrycznej walidacji skali The Parental Reflective Functioning Questionnaire Luytena i wsp. (2017), która służy do pomiaru rodzicielskiego funkcjonowania refleksyjnego u matek dzieci w wieku 0-5 lat. W badaniu wzięło udział 988 matek w wieku 18-48 lat ($M = 32,00$; $SD = 5,08$). Uzyskane rezultaty potwierdziły zgodność wewnętrzną, trafność wewnętrzną i zewnętrzną zaadaptowanego narzędzia badawczego oraz jego założeń teoretycznych (model 3-czynnikowy).

dr Karolina Appelt

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Mediatyzacja edukacji – wybór (?) służący rozwojowi?

Związki między edukacją a mediami są nieuniknione i obecnie silniejsze niż kiedykolwiek.

Celem referatu jest analiza szans i zagrożeń wynikających z procesu mediatyzacji edukacji na poziomie szkoły podstawowej. Przywołane w referacie koncepcje mediatyzacji oraz analiza przemian zachodzących w edukacji pod wpływem nowych mediów służą ukazaniu wpływu tego procesu na przebieg procesów rozwojowych w okresie szkolnym.

W referacie wykorzystano wyniki badań z udziałem przyszłych psychologów szkolnych - studentów czwartego roku studiów psychologicznych w ramach psychologii stosowanej - psychologii edukacji, dotyczących szans i zagrożeń TIK dla procesu kształcenia. Wystąpienie wskazuje na możliwości ograniczania zagrożeń i wykorzystywania szans wspierania rozwoju współczesnych dzieci, jakie dają media, wtedy, gdy są świadomie wybieranym i używanym narzędziem w procesie edukacji.

Słowa klucze: mediatyzacja edukacji, technologie informacyjno-komunikacyjne, wspomaganie rozwoju

Nicola Łazarów

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Koło Naukowe Blżej Neuropsychologii

Daniel Zając

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Koło Naukowe Psychologii Osobowości

Referat

Rola mentalizacji w rozwoju i podtrzymaniu poczucia tożsamości

Tożsamość stanowi jeden z fundamentalnych fenomenów życia psychicznego człowieka i zasadniczo sprowadza się do odpowiedzi na pytanie “kim jestem”. W tradycji psychologicznej wyróżnić można dwa sposoby konceptualizacji tożsamości. W ujęciu przedmiotowym (poznawczym) tożsamość traktowana jest jako subsystem samowiedzy, zbiór właściwości i cech dla jednostki ważnych. Ujęcie podmiotowe (fenomenologiczne) odwołuje się do poczucia tożsamości, a więc subiektywnego doświadczenia osoby jako pozostającej tą samą w czasie, które ujawnia się na drodze intuicyjno-refleksyjnego odniesienia się do siebie i swoich doświadczeń. Fenomenologiczne ujęcie poczucia tożsamości skłania do rozważenia psychologicznych zasobów, które pozwalają człowiekowi udzielić odpowiedzi na pytanie kim jest. Należą do nich mentalizacja, określająca zdolność człowieka do interpretowania przeżyć swoich i innych ludzi w kategoriach stanów wewnętrznych (emocji, uczuć, pragnień, przekonań, celów czy postaw). Doniesienia teoretyczne sugerują, że rozwój zdolności do mentalizowania, warunkując przetwarzanie doświadczeń w znaczące osobiście refleksje, w istotny sposób wpływa na wyłanianie się i podtrzymywanie poczucia tożsamości człowieka. Do dziś niewiele badań empirycznych poruszyło związki pomiędzy poczuciem tożsamości a mentalizacją, jednak udokumentowana została jej mediacyjna rola pomiędzy radzeniem sobie z doświadczeniem przemocy w okresie dzieciństwa a dyfuzją tożsamości w dorosłości. Wykazano także, że problemy tożsamościowe stanowią istotny czynnik mediujący zdolność do mentalizowania i problemy interpersonalne. Skuteczna okazuje się również terapia oparta na mentalizacji w zakresie zwiększania integracji tożsamości pacjentów. Celem wystąpienia będzie ukazanie możliwych relacji poczucia tożsamości i mentalizacji, wraz z przeglądem dostępnych danych na ten temat. Omówione zostaną także możliwe implikacje rozwojowe i terapeutyczne.

mgr Paweł Ciesielski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Negatywne doświadczenia w dzieciństwie jako predyktor rozwoju psychospołecznego

Jedną z częściej przytaczanych teorii rozwoju człowieka, jest teoria rozwoju psychospołecznego wg. Eriksona, która bazuje na kryzysach rozwojowych, w wyniku których wykształcają się różne cechy (np. autonomia, inicjatywa itd.). Na rozwój człowieka wg. tej teorii może wpływać bardzo wiele czynników, między innymi stopień zaspokojenia potrzeb (m.in. bliskości, bezpieczeństwa, fizjologicznych). Można więc zakładać, że osoby, które doświadczały w dzieciństwie negatywnych sytuacji (takich jak np. zaniedbanie fizyczne, przemoc psychiczna) będą miały wykształcone w mniejszym stopniu cechy pozytywne (takie jak podstawowa ufność) a bardziej rozwinięte cechy negatywne (np. podstawowa nieufność). W celu potwierdzenia przytoczonych założeń, przeprowadzono badanie ilościowe na osobach dorosłych (N = 997; M wiek = 27,02; SD wiek = 7,11; 77% kobiet) w którym sprawdzono w jakim stopniu negatywne doświadczenia w dzieciństwie (mierzone za pomocą KDD-58) przewidują rozwój psychospołeczny (mierzony za pomocą MEPSI). Ponieważ badano osoby od 18 roku życia, trafne wnioski można wyciągać tylko do zakończonych stadiów rozwojowych, czyli od okresu niemowlęcego do adolescencji. Negatywne doświadczenia (zwłaszcza zaś zaniedbanie emocjonalne i negatywne doświadczenia z rówieśnikami) były istotnymi predyktorami mniej pozytywnego rozwoju psychospołecznego. Natomiast predyktorem bardziej pozytywnego rozwoju psychospołecznego było zaniedbanie fizyczne. W wystąpieniu przedstawione zostaną wyniki analiz statystyczny oraz możliwe wytłumaczenia dla przewidywania pozytywnego rozwoju psychospołecznego przez zaniedbanie fizyczne, poprzez odwołanie do psychologii systemowej, pojęcia ekwipotencjalności, a także możliwych trudności związanych z wybraną metodologią badawczą.

mgr Paweł Ciesielski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Predyktory decyzji prokreacyjnej oraz powody dobrowolnej bezdzietności

Bezdzietność z wyboru jest tematem, który jest rzadko eksplorowany zarówno na świecie jak i w Polsce. Na tę chwilę niejasne jest, ile mamy osób, które nie chcą mieć dzieci w Polsce, ani też jakie są motywacje, które za tym stoją. W ramach wystąpienia zostaną przedstawione wyniki dwóch badań. Badanie pierwsze miało charakter ilościowy i miało na celu sprawdzenie czy zmienne demograficzne (np. miejsce zamieszkania, wykształcenie; mierzone za pomocą ankiety socjodemograficznej) są istotnymi predyktorami w przewidywaniu decyzji na temat własnej prokreacji. W tym celu przebadano reprezentatywną dla polskiego społeczeństwa próbę (N = 1096). Na podstawie zebranych danych można szacować, że osoby bezdzietne z wyboru stanowią 11.13% populacji w Polsce oraz że decyzję o bezdzietności z wyboru pozwalają przewidywać młodszy wiek, większe miejsce zamieszkania oraz liberalne poglądy. Badanie drugie miało charakter jakościowy i miało na celu sprawdzenie jakie są powody braku chęci do posiadania dzieci deklarowane przez osoby bezdzietne z wyboru. Zebrano 461 odpowiedzi na pytanie „Jakie są powody decyzji o braku chęci do posiadania dzieci”, które sędziowie kompetentni oceniali pod względem rodzaju powodu (np. niechęć do dzieci, chęć rozwoju zawodowego) oraz jego walencji (powód pozytywny – dążenie do celów sprzecznych z rodzicielstwem; powód negatywny – unikanie nieprzyjemności związanych z rodzicielstwem). Najczęstszymi powodami braku chęci do posiadania dzieci były: brak instynktu rodzicielskiego (33,62%); niechęć do dzieci (27,98%); chęć zachowania aktualnego poziomu autonomii (21,48%). Wśród wypowiedzi uczestników dominowały te, które podkreślały powody negatywne (70,28%). Wyniki będą dyskutowane w odniesieniu do aktualnej sytuacji politycznej i zdrowotnej (pandemia COVID-19, zmiany w prawie aborcyjnym) oraz przez porównanie z innymi dotychczasowymi badaniami przeprowadzonymi w obszarze dobrowolnej bezdzietności.

mgr Wiktoria Walenista^{1,2}, Katarzyna Brzeziewska¹, dr hab. Bernadetta Izydorczyk , prof. UJ^{1,3}, dr Katarzyna Sitnik-Warchulska¹, dr hab. Małgorzata Lipowska, prof. UG 1,4, dr hab. Iana Markevych 3, prof. dr hab. Marcin Szwed 3

¹

– *Instytut Psychologii Stosowanej, Uniwersytet Jagielloński, ul. Łojasiewicza 4, 30-348 Kraków*

²

– *Szkoła Doktorska Nauk Społecznych, Uniwersytet Jagielloński, ul. Łojasiewicza 4, 30-348 Kraków*

³

– *Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński, ul. Ingardena 6, 30-060 Kraków*

⁴

– *Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański, ul. Bażyńskiego 4, 80-952 Gdańsk"*

Referat

Styl funkcjonowania rodziny jako predyktor jakości funkcji wykonawczych w grupie uczniów z ADHD w wieku 10-13 lat

ADHD jako jedno z najczęściej diagnozowanych zaburzeń neurorozwojowych wpływa na codzienne funkcjonowanie rodzin wychowujących dzieci na nie cierpiących. Spośród symptomów typowych dla ADHD obniżenie jakości funkcji wykonawczych warunkuje w najwyższym stopniu jakość życia w rodzinie. Współcześni badacze, skupiając się na poszukiwaniu czynników neuropsychologicznych determinujących przebieg ADHD u dzieci, często pomijają znaczenie moderującego wpływu stylu funkcjonowania rodziny na intensywność objawów. Mając na uwadze dwukierunkowość zależności między czynnikami rodzinno-środowiskowymi a jakością funkcjonowania poznawczego u dzieci z ADHD, zostaną przedstawione wyniki badań skupiających się na poszukiwaniu związków między stylem komunikacji i zadowoleniem z życia rodzinnego a jakością funkcji wykonawczych u dzieci w okresie wczesnej adolescencji. Badanie obejmuje 372 badanych (105 dzieci z ADHD, 267 bez zaburzenia), gdzie zastosowano Skalę Inteligencji Stanford-Binet 5, Baterię diagnozy funkcji poznawczych PU1, Kwestionariusz do Diagnozy ADHD Conners 3 oraz Skalę Oceny Rodziny. Na podstawie wyników badań własnych zostanie przedstawiona ochronna rola zbalansowanego stylu komunikacji i zadowolenia z życia rodzinnego jako elementu zdrowego systemu rodzinnego w przebiegu ADHD.

dr Anna Samolej

Uniwersytet Warszawski

Referat

Przegląd reprezentacji umysłowych w badaniach psychologicznych

Celem wystąpienia jest przegląd zastosowania reprezentacji umysłowych w badaniach psychologicznych. Stanowiska ucieleśnionego, usytuowanego poznania dynamicznego są krytyczne w stosunku do reprezentacji jako formy, medium informacji. Krytykowana jest obliczeniowość umysłu. Badacze zaś zwracają uwagę na rolę ciała i otoczenia oraz historii życia, jak też na praktyczny wymiar funkcjonowania umysłu. Procesy umysłowe są ograniczone do ciała, które zostaje rozszerzone o swoje otoczenie i historię oraz cele rozwoju. Z badań narracyjnych można wyciągnąć wniosek, że kluczową rolę w procesach myślowych nie odgrywa odzmysłowa reprezentacja modelowa, ale wolna, nienacechowana zmysłowo reprezentacja, która może być opisywana jako relacja podmiotu względem świata. Mentalna intencja autora nie jest istotna dla znaczenia opowiadania z racji tego, że zapisany tekst zyskuje semantyczną autonomię. Uniwersalna struktura narracji tworzy formę rozumienia świata.

mgr Magdalena Hardt

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Stres rodzicielski matek niemowląt jako czynnik zagrażający zdrowiu psychicznemu – badanie własne

Pierwszy rok życia dziecka stanowi szczególnie intensywny okres w funkcjonowaniu jego matki. Potrzeba nieustannej opieki nad niemowlęciem w połączeniu z niedoborami snu, zmianami w rolach zawodowych i funkcjonowaniu w związku intymnym nakładają wiele wymagań. Obciążenia te mogą skutkować pojawieniem się stresu rodzicielskiego (Abidin, 1983). Nasila się on, gdy wymagania związane z wychowywaniem dziecka przerastają dostępne rodzicowi zasoby. Dla jego intensywności mają znaczenie cechy dziecka, cechy rodzica, kontekst rodzinny i wydarzenia życiowe (Abidin, 2021).

Efektom nasilenia stresu rodzicielskiego są trudności w funkcjonowaniu psychicznym rodzica i dziecka. W przypadku rodziców stres rodzicielski wiąże się m.in. z występowaniem depresji, poczuciem niskim kompetencji rodzicielskich. Konsekwencje dla dziecka ujawniają się w funkcjonowaniu emocjonalnym – aktualnym oraz w kolejnych etapach rozwoju. Z tych powodów bardzo istotne jest monitorowanie poziomu stresu rodzicielskiego i czynników ryzyka jego pojawiania się.

W referacie zostaną przedstawione badania własne prowadzone na grupie 50 matek niemowląt w wieku 9-12 miesięcy. Dzieci rozwijały się w sposób typowy. Badania prowadzone były w trakcie pandemii COVID-19. Wyniki wskazują na stopień nasilenia stresu rodzicielskiego badanego przy pomocy Inwentarza Stresu Rodzicielskiego PSI-4 (Niedziela i Wrocławska-Warchała, 2021). Zaprezentowane zostanie powiązanie poziomu stresu rodzicielskiego z takimi czynnikami, jak: cechy temperamentu dziecka, poziom hamowania reakcji dziecka, status socjoekonomiczny matki, kontekst rodzinny.

Referat nakreśli rozpowszechnienie stresu rodzicielskiego w grupie matek niemowląt. Wskaże również na zmienne, które mogą stanowić czynniki ryzyka nasilania się tego zjawiska.

Słowa kluczowe: stres rodzicielski, niemowlęctwo

mgr Magdalena Hardt

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Hamowanie reakcji jako jeden z fundamentów zdolności wyboru – badania własne w grupie niemowląt

Hamowanie reakcji ujawniające się w okresie niemowlęcym stanowi jedną z podstawowych funkcji uzdalniających człowieka do zachowań uniezależnionych od instynktów i przyzwyczajzeń. Stanowi bazę do rozwoju funkcji wykonawczych i samoregulacji. Tym samym jest podstawą dla kształtującego się mechanizmu podejmowania wyborów.

Badanie hamowania stanowi aktualnie obszar działania badaczy zainteresowanych typowymi i atypowymi ścieżkami rozwoju. Wskazywane jest, że prawidłowy rozwój w zakresie hamowania reakcji służy zdrowiu psychicznemu ocenianemu w dzieciństwie (np. Miller, Avila i Reavi, 2020) i w dorosłości (np. Diamond, 2013). Wykorzystywane do badań procedury obejmują zarówno metody klasyczne (Diamond i in., 1997), jak i wykorzystujące nowoczesne technologie (np. Holomboe i in., 2018; Lui i in., 2021)

W ramach realizowanego projektu przeprowadzone zostało badanie hamowania z użyciem procedury A-nie-B. Badanie objęło 48 niemowląt w wieku 9, 10 i 11 miesięcy, które wykazywały typowy przebieg rozwoju. W wystąpieniu zaprezentowana zostanie szczegółowo procedura opracowana na podstawie przeglądu literatury, konsultacji z badaczami i badań pilotażowych. Nkreślone będą jej zasoby i ograniczenia w zakresie diagnozy etapu rozwoju hamowania reakcji u niemowląt.

W celu zaprezentowania typowej linii rozwoju hamowania reakcji przedstawione zostaną wyniki nadmienionych badań. Pozwoli to na określenie, jakie możliwości hamowania impulsywnych i utrwalonych reakcji ujawniają niemowlęta w wieku 9-11 miesięcy. Będzie to podstawą do rozważenia ścieżki wczesnego rozwoju zdolności podejmowania wyborów.

Słowa kluczowe: hamowanie reakcji, niemowlęta, procedura A-nie-B

mgr Konrad Kośnik

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Kształtowanie tożsamości psychologów w kontekście dydaktyki historii myśli psychologicznej

W obliczu zróżnicowania przedmiotu i metodologii badań psychologicznych oraz podejmowanych przez psychologów działań profesjonalnych można zauważyć, iż kluczowym elementem tożsamości tej grupy społecznej jest odniesienie do wspólnej przeszłości. Owa tożsamość historyczna w ujęciu systemowym, a więc w największym stopniu poddającym się bezpośredniej interwencji, kształtowana jest przede wszystkim w ramach zajęć dydaktycznych obejmujących zagadnienia z zakresu historii myśli psychologicznej. Ze względu na ograniczenia czasowe oraz stale rosnący zasób idei psychologicznych konieczne jest jednak podejmowanie decyzji odnośnie selekcji materiału, który wejdzie w skład treści programowych.

Celem wystąpienia jest analiza podstawowych modeli treściowych dydaktyki historii myśli psychologicznej w odniesieniu do dychotomii wybór-synteza oraz ich znaczenia dla postrzegania własnej dyscypliny przez psychologów. Przedstawione zostaną korzyści oraz ograniczenia każdej z propozycji, przede wszystkim w kontekście elastyczności perspektywy patrzenia na człowieka oraz na samą psychologię. Omówiona zostanie również rola tożsamości historycznej w świadomym i celowym kreowaniu przyszłości psychologii dzięki znajomości mechanizmów jej dotychczasowej zmienności.

dr hab. Ewa Zasępa, mgr Izabela Chrabąszczewska

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa

Referat

Jakość życia rodzin zastępczych

Rodzina zastępcza tworzona jest w sytuacji niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. W literaturze przedmiotu istnieje stosunkowo niewiele prac dotyczących ich funkcjonowania. Koncentrują się one np. przedstawieniu charakterystyki rodzin zastępczych, funkcjonowaniu dzieci objętych pieczęcią zastępczą - głównie na problemach psychicznych, emocjonalnych i behawioralnych występujących u nich, a także relacji między rodzicami zastępczymi, biologicznymi, a dzieckiem, relacji małżeńskich czy stylów wychowania. Analiza literatury wskazuje na to, iż brak jest badań dotyczących określenia jakości życia tych rodzin rozumianej całościowo. Stąd też celem naszych badań jest ocena jakości życia rodzin zastępczych i jej socjodemograficznych uwarunkowań.

W badaniu wzięło udział 27 rodzin zastępczych. Średni wiek matek zastępczych to $M=53,33$ lat ($SD=11,42$), zaś średni wiek ojców zastępczych – to $M=55,48$ lat ($SD=11,41$). Jako technikę badawczą zastosowano Kwestionariusz Jakości Życia Rodziny (Family Quality of Life Survey-general version, FQoLS-2006), autorstwa Ivana Browna i wsp. z Centrum Promocji Zdrowia w Toronto, Kanada (polska adaptacja: Zasępa, Wapiennik, Wołowicz, 2010). Kwestionariusz FQoLS-2006 mierzy obiektywną i subiektywną jakość życia rodziny w dziewięciu dziedzinach: Zdrowie rodziny, Sytuacja finansowa, Relacje rodzinne, Wsparcie innych osób, Wsparcie w ramach specjalistycznych usług i pomoc społeczna, System wartości, Kariera zawodowa i przygotowanie do kariery, Czas wolny i rekreacja, Interakcje społeczne. Kwestionariusz ten zawiera pytania zamknięte i otwarte, które dotyczą doświadczeń poszczególnych członków i rodziny jako całości.

Wyniki badań wskazały na istotne zróżnicowanie wyników w poszczególnych dziedzinach.

Najwyższą jakość życia stwierdzono w dziedzinach Relacje rodzinne oraz Zdrowie rodziny, zaś najniższą – w dziedzinach: Wsparcie w ramach specjalistycznych usług i pomoc społeczna, Wsparcie innych osób. Jakościowe wypowiedzi przybliżają problemy występujące w rodzinach a także źródła satysfakcji. Pewne czynniki socjodemograficzne (liczbą dzieci objętych pieczęcią zastępczą) istotnie różnicują jakość życia rodzin zastępczych.

mgr Michał Obidziński, mgr Maria Biernacka

Instytut Psychologii Wydział Filozofii Chrześcijańskiej UKSW

Referat

Rozwój człowieka w ujęciu psychocybernetycznym - nowe badania empiryczne

Koncepcje cybernetyczne zaczynają znajdować coraz szersze zastosowania w neurokognitywistyce i psychologii (np. Teoria przetwarzania predykcyjnego, Cybernetyczna wielka piątka). Aby sprawdzić zastosowanie empiryczne teorii dynamizmu charakteru, wypracowanej w ramach Polskiej Szkoły Cybernetyki, stworzyliśmy narzędzie badawcze: Kwestionariusz Dynamizmu Charakteru. Narzędzie to bazuje na teorii Mariana Mazura przedstawionej w książce *Cybernetyka i charakter* (1975), wg której dynamizm charakteru człowieka opisują wzory dotyczące fizycznych przemian energetycznych, zmiennych w czasie. Ujęcie to pozwala na sformalizowanie rozwoju psychicznego człowieka w kontekście systemowym, uwzględniającym indywidualne przemiany energetyczne jednostki. Nasze ujęcie jest próbą włączenia koncepcji Mazura we współczesną wiedzę psychologiczną oraz jej empiryczne sprawdzenie tak, by wzbogacić zarówno dalsze badania psychologiczne jak i cybernetyczne, w kontekście rozwoju człowieka. W prezentacji omówimy przeprowadzone przez nas badanie (N = 211), w którym posłużyliśmy się kwestionariuszem FCZ-KT oraz skonstruowanym przez nas testem KDC (Kwestionariusz Dynamizmu Charakteru) – badającym dynamizm charakteru jakościowo (typologia zachowań) i ilościowo (częstotliwość zachowań). Analiza psychometryczna testu wykazała dobrą jakość większości z wytworzonych skal testu KDC (rzetelność na poziomie 0,7 alfa Cronbacha). Analizy wykazały, że dynamizm charakteru jest osobnym konstruktom, gdyż nie koreluje silnie z miarami temperamentu w ujęciu RTT. Wnioski z naszych pierwszych badań nie stojąc w sprzeczności z ogólnymi założeniami teorii Mazura, rzucają na nią nowe światło – wskazując na efekty nieopisane bezpośrednio w teorii, jednak zgodne z jej założeniami. Koncepcja ta pozwala na usystematyzowane ujęcie rozwoju człowieka, potencjalnie prowadząc do wielu praktycznych zastosowań, w ośrodkach opiekuńczych, czy placówkach resocjalizacji, na kanalizowanie energii młodzieży i efektywny dobór zajęć.

dr hab. Lucyna Bakiera, prof. UAM; mgr Paweł Ciesielski

Uniwersytet im. Adam Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Wybory prokreacyjne a opcjonalność rozwoju w dorosłości

Przyjmując ujęcie człowieka jako wolnego podmiotu, który kreuje swoje życie, a tym samym wpływa na rozwój psychiczny, zastanowimy się nad rozwojowymi konsekwencjami wolności reprodukcyjnej, czyli możliwość wyboru w zakresie posiadania lub nieposiadania potomstwa.

Decyzjom życiowo ważnym towarzyszy porównywanie alternatyw i konfrontacja z pytaniem co by było, gdyby..., które otwiera opcjonalne ścieżki rozwojowe. Współczesny człowiek (*homo optionis*) funkcjonuje doświadczając wręcz presji wieloopcyjności. Trudność wyboru w zakresie decyzji prokreacyjnych (rodzicielskich) polega na konieczności rezygnacji z doświadczeń bez możliwości sprawdzania ich alternatyw (nie można być rodzicem i doświadczyć konsekwencji dobrowolnej bezdzietności).

Rodzicielstwo nie jest jednoznacznym wyznacznikiem prawidłowego rozwoju psychicznego w dorosłości. Macierzyństwo/ojcostwo stanowi jedną z możliwych, ale niekoniecznych rzeczywistości człowieka dorosłego, w ramach której może dokonywać się jego rozwój psychiczny. Choć znaczna część nastolatków i młodych dorosłych wyraża chęć posiadania potomstwa, to jednocześnie jesteśmy świadkami postępującego spadku urodzeń (depresji urodzeniowej) i świadomej rezygnacji z rodzicielstwa.

Prowadzenie badań nad rozwojem w dorosłości w odniesieniu do wyborów prokreacyjnych wymaga w pierwszej kolejności jasnej konceptualizacji, która związana jest z tym obszarem i dotyczy m. in. postaw prokreacyjnych. Wydaje się, że wybór w zakresie rodzicielstwa przyjmuje postać możliwości typu albo-albo. Jednak rozpoznanie wszystkich okoliczności w wymiarze rodzicielstwo vs bezdzietność wskazuje na szeroką paletę decyzji, zdarzeń i ich konsekwencji, które określają rozwój człowieka dorosłego. W referacie zaprezentowana zostanie konceptualizacja zmiennych związanych z wyborami prokreacyjnymi.

dr hab. Lucyna Bakiera, prof. UAM, dr hab. Błażej Smykowski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Referat

Zdrowa edukacja: nauczanie o rozwoju sprzyjające rozwojowi

Celem symposium jest zainicjowanie dyskusji na temat roli nauczania psychologii rozwoju człowieka w rozwoju zawodowym i osobistym studentów psychologii oraz innych kierunków. Proponujemy przegląd dydaktyki przedmiotu na polskich uczelniach odnosząc się do kilku kluczowych pytań: Jakie efekty w rozwoju zawodowym studenta chcemy osiągnąć i jakie osiągamy poprzez nauczanie o rozwoju człowieka? Jakie są nadrzędne wartości, którymi kierują się nauczyciele przedmiotu? Jakie treści uznawane są za fundamentalne? Jakie bariery identyfikujemy w nauczaniu i w jaki sposób je pokonujemy? Jaka metodyka nauczania przedmiotu spostrzegana jest przez studentów i nauczycieli jako (nie)skuteczna w ociąganiu efektów uczenia się? Czym wyróżnia się zdrowa edukacja? Odpowiedzi na te i inne pytania, które mogą być przesłanką do opracowania mapy cech charakterystycznych w nauczaniu psychologii rozwoju człowieka, stawiamy również w takim celu, aby wzbudzić refleksję nad dydaktyką przedmiotu.

Wiele badań psychologicznych oraz pedagogicznych wskazuje, że na zainteresowanie przedmiotem wpływa przede wszystkim postać nauczyciela – jego wiedza i sposób jej przekazywania. Drugim czynnikiem wpływu jest program i metodyka nauczania. Wypracowanie strategii monitorowania oraz korygowania programu i metodyki nauczania jest szansą na wprowadzanie działań optymalizujących proces kształcenia. Symposium, na które zapraszamy dydaktyków psychologii rozwoju człowieka, jest poświęcone wspólnemu wypracowaniu wymiarów analizy nauczania psychologii rozwoju człowieka na uczelniach wyższych. Wymiary te ujmowane łącznie pozwolą na analizę profilową programów realizowanych w różnych ośrodkach, ale być może pozwolą też na wypracowanie modelu optymalnego, który będzie wyrażał zdrową edukację, czyli edukację sprzyjającą rozwojowi ucznia (i nauczyciela). Pozwoli to na standaryzację nie tylko w ramach nauczanego przedmiotu, ale i na standaryzację w tym zakresie przygotowania zawodowego.

Słowa kluczowe: rozwój, psychologia rozwoju człowieka, nauczanie, zdrowa edukacja

mgr Anna Turek, dr hab. Anna Cierpka

Uniwersytet Warszawski

Referat

Szkoła wobec wyzwań (dotkniętej pandemią) współczesności

W marcu 2020 roku rozpoczął się nowy okres dla polskiej edukacji. Współczesna szkoła stanęła przed wyzwaniem zmierzenia się z kryzysem pandemii oraz jego długofalowymi konsekwencjami. Wydaje się, że to dobry moment, by na nowo przyjrzeć się trudnościom uczniów i uaktualnić rozumienie ich potrzeb, które będą manifestować się w szkole. Sytuacja pandemiczna negatywnie wpłynęła na zachowanie oraz dobrostan psychiczny około 80% dzieci, a jako najczęściej występujące trudności wymienia się lęk, depresję, drażliwość, nudę, nieuwagę i strach przed COVID-19, zaburzenia snu (Panda, i in., 2021). Poszerza się skala wcześniej obserwowalnych zjawisk tj. zwiększenie ilości czasu korzystania z internetu i mediów społecznościowych (Meherali, i in., 2021), przemoc (Kourti, i in., 2021), pornografia (Mestre-Bach, Blycker i Potenza, 2020), próby samobójcze (Wan Mohd Yunus, i in., 2022). W przypadkach uczniów z trudnościami, niepełnosprawnościami oraz zaburzeniami psychicznymi, objawy mogą ulec nasileniu (Palacio-Ortiz, i in., 2020). Znajomość możliwych trudności oraz czynników wpływających na dobrostan i funkcjonowanie psychiczne dzieci i młodzieży jest kluczowe, by zapewnić efektywne i szerokie wsparcie, które będzie w stanie adekwatnie zaspokoić ich potrzeby. Ważna jest również świadomość wpływu, jaki na dziecko ma środowisko rodzinne i szkolne oraz emocje, zachowania i postawy dorosłych.

Celem prezentowanego referatu będzie przegląd oraz analiza aktualnych badań i raportów dotyczących wpływu pandemii na funkcjonowanie dzieci i młodzieży. Pozwoli to na zobrazowanie niepokojących trendów w zakresie zdrowia psychicznego. Głos zostanie „udzielony” także uczniom, którzy poprzez swoją ekspresję plastyczną na warsztatach szkolnych wyrazili, czym jest dla nich aktualnie koronawirus i co zmienił w ich życiu.

dr Anna Misztela, dr hab. Anna Oleszkowicz

Uniwersytet Wrocławski

Referat

Rodzicielstwo - oczekiwania kontra rzeczywistość. Przewidywane i doświadczane zmiany życiowe wynikające z podjęcia roli rodzica u młodych dorosłych

Indywidualizacja ścieżek wkraczania w dorosłość sprawia, że większość przypisywanych jej zadań rozwojowych ulega systematycznemu odraczeniu. Rodzicielstwo jest tym spośród nich, którego moment realizacji przesunął się najmocniej. Zasadne więc wydaje się poszukiwanie odpowiedzi na pytanie jakie zmiany w życiu młodych dorosłych wprowadza podjęcie roli rodzica i jak owe doświadczane zmiany mają się do przewidywań przypisywanych tej roli. W badaniu strukturyzowanym wywiadem wzięło udział 50 młodych dorosłych. Otrzymane rezultaty pokazały, że młodzi ludzie przewidują mniej zmian życiowych wynikających z bycia rodzicem aniżeli faktycznie doświadczają. Ujawniono również jakościowe różnice pomiędzy przewidywanymi a doświadczanymi zmianami, polegające między innymi na dostrzeganiu młodych dorosłych będących już rodzicami zarówno rozwojowości jak i kryzysowości tego doświadczenia.

dr Magdalena Poraj-Weder

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

dr hab. Grażyna Poraj, prof UŁ,

Instytut Psychologii UŁ

Referat

Agresja pomiędzy rodzeństwem: definicja, uwarunkowania, skutki

Agresja pomiędzy rodzeństwem jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych form agresji w rodzinie (Tippett, Wolke, 2015). Pomimo udokumentowanych negatywnych konsekwencji, otrzymuje jednak stosunkowo niewielkie zainteresowanie badaczy (Eriksen, Jensen, 2009; Skinner, Kowalski, 2013). W Polsce jest problemem właściwie nierozpoznanym. Przeprowadzone badania służyły ustaleniu jakie są jej przejawy, funkcje oraz uwarunkowania. Projekt zrealizowano w strategii mieszanej (mixed method approach). W badaniu jakościowym poszukiwano odpowiedzi na pytanie w jaki sposób agresja pomiędzy rodzeństwem jest postrzegana. W badaniu ilościowym koncentrowano się na ustaleniu jakie cechy środowiska rodzinnego jej sprzyjają. Do udziału w badaniu jakościowym (indywidualne wywiady pogłębione) zaproszono 16 osób (50% kobiet). Próba w badaniu ilościowym liczyła 439 osób, 209 kobiet (47,6%) i 230 mężczyzn (52,4%). Kryterium włączającym było posiadanie rodzeństwa. Zadbano również o zróżnicowanie próby w zakresie charakterystyki rodziny pochodzenia. Dane jakościowe przeanalizowano z wykorzystaniem analizy tematycznej. W analizie danych ilościowych posłużono się regresją hierarchiczną, analizą klas ukrytych oraz ogólnym modelem liniowym. Przeprowadzone obliczenia wskazują na powszechność agresji pomiędzy rodzeństwem, przy jednoczesnej tendencji do jej bagatelizowania. Wśród predyktorów agresji ułożonych w środowisku rodzinnym, największe znaczenie mają imperatywne metody wychowawcze stosowane przez rodziców.

dr Anna Misztela, mgr Sabina Barszcz, dr Olga Bąk

Uniwersytet Wrocławski

Referat

Czy myśleć można wszystko? Specyfika metamyślenia a subiektywne poczucie nasilenia objawów zaburzeń osobowości z pogranicza w okresie wczesnej i średniej dorosłości.

CAS (cognitive-attentional syndrome) to zbiór nieadaptacyjnych przekonań metapoznawczych (takich jak "Dzięki analizowaniu przeszłości zrozumieć, dlaczego taki jestem"; "Zamartwianie się pozwala mi być przygotowanym na najgorsze"; "Rozchoruję się, jeśli będę cały czas myślał w ten sposób"), generujących specyficzne style myślenia (zamartwianie się i ruminacje) i strategie zachowania (kontrolowanie doznań cielesnych, unikanie sytuacji budzących emocje, poszukiwanie zapewnień u innych). Istnieją dowody potwierdzające związek CASowej specyfiki metamyślenia z doświadczaniem zaburzeń depresyjnych i lękowych. Planowane badanie ma na celu poszukiwanie odpowiedzi na pytanie czy CASowa specyfika metamyślenia pozostaje również w związku z zaburzeniami osobowości, prowadzącymi się w największym stopniu do do sztywnych i niefunkcjonalnych wzorców zachowania.

dr Magdalena Poraj-Weder

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

dr Małgorzata Woźniak-Prus

Wydział Psychologii UW

mgr Julia Glesmann

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

Referat

Upominki za dobre uczynki. Materialne wzmocnienia w procesie wychowania – konstrukcja metody pomiarowej

Materialistyczne praktyki rodzicielskie (ang. material parenting) (Richins, Chaplin, 2015) wiążą się z podejmowaniem trzech rodzajów zachowań: bezwarunkowego nagradzania materialnego, warunkowego nagradzania materialnego i warunkowego karania materialnego. Są to jedne z praktyk podejmowanych przez rodziców w procesie wychowania, które oddziałują na zachowanie dziecka i podejmowane wybory. Do tej pory brakuje narzędzia, które pozwalałoby na ocenę tej grupy zachowań rodziców, a w związku ze stosunkowo łatwym dostępem do dóbr materialnych mogą być to praktyki często podejmowane. Celem badań była konstrukcja i walidacja Kwestionariusza Materialistycznych Praktyk Rodzicielskich przeznaczonego dla rodziców dzieci w wieku 10–15 lat. Narzędzie odwołuje się do kwestionariusza materialistycznych praktyk o charakterze retrospektywnym opracowanego przez Richins i Chaplin (2015). Składa się z 5 stwierdzeń, z których 2 opisują sytuację, w której dziecko doświadcza pozytywnej sytuacji; 2 opisują sytuacje, w której udziałem dziecka jest nieprzyjemna sytuacja, a jedno dotyczy tego, co kupują dzieciom opiekunowie. Rodzice są proszeni o zaznaczenie na pięciostopniowej skali jak często podejmują dane zachowanie. W celu walidacji narzędzia przeprowadzono cztery badania. Celem badania 1 z udziałem sędziów kompetentnych była analiza treściowa wygenerowanych pozycji testowych. Badanie 2 (N=400) służyło weryfikacji struktury wewnętrznej pilotażowej wersji kwestionariusza. Badania 3 (N=212) i 4 (N=40) miały na celu walidację kwestionariusza pod względem rzetelności oraz trafności wewnętrznej i zewnętrznej. Do oceny trafności Kwestionariusza KMPR wykorzystano Kwestionariusz interpersonalnego kontekstu rodzicielstwa (PASCQ), Kwestionariusz Praktyk Rodzicielskich (APQ), Inwentarz Relacji w Bliskich Związках (ECRS-R) oraz Indeks Aspiracji Życiowych (AI). Z przeprowadzonych analiz wynika, że Kwestionariusz KMPR ma stabilną strukturę czynnikową i satysfakcjonujące parametry psychometryczne.

dr Julita Wojciechowska

Uniwersytet im Adama Mickiewicza

Referat

Mentalizacja a strategie kontroli jedzenia. Dylemat dawania wyboru na ścieżce uczenia zdrowych nawyków

Referat opiera się na wynikach badań własnych nad uwarunkowaniami strategii kontroli w rodzinnym środowisku żywieniowym. Celem analizy wyników jest sprawdzenie, w jakim stopniu procesy mentalizacyjne matki (Mentalization Scale, za: Dimitrijević i in., 2018) wiążą się z typem strategii kontrolnych (restrykcyjnych lub strukturujących wg modelu Grolnick i Pomerantz, 2009, za: Rollins, Savage, 2017) podejmowanych w obszarze wyboru m.in. typu pożywienia i wielkości porcji podawanych dziecku oraz poszerzania jego pola wyboru w zakresie żywienia. Badania wpisują się w nurt rewizji dotychczasowych sposobów operacjonalizacji kontroli rodzicielskiej w zakresie żywienia, identyfikowanej tradycyjnie jako działania ograniczające. Badania wskazują jednak na brak pozytywnych efektów tak ukierunkowanej kontroli w zakresie samoregulacji zachowań jedzeniowych w dłuższej perspektywie rozwojowej (Birch i in., 2003).

Słowa-kлючe: kontrola restrykcyjna, kontrola strukturująca, rozwój zachowań jedzeniowych, mentalizacja

mgr Bogumiła Krawiec

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Instytut Psychologii, Katedra Psychologii Rozwojowej

Referat

Relacje romantyczne wśród współczesnych młodych dorosłych

Związki, obok rodziny pochodzenia i przyjaźni, stanowią dla większości dorosłych główne źródło bliskości, zrozumienia i bezpieczeństwa. Wśród współczesnych młodych dorosłych obserwuje się jednak tendencje, które nie tyle obalają powyższą tezę, co obwarowują ją dodatkowymi założeniami i generują kolejne pytania. Pytania te dotyczą przede wszystkim powodów wchodzenia w relacje romantyczne i trwania w nich, sposobów zaangażowania w budowanie bliskości między partnerami czy umiejętności radzenia sobie z oczekiwaniami i potrzebami drugiej osoby.

W przeprowadzonych badaniach (400 osób między 20. a 35 r.ż., kobiet i mężczyzn) uzyskano wyniki pozwalające na prześledzenie sposobów realizowania relacji romantycznych. Dzięki zastosowaniu kwestionariusza IARQ do badania intymnych związków dorosłych i wywiadu oraz wstępnej jakościowej analizie uzyskanych danych otrzymano wyniki wskazujące na różnorodność realizowania relacji romantycznych wśród współczesnych młodych dorosłych, od relacji opartych na przyjaźni, porozumieniu i wypracowanej przez partnerów bliskości po relacje wynikające z kalkulowania społecznych zysków i strat w przypadku posiadania lub nieposiadania partnera. Pomędzy owymi skrajnościami znajdują się grupy badanych obejmujące pośrednie sposoby realizowania relacji romantycznych.

dr Tomasz Frąckowiak, dr hab. Piotr Sorokowski, prof. UWr, dr hab. Agnieszka Sorokowska,
prof. UWr

Instytut Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego

Referat

Starzenie się w perspektywie międzykulturowej

Polepszające się warunki życia, postępy medycyny i farmacji pozwalają coraz szerszej grupie ludzi osiągnąć wiek późnej dorosłości. Na tle statystyk demograficznych widoczne staje się zapotrzebowanie na prace dotyczące uwarunkowań starzenia się. Jednym z uwarunkowań jest spostrzeganie osób starszych w danej społeczności. Ma ono wpływ nie tylko na zachowania wobec seniorów, ale na percepcję własnego starzenia się przez osoby starsze, bowiem ich sposób funkcjonowania wynika nie tylko z zachodzących z wiekiem zmian biologicznych i psychicznych, ale również z treści społecznego stereotypu człowieka starszego.

Jak wynika z badań, negatywny stereotyp starości powoduje u seniorów obniżenie poziomu samooceny, jakości życia oraz jest predyktorem ich słabszej kondycji zdrowotnej, krótszej długości życia i słabszego funkcjonowania poznawczego. Ponadto, negatywne stereotypy dotyczące osób starszych szkodliwie oddziałują także na osoby młodsze, które posługując się nimi stygmatyzują populację, do której docelowo będą należały. Konsekwencją jest gerontofobia – zjawisko lęku i niechęci wobec starości, w podtekście – własnej. Inną konsekwencją negatywnego spostrzegania osób starszych jest zjawisko zaprzeczania starzeniu się, w konsekwencji którego część osób starszych usilnie próbuje upodabniać się do młodszych wyglądem i stylem życia, co często niestety przyjmuje groteskowy wyraz.

Uwzględniając różne skutki i funkcje stereotypów starzenia się na poziomie indywidualnym i społecznym, istotne wydaje się badanie mechanizmów ich powstawania. Jeden z nich może wiązać się z wielkością populacji. Zauważono bowiem, że nawet ludzie negatywnie stereotypizujący osoby starsze często traktują seniorów ze swojego bliskiego otoczenia, np. rodzinnego, jako wyjątki od reguły, dostrzegając ich pozytywne cechy. A zatem możliwe, że sama wielkość społeczności może mieć wpływ na kształtowanie się opinii o osobach starszych, bowiem im mniejsza liczebność populacji, tym większe prawdopodobieństwo, że osoby starsze są nam znane, a często nawet z nami spokrewnione.

Jako optymalne miejsce do zweryfikowania hipotezy o związku liczebności populacji ze spostrzeganiem osób starszych wybrano Wyspy Cooka (Pacyfik), składające się z wielu oddalonych od siebie wysp o zróżnicowanej liczbie mieszkańców. Badanie społeczności wyspiarskich najlepiej spełniało założenie dotyczące kontroli liczebności populacji, bowiem grupy zamieszkujące różne wyspy są zamknięte i dosyć hermetyczne (o znikomym kontakcie z innymi wyspami).

Pomiar spostrzegania osób starszych obejmował cztery wymiary: 1. okazywanego szacunku, 2. posiadanej mądrości życiowej, 3. stopnia zadowolenia z życia, 4. zaradności w wykonywaniu codziennych zadań.

dr Izabela Stankowska-Mazur

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

dr Anna Stankowska

Szkoła Główna Handlowa w Poznaniu

Referat

Preferencje w zakresie potrzeby kontaktu z naturą w miejscu zamieszkania – analiza psychologiczno-ekonomicznych czynników wyboru

Rozwój człowieka dokonuje się w przestrzeni terytorialnej. Zwrócenie uwagi na walory środowiskowe życia i ich konsekwencje dla rozwoju fizycznego i psychicznego wzbudziło zainteresowanie funkcjonalnymi aspektami projektów architektonicznych i urbanistycznych, mogących dynamizować ten proces. Współcześnie w krajach wysoko rozwiniętych standardem jest już społeczne projektowanie lub projektowanie partycypacyjne (Sanoff, 1999). Określa ono osobiste preferencje mieszkańców, determinujące wybory mieszkaniowe. Ważnym jego elementem jest wzajemna relacja między człowiekiem a przyrodą z uwzględnieniem obszarów zielonych.

Celem prezentowanego badania była identyfikacja preferencji w zakresie potrzeby kontaktu z naturą w miejscu zamieszkania osób zamieszkujących miasta pow. 50 tyś. mieszkańców a wybranymi czynnikami psycho-społeczno-ekonomicznymi. Materiał empiryczny zebrano w okresie od 04.2021 do 09.2021. Grupa badawcza objęła 233 osoby w wieku 25-56 lat. Ocena preferencji dokonana była w perspektywie retrospektywnej (przed pandemią COVID -19) i w momencie badania (po trzeciej fali COVID-19).

Analiza uzyskanych wyników ujawniła m.in: wzrost ważność naturalnych i miejskich terenów zielonych, zielonego widoku za oknem oraz posiadania własnego ogrodu w porównaniu do okresu sprzed pandemii; - istotne różnice między kobietami i mężczyznami w zakresie potrzeby kontaktu z naturą zarówno przed, jak i w trakcie pandemii; - istotne różnice między osobami pochodzącymi ze wsi i z miasta w zakresie potrzeby kontaktu z naturą zarówno przed, jak i w trakcie pandemii; - różnice w preferencji w zakresie potrzeby kontaktu z naturą w zależności od odległości od naturalnych i miejskich terenów zielonych.

Wzrost ważności kontaktu z naturą w miejscu zamieszkania być może jest efektem refleksji podjętej wskutek doświadczania pandemii, pozwalającej na rozszerzenie dominujących dotychczas pragmatycznych kryteriów wyborów mieszkaniowych.

Słowa kluczowe: wybory mieszkaniowe, kontakt z naturą, pandemia COVID-19

dr hab. Błażej Smykowski, dr hab. Lucyna Bakiera, prof. UAM

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Symposium

Wybór jako kategoria ukierunkowująca i dynamizująca rozwój człowieka cz. I i cz. II

Jednym z przejawów rozwoju psychicznego człowieka są zmiany w sposobie dokonywania przez niego wyborów. Wybory dokonywane przez człowieka w cyklu życia wskazują na wielość i głębokość trendów rozwojowych. Dotyczą one zarówno przedmiotów, jak i formy dokonywanych wyborów. Pierwsze dotyczą przewartościowania w zakresie przedmiotów wyboru. Są to między innymi zmiany: 1.) od przedmiotów fizycznych do społecznych, 2.) od przedmiotów rzeczywistych do ich reprezentacji, 3.) od przedmiotów realnych do przedmiotów idealnych itd. Drugie dotyczą interioryzacji kulturowego sposobu dokonywania wyboru. Są to między innymi zmiany: 1.) od prostych sposobów dokonywania wyborów do złożonych, 2.) od wyborów podporządkowanych zakazom i nakazom innych do wyborów regulowanych zinternalizowanymi zasadami i wartościami, 3.) od wyborów mimowolnych do wyborów dowolnych, 4.) od wyborów „albo albo” do wyborów z wieloma alternatywami, 5.) od wyborów skoncentrowanych na „tu i teraz” do wyborów skoncentrowanego na odległych konsekwencjach, 6.) od izolowanych od siebie wyborów do systemu powiązanych wyborów, 7.) od koncentracji na sobie do uwzględniania perspektywy innych osób itd.

Symposium poświęcone jest wybranym czynnikom, szczegółowym mechanizmom uczestniczącym w tym procesie. Zostało podzielone na dwie części, a elementem rozdzielającym je, a równocześnie je łączącym jest okres dorastania. Pierwsza część koncentruje się na genezie mechanizmu dokonywania wyborów, druga na jego wykorzystywaniu w sytuacjach życiowych w okresach dorostłości. "

dr hab. Błażej Smykowski, prof UAM dr hab. Lucyna Bakiera

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Panel dyskusyjny:

Zdrowa edukacja: nauczanie o rozwoju sprzyjające rozwojowi

Celem panelu jest zainicjowanie dyskusji na temat roli nauczania psychologii rozwoju człowieka w rozwoju zawodowym i osobistym studentów psychologii oraz innych kierunków. Proponujemy przegląd dydaktyki przedmiotu na polskich uczelniach odnosząc się do kilku kluczowych pytań: Jakie efekty w rozwoju zawodowym studenta chcemy osiągać i jakie osiągamy poprzez nauczanie o rozwoju człowieka? Jakie są nadrzędne wartości, którymi kierują się nauczyciele przedmiotu? Jakie treści uznawane są za fundamentalne? Jakie bariery identyfikujemy w nauczaniu i w jaki sposób je pokonujemy? Jaka metodyka nauczania przedmiotu spostrzegana jest przez studentów i nauczycieli jako (nie)skuteczna w ociąganiu efektów uczenia się? Czym wyróżnia się zdrowa edukacja? Odpowiedzi na te i inne pytania, które mogą być przesłanką do opracowania mapy cech charakterystycznych w nauczaniu psychologii rozwoju człowieka, stawiamy również w takim celu, aby wzbudzić refleksję nad dydaktyką przedmiotu.

Wiele badań psychologicznych oraz pedagogicznych wskazuje, że na zainteresowanie przedmiotem wpływa przede wszystkim postać nauczyciela – jego wiedza i sposób jej przekazywania. Drugim czynnikiem wpływu jest program i metodyka nauczania. Wypracowanie strategii monitorowania oraz korygowania programu i metodyki nauczania jest szansą na wprowadzanie działań optymalizujących proces kształcenia. Symposium, na które zapraszamy dydaktyków psychologii rozwoju człowieka, jest poświęcone wspólnemu wypracowaniu wymiarów analizy nauczania psychologii rozwoju człowieka na uczelniach wyższych. Wymiary te ujmowane łącznie pozwolą na analizę profilową programów realizowanych w różnych ośrodkach, ale być może pozwolą też na wypracowanie modelu optymalnego, który będzie wyrażał zdrową edukację, czyli edukację sprzyjającą rozwojowi ucznia (i nauczyciela). Pozwoli to na standaryzację nie tylko w ramach nauczanego przedmiotu, ale i na standaryzację w tym zakresie przygotowania zawodowego.

Słowa kluczowe: rozwój, psychologia rozwoju człowieka, nauczanie, zdrowa edukacja

dr hab. Anna Maria Zawadzka, prof. UG, mgr Magdalena Iwanowska, dr Aleksandra Lewandowska-Walter, dr Blanka Kondratowicz

Uniwersytet Gdański, Instytut Psychologii

Referat

Uczenie się aktywizmu a dążenia materialistyczne i zachowania aktywistyczne - interwencyjny projekt z udziałem nastolatków

Celem projektu badawczego było sprawdzenie, w jaki sposób interwencja związana z udziałem w warsztatach na temat aktywizmu wiąże się ze zmianami w obszarze aspiracji materialistycznych i niematerialistycznych oraz chęcią podejmowania aktywizmu i identyfikowania się z tożsamością aktywistyczną u nastolatków. Przeprowadzono trzy badania interwencyjne z udziałem nastolatków szkół średnich. Kluczowym elementem projektu był udział w cyklu autorskich warsztatów, w trakcie których młodzież dowiadywała się czym jest aktywizm, skąd się bierze motywację do aktywizmu, jak i gdzie działają aktywiści oraz uczyła się, wybranych form działań aktywistycznych (np. pisanie petycji, podejmowania działań w okresie między warsztatami na rzecz ekologii). Dwukrotnie – przed i po warsztatach (pretest i posttest) – do oceny poziomu badanych zmiennych wykorzystano Inwentarz Aspiracji Kassera oraz Kwestionariusz Tożsamości Aktywistycznej i Inwentarz działań aktywistycznych. Wyniki badania wykazały, że uczenie się aktywizmu wpływa na zwiększenie samoświadomości podejmowanych działań aktywistycznych i większą chęć podejmowania tych działań i ponadto obniża identyfikację z tożsamością aktywistyczną. Ponadto ustalono, że interwencja aktywizmem wiąże się z aspiracjami dotyczącymi sukcesu finansowego (interwencja 1 i 3) i nie ma wpływu na wagę aspiracji niematerialistycznych. Uzyskane wyniki dostarczają wiedzy na temat efektywnych sposobów prowadzenia interwencji aktywizmem, które mogą pomóc wzmacniać działania na rzecz dobra wspólnego.

dr Małgorzata Woźniak-Prus, dr hab. Małgorzata Gambin

Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

Referat

**W psychopatologii tak, jak w lustrze odbijają się elementy prawidłowego rozwoju –
znaczenie badania mentalizacji u dzieci i młodzieży dla praktyki klinicznej**

Prof. M. Zalewska wskazywała, że “w psychopatologii tak, jak w lustrze odbijają się elementy prawidłowego rozwoju”. W związku z tym, aby zrozumieć mechanizm trudności w funkcjonowaniu społecznym i emocjonalnym warto zastanowić się nad czynnikami warunkującymi jego prawidłowy rozwój. Mentalizacja jest tą zdolnością, która umożliwia nam rozumienie stanów mentalnych zarówno własnych, jak i innych osób. Dzięki umiejętnościom metalizacyjnym potrafimy śmiać się z żartów czy metafor, oszukiwać, ale też odnaleźć się w niespodziewanej, nowej sytuacji społecznej czy poradzić sobie z przeżywanymi emocjami. W toku rozwoju naiwna teoria umysłu oparta na intuicji przekształca się w oparte na refleksji metapoznanie. Zdolności te są zatem kluczowe dla prawidłowego funkcjonowania społecznego i emocjonalnego w codziennym życiu i mogą podlegać różnym nieprawidłowościom. Błędy w mentalizacji mogą mieć charakter hipomentalizacji i hipermentalizacji, przy czym wymiary te trudno jest uchwycić w badaniach ze względu na brak i ograniczenia dostępnych narzędzi. Poznanie specyfiki trudności mentalizacyjnych wydaje się być kluczowe dla doboru odpowiednich metod terapeutycznych. W referacie przedstawione będą wnioski z badań z udziałem dzieci w wieku przedszkolnym i adolescentów, których celem było zaadaptowanie i opracowanie różnych narzędzi do badania mentalizacji.

dr hab. Bernadetta Izydorzyc, prof. UJ

Uniwersytet Jagielloński

Referat

Obraz ciała w zaburzeniach odżywiania (różnice i podobieństwa międzykulturowe)

Celem referatu będzie przedstawienie wyników badań międzykulturowych-polsko-ukraińsko-włoskich, dotyczących opisu różnic i podobieństw w doświadczaniu ciała oraz relacji do własnego ciała u młodych dorosłych wychowanych w kulturze europejskiej, ale zamieszkujących różne kraje : wschodnio i zachodnioeuropejskie.

dr Agnieszka Rychłowska-Niesporek

Uniwersytet Śląski

Referat

Wybór w czasach Internetu. Dylematy singli i singielek

Jedną z istotnych cech współczesności jest proces indywidualizacji. W coraz większym zakresie życie jednostek jest wynikiem przede wszystkim indywidualnych decyzji i wyborów. Dotyczy to także relacji intymno-uczuciowych i sfery życia małżeńsko-rodzinnego. Najważniejszą kulturową zmianą jest stopniowe uwalnianie się jednostek od narzucanych im zasad wyboru partnera/partnerki oraz budowania relacji małżeńsko/rodzinnych. Relacje intymno-uczuciowe są tworzone i podtrzymywane w wyniku indywidualnych wyborów zainteresowanych partnerów, ze względu na wartość jaką mogą mieć one dla nich samych. W sposób szczególny znajduje to swoje odzwierciedlenie w poszukiwaniach partnera/partnerki za pośrednictwem sieci. Wiąże się to z poszerzaniem i otwartością obszarów poszukiwania. Dzięki Internetowi znikają bowiem ograniczenia związane z barierami bezpośrednich kontaktów oraz różnic społecznych. W takiej sytuacji relacje intymne stają się przedmiotem obserwacji oraz oceny i manipulacji w oparciu o zobiektywizowane kryteria.

Ten aspekt procesu kształtowania się relacji intymno-uczuciowych w czasach Internetu był jednym z branych pod uwagę, w realizowanych przeze mnie badaniach singli i singielek z wyższym wykształceniem (badania jakościowe i ilościowe). Wywiady oraz badania ankietowe w znaczącym stopniu potwierdzają tendencję do obiektywizacji cech jednostek i łączących je relacji. Faktycznie stają się one przedmiotem refleksji badanych. Wystąpienie poświęcone będzie prezentacji tej części badań.

dr Agata Trzcińska, dr Katarzyna Sekścińska

Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

Referat

Trauma dziecięca a materializm we wczesnej dorosłości

Badacze wskazują, że jednym ze źródeł materializmu w dorosłości jest doświadczanie niepewności w dzieciństwie. Warto podkreślić, że dziecko może czuć się szczególnie niepewnie, gdy doświadcza maltretowania. Zatem dzieci, które doświadczyły przemocy i zaniedbania (tj. traumy w dzieciństwie) mogą wykazywać wyższy poziom materializmu, ponieważ podobnie jak dzieci, które doświadczają niepewności z innych powodów, mogą próbować zrekompensować to przedmiotami materialnymi. Celem tego projektu badawczego było zbadanie roli traumatycznych doświadczeń dzieci w kształtowaniu materialistycznych aspiracji młodych dorosłych z uwzględnieniem konsekwencji dziecięcej traumy dla samooceny.

Przeprowadzono badanie kwestionariuszowe wśród młodych dorosłych (20-25 lat, N=443). Odpowiadali oni na pytania retrospektywne dotyczące ich doświadczeń z dzieciństwa w wieku 7-10 lat (miary dziecięcej traumy oraz samooceny i materializmu w dzieciństwie), a także na pytania dotyczące teraźniejszości (miary obecnego poziomu samooceny i materializmu).

Wyniki pokazały, że trauma dziecięca może być jednym z czynników wpływających na materializm młodych dorosłych. Ponadto wyszczególniono kilka pośrednich ścieżek, które wyjaśniają tę zależność. Po pierwsze, osoby, które doświadczyły traumy w dzieciństwie już w dzieciństwie mają wyższy poziom materializmu, co przekłada się na wyższy poziom materializmu w wieku dorosłym. Po drugie, trauma z dzieciństwa prowadzi do niższej samooceny w dorosłości, co z kolei prowadzi do wyższego poziomu materializmu. Trauma z dzieciństwa wiąże się także z niższą samooceną w dzieciństwie, co przekłada się na wyższy poziom materializmu w dzieciństwie, a w konsekwencji wyższy materializm w wieku dorosłym. Wreszcie, niska samoocena w dzieciństwie (związana z traumą z dzieciństwa) prowadzi do niskiej samooceny w wieku dorosłym, co z kolei przekłada się na wyższy poziom materializmu u młodych dorosłych.

dr Katarzyna Skąłacka

Uniwersytet Opolski, Instytut Psychologii

Referat

Wzorce aktywności równoległych wśród osób starszych a ich satysfakcja z życia

Jednym z elementów pomyślnego starzenia się jest aktywny styl życia w wieku podeszłym.

Osoby starsze nie ograniczają się jednak do pojmowania pojedynczych aktywności, a wręcz w wyniku pełnionych ról społecznych podejmują wiele równoległych działań w ciągu dnia.

Mimo wielu lat badań, nie do końca jasne jest które aktywności sprzyjają pomyślnemu starzeniu i satysfakcji z życia w podeszłym wieku, szczególnie przy uwzględnieniu zróżnicowanych wzorców aktywności równoległe podejmowanych przez osoby starsze.

Celem przeprowadzonego badania było wyróżnienie grup osób starszych charakteryzujących się różnym poziomem podejmowanych aktywności równoległych, a następnie

zweryfikowanie czy będą się oni różnić poziomem satysfakcji z życia. W badaniach wzięło udział 377 osób w wieku od 50 – 90 lat ($M_{\text{wieku}} = 65,93$). Za pomocą Analizy Klas Ukrytych wyróżniono 4 zbiory osób starszych: osoby bardzo mało aktywne, osoby aktywne głównie opiekuńczo i poznawczo, osoby aktywne głównie fizycznie i rodzinie oraz osoby

wszechstronnie aktywne. Następnie w oparciu o wyniki w skali SWLS wykazano, że osoby deklarujące najwyższy poziom satysfakcji z życia należą głównie do grupy osób aktywnych fizycznie i rodzinie. Dodatkowo za pomocą analizy regresji wykazano, że przy kontroli stanu zdrowia oraz zmiennych socjo-demograficznych aktywnościami, które wiążą się z wyższą satysfakcją z życia są: aktywności na świeżym powietrzu oraz spędzanie czasu ze znajomymi, natomiast aktywnościami, które obniżają poziom satysfakcji z życia wśród osób starszych jest: pomaganie dzieciom w prowadzeniu domu/ opiece nad wnukami oraz aktywności wymagające wysiłku fizycznego. Wyniki omówione są w kontekście teorii aktywnego starzenia się oraz przedstawione są ich potencjalne implikacje praktyczne.

dr hab. Magdalena Szubielska, mgr Natalia Kopiś-Posiej

*Katedra Psychologii Eksperymentalnej, Instytut Psychologii, Katolicki Uniwersytet Lubelski
Jana Pawła II*

dr Robbie Ho

*Division of Social Sciences, Humanities and Design, College of Professional and Continuing
Education, The Hong Kong Polytechnic University*

Referat

Wartościowanie sztuki europejskiej i azjatyckiej przez osoby dorosłe - eksperckość znosi preferencje estetyczne związane z kulturą pochodzenia

Z literatury przedmiotu wynika, że odbiorcy preferują sztukę wizualną tworzoną w obszarze kulturowym, z którego sami pochodzą. Jednak w badaniach preferencji estetycznych, których celem jest testowanie różnic międzykulturowych, brakuje analiz doświadczeń estetycznych osób posiadających ekspercką wiedzę w dziedzinie sztuk wizualnych. Aby uzupełnić tę lukę, niniejsze badania miały na celu analizę wzorców preferencji estetycznych w odniesieniu do dzieł europejskich i azjatyckich, wśród osób dorosłych będących nowicjuszami (N = 97) i ekspertami w dziedzinie sztuki (N = 18). Wszyscy uczestnicy badania pochodzili z Polski. Osobom badanym na ekranie komputera prezentowano dzieła europejskie i azjatyckie należące do czterech kategorii: dawne obrazy, dawne murale (freski), współczesne obrazy i współczesne murale (street art). Po obejrzeniu każdego z dzieł odbiorcy wydawali sądy estetyczne (oceniając dzieło na skalach: klasyfikacji jako dzieła sztuki, podobań się, poczucia rozumienia). Zarówno nowicjusze, jak i eksperci byli bardziej skłonni kategoryzować jako sztukę dzieła pochodzące z Europy niż Azji, a także deklarowali wyższe poczucie rozumienia względem tych pierwszych (laicy – z wyłączeniem kategorii obrazów współczesnych). Jednocześnie, osobom nie będącym ekspertami bardziej podobały się dzieła europejskie niż azjatyckie (z wyłączeniem kategorii obrazów współczesnych, dla których nie stwierdzono istotnych statystycznie różnic w preferencjach). Z kolei u ekspertów nie stwierdzono istotnych różnic w podobań się sztuki europejskiej i azjatyckiej. Zatem preferencja estetyczna dzieł pochodzących z własnej kultury (zwłaszcza dzieł dawnych i sztuki ulicznej) charakteryzuje tylko laików. Może to oznaczać, że pogłębianie wiedzy w dziedzinie sztuki przyczynia się do większej otwartości na wytwory artystyczne pochodzące z różnych kultur.

dr Maria Kujawa, mgr Anna Skokoń

Stowarzyszenie Psychologów Sądowych w Polsce

Referat

Psychologia rozwoju człowieka w praktyce sądowej

Opis i ocena zdefiniowanych przez prawo konstruktów prawnych może być dokonany tylko przez psychologa. I tak się dzieje w praktyce sądowej, w której wiedza psychologiczna jest coraz szerzej wykorzystywana. W toku ostatnich lat zaszły duże zmiany w ujmowaniu rozwoju. Nowe osiągnięcia psychologii rozwojowej jako nauki są aktualnie uwzględniane w różnych, coraz szerszych dziedzinach praktyki. Wiedza o rozwoju znalazła trwałe i dobrze ugruntowane miejsce w psychologii wychowawczej, szkolnej, psychopatologii, psychologii zdrowia i innych obszarach. Niezbędna jest też psychologom związanym z wymiarem sprawiedliwości. W tym obszarze koncepcja człowieka jest bowiem ujmowana przede wszystkim w kategoriach klinicznych, psychopatologicznych. Doświadczenie SPSwP wskazuje, że istnieje potrzeba zintensyfikowania badań nad zastosowaniem psychologii rozwoju człowieka w wymiarze sprawiedliwości. Stowarzyszenie od lat wykonuje ekspertyzy opinii psychologiczno-sądowych dla osób prywatnych i kancelarii adwokackich. W wystąpieniu zostaną przedstawione wyniki analiz 60 opinii psychologiczno-sądowych ilustrujące obszary w których współczesna wiedza o rozwoju nie jest wykorzystywana mimo, że jest niezbędna biegłym sądowym. SPSwP przez wiele lat podejmowało wysiłki w celu wprowadzenia psychologii sądowej do nauczania uniwersyteckiego, co jest realizowane. Sądowa psychologia rozwoju jako subdyscyplina powinna mieć znaczącą pozycję wśród nauk sądowych, co wykażemy.

prof. Elżbieta Dryll

Wydział Nauk Społecznych UJD w Częstochowie

Referat

Role rodzinna - jakościowa charakterystyka współczesnych wzorców (na podstawie pracy magisterskiej Aleksandry Rykowskiej)

Publicyści ostatnio poświęcają dużo uwagi przemianom, jakie mają miejsce w sferze życia rodzinnego w całym współczesnym świecie. Tradycyjne ujęcie ról spotyka się z krytyką, promowane są nowe wzorce. Na ile są one reprezentowane w wypowiedziach przedstawicieli kilku pokoleń, kobiet i mężczyzn? Prezentowany projekt miał na celu dokonanie jakościowej charakterystyki wizerunków osób wypełniających role rodzinne w sposób idealny. Były to role matki, ojca, babci, dziadka, dziecka, siostry i brata, a także opis modelowych relacji pomiędzy dorosłymi dziećmi a rodzicami. Oprócz charakterystyki jakościowej każdej z tych ról dokonano porównania frekwencji poszczególnych kategorii w grupach osób zróżnicowanych pod względem płci i wieku (pokolenia – dziadkowie, aktywni rodzice, dorosłe dzieci, które jeszcze nie złożyły rodziny nuklearnej). Wyniki wskazują na wiele sprzeczności w rozumieniu ról. W sposób szczególny dotyczą one rozumienia roli „dobrego dziecka”, a także, choć w mniejszym stopniu, rodzeństwa. Pomiedzy kobietami a mężczyznami wystąpiło szereg różnic, które jednak dotyczyły przede wszystkim ról najstarszego pokolenia, a szczególnie dziadka. Ojciec i matka w rodzinie spostrzegani są dość podobnie (kobiety oczekują od mężów nieco większego zaangażowania w życie domowe, na zasadach partnerskich). Pomiedzy pokoleniami, co dość zaskakujące, różnic było mniej. Odnosiły się do niektórych cech matki, ojca, dziecka i babci. Tego ostatniego wyniku nie można zatem tłumaczyć jako dowodu na bardzo szybkie zmienianie się ideału życia rodzinnego. Zaobserwowane różnice są raczej związane z odmienną osobistą perspektywą rodzinną – młodzi dorośli np. patrzą na role jeszcze trochę z pozycji dzieci.

dr Jacek Łukasiewicz

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie

Referat

Postawy społeczne wobec seniorów. Różnice międzykulturowe – badania Polska–Białoruś

Wystąpienie prezentuje wyniki badań dotyczących postaw wobec seniorów, które zostały przeprowadzone na terenie Polski i Białorusi. W badaniach uczestniczyło łącznie ponad 1500 osób. Zasadniczym celem badań było pokazanie jak kształtują się postawy wobec osób starszych w Polsce i na Białorusi (postawy pozytywne i negatywne), czy istnieją różnice między wskazanymi krajami w nasileniu tych postaw oraz czy zmienne demograficzne, takie jak: płeć, wiek, stan cywilny, miejsce zamieszkania lub poziom wykształcenia różnicują te postawy? Jako narzędzia badawcze wykorzystano Skalę Postaw Wobec Seniorów (SPWS) autorstwa Łukasiewicza i Kowalskiego oraz Skalę Satysfakcji z Życia (SWLS) E. Diener, R.A. Emmons, R.J. Larson, S. Griffin w polskiej adaptacji Z. Juczyńskiego. Przeprowadzone analizy pokazują, iż badanych Polaków w większym stopniu charakteryzuje pozytywne nastawienie wobec osób starszych, docenianie ich życiowego doświadczenia, empatii, chęci dzielenia się zdobytą wiedzą w porównaniu do badanych Białorusinów. Jednocześnie Polacy częściej zwracają uwagę na negatywne zachowania osób w podeszłym wieku, wywołujące drażliwość i niechęć do nawiązywania bliskich relacji z nimi. Natomiast badani Białorusini silniej niż Polacy postrzegają starsze pokolenie jako ustabilizowane, z dobrą kondycją ekonomiczną, ale niechące oddać miejsca młodszemu pokoleniu, będące wciąż skoncentrowanym na pomnażaniu własnych zasobów.

dr Andrzej Mirski

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Referat

Rozwój twórczości w aspektach oryginalności, kompetencji i zakresu oddziaływania

Autor definiuje twórczość jako generowanie nowego wytworu, który jest w określonym obszarze oryginalny, kompetentny oraz zaspakajający potrzeby określonej grupy ludzi (począwszy od jednostki aż dla całego społeczeństwa). W każdym z tych aspektów a więc oryginalności, kompetencji i zakres oddziaływania można zidentyfikować specyficzne poziomy i stadia rozwoju. W referacie zostaną przedstawione propozycje modeli tych poziomów i stadiów z perspektywy rozwojowej. Ponieważ twórczość jest zawsze transakcją pomiędzy jednostką a otoczeniem społecznym rozwój w tych aspektach często jest niejednorodny (np. dzieło wybitnie oryginalne może być odrzucone, a jakościowo słabe i wtórne osiągnąć znaczny zasięg popularności). Niemniej takie modelowe spojrzenie może być pomocne przy pracy nad stymulowaniem i doskonaleniem procesu twórczego.

dr Andrzej Mirski

Krakowska Akademia im. Andrzej Frycza Modrzewskiego

Referat

Neurofizjologiczne aspekty zmian regresywnych oraz progresywnych w okresie senioralnym

Autor przedstawia klasyfikację oraz opis zmian regresywnych oraz progresywnych w okresie senioralnym, zwłaszcza w aspekcie neuropsychologicznych czyli zmian zachodzących w mózgu. Zmiany regresywne dzieli autor na fizjologiczne oraz patologiczne. Zmiany fizjologiczne związane są zasadniczo z procesem fizjologicznego starzenia się mózgu, które mogą być praktycznie niezauważalne lub nieistotne, powolne, umiarkowane i szybkie. Te ostatnie znajdują się już na pograniczu patologii i dosyć rychło do niej prowadzą. Zmiany patologiczne wywołane są już określoną chorobą mózgu lub całego ustroju i generalnie można je sklasyfikować jako łagodne i ciężkie, (przy czym te pierwsze często z czasem prowadzą do rozwinięcia się tych drugich). Zmiany progresywne rozwojowe obejmują rozwój nawyków i działań profilaktycznych, kompensację ubytków i leczenie zaburzeń, dalszy rozwój wiedzy i kompetencji (inteligencji ustrukturalizowanej), dalszy rozwój pozycji i aktywności społecznej, dalszy rozwój twórczości oraz specyficzny dla wieku senioralnego rozwój mądrości. Zmiany regresywne i progresywne mogą się ze sobą nakładać i łączyć. Za najkorzystniejsze rozwiązanie jest połączenie praktycznie niezauważalnego lub powolnego starzenia się mózgu z dalszymi intensywnymi procesami progresywnymi, co wymaga wprowadzenia programu ochrony, higieny, usprawniania i stymulacji mózgu. Istotne jest też to, że zmiany progresywne odgrywają ważną rolę w profilaktyce i kompensowaniu zmian negatywnych, zarówno fizjologicznych, jak i patologicznych.

dr Małgorzata Stępień-Nycz

Uniwersytet Jagielloński, Instytut Psychologii

dr Anna Filip

Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ""Krakowski Ośrodek Kariery""

prof. dr hab. Marta Białecka-Pikul

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Referat

Pomiar kompetencji pragmatycznej u małych dzieci. Wstępne dane z wykorzystaniem Kwestionariusza LUI-Polski (Polska)

Kompetencja pragmatyczna odnosi się do umiejętności efektywnego i adekwatnego używania przedjęzykowych środków komunikacji (np. gestów, spojrzeń) oraz języka w ramach społecznych interakcji z innymi osobami. Obejmuje ona zatem zdolności komunikacyjne umożliwiające efektywne funkcjonowanie w sytuacjach życia codziennego. Badania wskazują, że wczesne kompetencje pragmatyczne są istotnie powiązane z późniejszym rozwojem języka, teorii umysłu oraz kompetencji społeczno-emocjonalnych, stąd istotnego znaczenia nabiera możliwość oceny poziomu rozwoju kompetencji pragmatycznej u małych dzieci.

W Polsce brak wystandaryzowanych i znormalizowanych narzędzi przeznaczonych do pomiaru tej kompetencji. Z tego względu podjęto prace nad adaptacją narzędzia Language Use Inventory (LUI) autorstwa Daniela O'Neill. Jest to kwestionariusz przeznaczony do badania kompetencji pragmatycznej u dzieci między 18 a 47 miesiącem życia, wypełniany przez rodziców. Pozwala na ocenę, w jaki sposób małe dzieci posługują się środkami przedjęzykowymi (gestami) oraz językowymi (słowami i zdaniami) w różnych społecznych kontekstach i różnych funkcjach.

Wstępne badania przeprowadzone z udziałem około 260 rodziców dzieci w wieku 20, 32 oraz 44 miesięcy dowiodły wysokiej rzetelności i trafności polskiej wersji kwestionariusza. Jednakże badania te były prowadzone na homogenicznej próbie (w trzech wąskich przedziałach wieku, wśród dzieci mieszkających w jednym dużym mieście, których rodzice w zdecydowanej większości posiadali wyższe wykształcenie), a dodatkowo rodzice wypełniali kwestionariusz online. W referacie zostaną przedstawione wstępne wyniki dalszych badań, prowadzonych stacjonarnie przez praktyków (psychologów, logopedów, pedagogów) w różnych placówkach pomocy psychologiczno-pedagogicznej i obejmujących bardziej zróżnicowaną próbę (szerszy przedział wieku, dzieci pochodzące z różnych miejsc w Polsce, o zróżnicowanym SES). Celem prezentacji będzie ocena wartości psychometrycznej kwestionariusza LUI-Polski (Polska) stosowanego w badaniach z udziałem heterogenicznej populacji.

dr hab. Katarzyna Skrzypińska, mgr Agnieszka Nawrocka

Uniwersytet Gdański

Referat

Subiektywne poczucie wieku w relacji do Ja cielesnego i duchowości człowieka

Cel zaprezentowanego badania stanowi analiza obrazu Ja cielesnego i sfery duchowej w kontekście subiektywnego poczucia wieku. W założeniach przyjęto, że wiek subiektywny może stanowić predyktor normatywnego funkcjonowania psychicznego. Poszczególne etapy rozwoju człowieka pokazują zróżnicowaną dynamikę charakterystyki czasowej. Subiektywna ocena następujących po sobie zdarzeń, stanów czy odczuć wskazuje na znaczną elastyczność perspektywy temporalnej. Jedną z charakterystyk struktury Ja łączy się z odzwierciedleniem cielesności podmiotu, podlegającej zmianom w różnych momentach życia. Podobnie duchowość jako zjawisko wielowymiarowe posiada swoją dynamikę rozwoju i zmienia się w czasie. Aspekty temporalne doznań duchowych wiążą się z możliwymi zniekształceniami odczuwania czasu.

W celu weryfikacji hipotez zbadano 332 osoby Bateria Testów do Badania Reprezentacji Ja Cielesnego (Mirucka), Kwestionariuszem Ekspresji Duchowości (MacDonald), Testem Celu Życia (Crumbaugh i Maholick), Skalą Satysfakcji z Życia (Deiner, Emmons, Larsen, Griffin).

Większość postawionych hipotez potwierdziła się w całości lub częściowo. Osoby, które czują się dużo starsze niż są mają obniżoną świadomość doświadczeń cielesnych, natomiast osoby, które czują się dużo młodsze niż są wykazują większą akceptację i zadowolenie ze swojego wyglądu zewnętrznego. Z kolei osoby czujące się dużo młodziej niż wskazuje na to wiek rzeczywisty najsilniej postrzegają duchowość jako znaczącą dla osobistego funkcjonowania oraz prezentują przekonania i postawy o charakterze religijnym, a ich wierzenia są dla nich szczególnie ważne. Próba interpretacji uzyskanych wyników została oparta o doniesienia z innych badań.

dr hab. Małgorzata Lipowska, prof. UG 1,2, dr hab. Bernadetta Izydorczyk, prof. UJ 3, dr Katarzyna Sitnik-Warchulska 2, dr hab. Iana Markevych3, prof. dr hab. Marcin Szwed3

1 Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

2 Instytut Psychologii Stosowanej, Uniwersytet Jagielloński

3 Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński

Wykład plenarny

NIE-zdrowe dziecko. Współczesne wyzwania rozwoju okresu dzieciństwa i dorostania

W ostatniej dekadzie ukazały się trzy nowe edycje klasyfikacji chorób i problemów zdrowotnych, które odnoszą się także do zaburzeń specyficznych dla dzieci i młodzieży: DSM 5, DC: 0-3 oraz ICD 11. W porównaniu do wcześniejszych edycji nie tylko zwiększyła się liczba wyodrębnionych jednostek nozologicznych, ale także wrosła drastycznie liczba rozpoznań stawianych przez specjalistów psychologii klinicznej i psychiatrów. Zintensyfikowane zostały więc badania mające na celu odpowiedź na pytanie o przyczyny tego zjawiska: czy zbyt szybko zachowanie uznawane zostaje za symptom, czy faktycznie częściej trajektoria rozwoju dziecka jest nieprawidłowa. Podłoża trudności poszukuje się ostatnio coraz częściej nie tylko w genetyce, ale i środowisku. Ekologiczne modele rozwoju wskazują nie tylko na wpływ środowiska rodzinnego, społecznego, ale i biologicznego jako czynników modyfikujących ścieżkę rozwoju. Odwołując się do najnowszych osiągnięć psychologii środowiskowej, epidemiologii oraz psychopatologii rozwoju, w wykładzie zaprezentowane zostaną pierwsze dane empiryczne z projektu „NeuroSmog: Wpływ zanieczyszczeń powietrza na rozwijający się mózg” jako egzemplifikacja relacji pomiędzy środowiskiem a NIE-zdrowiem dzieci i młodzieży.

dr hab. Małgorzata Lipowska, prof. UG

Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

Komentarz do wykładu prof. Trempały

Komentarz w dwóch kwestiach związanych z tezami wykładu „Potrzeba wiary w siłę rozumu i racjonalnego porządku w naukach o zachowaniu i rozwoju”

Pierwsza kwestia to różnorodność. Akceptacja różnorodności, odmienności z jednej strony zwiększa tolerancję i otwartość, z drugiej wymaga akceptacji niepewności. Warto może poszukując odpowiedzi na pytanie „skąd bierze się odporność ludzi na fakty”, pochylić się nad efektami lawinowo narastającej różnorodności danych dostarczanych i mnogości źródeł dostarczających informację odbiorcom już na najwcześniejszych etapach ontogenezy.

Praktyka oparta na dowodach (*evidence-based practice*) wydaje się jedną z najlepszych dróg łączenia nauki i praktyki. Spojrzenia z perspektywy badacza a zarazem psychologa klinicznego praktyka to głos w dyskusji nad postulatem „konieczność zasypania luki między badaniami naukowymi i praktyką społeczną”.

dr Grzegorz Pajestka

Uniwersytet Opolski

Referat

O potrzebie odwagi: starożytna cnota w nowoczesnym świecie

Odwaga jest konstruktem trudnym do zdefiniowania, ale łatwym do zaobserwowania: ludzie z łatwością rozpoznają odwagę w działaniu innych, ale badacze mają pewną trudność z operacjonalizacją tego konstrukt (Kelley i in. 2019). W ostatnich latach udało się jednak osiągnąć pewien konsensus - odwagę definiuje się jako: a) dobrowolny, intencjonalny akt, b) podjęty w wyniku namysłu, c) wiążący się ze znaczącym ryzykiem dla aktora, d) służący jakiemuś szlachetnemu (prospołecznemu) celowi (Rate i in. 2010). Z odwagą łączy się też przezwyciężanie strachu, jaki odczuwa działający aktor, choć nie dla wszystkich jest to konstytutywna cecha odwagi (por. Woodard i Pury, 2007). Tak rozumiana odwaga wyraża się zarówno w zachowaniu, w którym ktoś w dyskusji broni wyznawanych wartości moralnych, staje w obronie dyskryminowanej osoby, reaguje, kiedy widzi, że ktoś narusza prawo, jak i wtedy, gdy naraża własne życie dla dobra innych (np. w obronie ojczyzny). Badania, w których weryfikowano empirycznie wpływ odwagi na zachowanie, lub jej związek z innymi zmiennymi psychologicznymi, są rzadkie (por. Howard i in. 2016). Również w Polsce odwaga jako zmienna psychologiczna nie wzbudziła do tej pory szczególnego zainteresowania badaczy. Brakuje też narzędzi, które pozwoliłyby włączyć ją w obszar psychologicznych poszukiwań. W referacie omówiona zostanie propozycja takiego narzędzia, wraz z wstępną charakterystyką jego właściwości psychometrycznych.

mgr Agata Ruźniak-Lubocka, dr hab. Maria Kaźmierczak, prof. UG, dr Paulina Pawlicka
Uniwersytet Gdański

Referat

Oddajesz dziecko do żłobka? - „Nie masz serca”. Empatia rodzicielska w kontekście opieki nad dzieckiem do lat 3.

Celem badania było znalezienie odpowiedzi na to, czy istnieją różnice w wynikach uzyskanych na skali empatii pomiędzy grupą rodziców korzystających z usług żłobków a grupą rodziców, która nie zdecydowała się korzystać z tych usług.

W badaniu wzięło udział 136 rodziców posiadających dzieci w wieku od 24 do 36 miesięcy.

Analizowane były poszczególne zmienne: empatia rodzica, postawy rodzicielskie oraz poznawczy rozwój dziecka. Rodzice biorący udział w badaniu zostali podzieleni na dwie grupy. Kryterium podziału było uczęszczanie dziecka do żłobka.

dr hab. Elżbieta Rydz, dr Monika Dacka, mgr Jakub Romaneczko

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Referat

Style tożsamości a tolerancja religijna i gotowość do dialogu międzyreligijnego u osób w okresie wczesnej, średniej i późnej dorosłości

Celem badań jest poszukiwanie związków pomiędzy stylami tożsamości a tolerancją religijną i gotowością do wejścia w dialog międzyreligijny u osób w okresie wczesnej, średniej i późnej dorosłości.

Dotychczasowe badania ukazują, że ważnym punktem wyjścia postawy tolerancji i dialogu pomiędzy poszczególnymi grupami społecznymi, jest obopólne zainteresowanie partnerem interakcji, kulturą innych grup, jej historią, zwyczajami i religią. Badania ukazują, że otwartość na różnorodność religijną i tolerancja religijna są powiązane z otwartością poznawczą (Watson, Chen, Ghorbani, Vartanian, 2015), otwartością umysłową (Gawali, Khattar, 2015), otwartością na doświadczenie i niedogmatycznością (Van der Straten Waillet, Roskam, 2013). Ujemne związki z otwartością religijną, tolerancją religijną i pluralizmem religijnym wykazywały: zamknięcie poznawcze, uległość wobec autorytetu i uległość wobec konwenansów społecznych (Gawali, Khattar, 2016). Z perspektywy rozwoju tożsamości - efektem procesów jej integracji jest osiągnięcie przez osobę dorosłą określonego stylu tożsamości (Berzonsky, 2012), charakteryzującego się różnym poziomem otwartości na nowe informacje i doświadczenia, w tym w obszarze uznawanych wartości.

Po analizie literatury przedmiotu postawiono problem badawczy w postaci pytania:

Czy istnieją związki pomiędzy stylami tożsamości a tolerancją religijną i gotowością do wejścia w dialog międzyreligijny? W badaniach zastosowano: Skalę tolerancji religijnej (RTS, Putnam, Campbell, 2010, oprac. Bartczuk, Rydz), Test gotowości do wejścia w dialog międzyreligijny (TGDM Rydz, Bartczuk, 2019), Inwentarz stylów tożsamości (ISI-5, Berzonsky, Soenens, Luyckx, Goosens, pol. adapt. A.Senejko i in.).

Badaniami objęto 450 osób w trzech grupach wiekowych w okresie wczesnej, średniej i późnej dorosłości, z zachowaniem proporcji dla płci. Wyniki zostaną zaprezentowane na konferencji."

dr hab. Katarzyna Adamczyk

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Symposium

Rozwój ku zdrowiu: Życie w pojedynkę jako droga rozwoju w okresie dorosłości

W ramach symposium referaty zostaną zaprezentowane przez następujących prelegentów:

1) dr hab. Małgorzata Such-Pyrgiel, Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej w Józefowie. Referat pt. "Czy nowe technologie rewolucjonizują rynek matrymonialny i strategie poszukiwania partnera? Singiel 2.0?:"

2) dr Agnieszka Rychłowska-Niesporek, Uniwersytet Śląski w Katowicach. Referat pt. "Wybór w czasach Internetu. Dylematy singli i singielek".

3) mgr Kamil Janowicz, dr Marta Mrozowicz-Wrońska, dr hab. Emilia Soroko, dr hab. Katarzyna Adamczyk. Referat pt. "Życie w pojedynkę a rozwój i zdrowie psychiczne dorosłych mężczyzn. Analiza tematyczna wywiadów narracyjnych".

4) Dominika Ochnik, Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach, Ana Arzenšek, Faculty of Management, University of Primorska, Slovenia, Aleksandra M. Rogowska, Instytut Psychologii, Uniwersytet Opolski, Opole, Joy Benatov, Department of Special Education, University of Haifa, Israel, Urša Mars Bitenc, University of Primorska, Slovenia. Referat pt. "Zdrowie psychiczne u młodych dorosłych singli z Polski, Słowenii, Izraela i Niemiec w trakcie pandemii COVID-19 – badanie podłużne".

"W ostatnich dekadach w wielu krajach Europy oraz Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej obserwujemy wzrost liczby osób żyjących w pojedynkę. Skłania to do dalszej refleksji i badań nad zjawiskiem życia w pojedynkę zarówno w perspektywie psychologicznej i socjologicznej. Przyjmując za punkt wyjścia teorie rozwoju człowieka, które uznają, iż stworzenie związku intymnego stanowi jedno z kluczowych zadań rozwojowych w okresie dorosłości, a jego realizacja w sposób istotny wiąże się ze zdrowiem psychicznym i fizycznym, celem symposium jest zaprezentowanie najnowszych rozważań teoretycznych oraz wyników badań nad życiem w pojedynkę. Symposium stanowić będzie okazję do zainicjowania refleksji i dyskusji nad rozwojem i zdrowiem psychicznym osób żyjących w pojedynkę, który obecnie przebiega w zmieniającym się kontekście społeczno-kulturowym.

W ramach symposium zostaną omówione następujące zagadnienia: 1) kontekst społeczno-kulturowy związków intymnych, który obejmuje nowe technologie informacyjno-komunikacyjne oddziałujące na rynek matrymonialny i strategie poszukiwania partnera; 2) sposoby tworzenia i podtrzymywania relacji intymnych przez osoby żyjące w pojedynkę; 3) rozwój i zdrowie psychiczne mężczyzn żyjących w pojedynkę oraz 4) zdrowie psychiczne osób żyjących w pojedynkę w Polsce, Słowenii, Izraela i Niemiec w okresie pandemii COVID-19.

dr Dorota Dykalska

Uniwersytet Gdański

Warsztat

Już wiem, że coś wiem. Metoda pytań sokratejskich w edukacji

spersonalizowanej

""Nuuuda"", ""Bez sensu"", ""Nie chce mi się"" - co zrobić, aby ucząc dzieci (i dorosłych), bez względu na etap edukacyjny, nie pojawiały się takie stwierdzenia? Potrzebna jest tu taka interakcja, która orientuje ""ucznia"" na poszukiwanie ważnych zależności pomiędzy obecnymi a przyszłymi wydarzeniami oraz poszukiwanie informacji typu ""przydasie"". Stosowanie pytań sokratejskich koncentruje się na doskonaleniu procesu myślenia. Dziecko zaczyna samo poszukiwać znaczenia i istoty zadań. Na warsztat weźmiemy ""wyjaśnianie przez zapytanie"" i pokażemy, jak pytania sokratejskie można z powodzeniem stosować zarówno w kontakcie z młodszymi dziećmi jak i studentami w procesie edukacji na wyższych szczeblach.

prof. UKSW dr hab. Jan Ciecuch

Instytut Psychologii, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Komentarz (do wykładu prof. Janusza Trempały):

Nieoczekiwane konteksty rozumu i wiary prof. Janusza Trempały

Dokładnie 900 lat temu Piotr Abelard sformułował w dziele *Sic et non* (1122) nową metodę dochodzenia prawdy. Zestawiał tam sprzeczne wypowiedzi ówczesnych ekspertów (stąd tytułowe zestawienie sic-tak i non-nie), aby wykazać, że sprzeczności są pozorne, bo dotyczą jedynie części prawdy. Idąc tym tropem, skoro w swoim wystąpieniu prof. Janusz Trempała mówi tak – to ja w Abelardiańskim duchu poszukiwania prawdy – powiem: nie, przy czym bardziej chodzi mi tu o przyjrzenie się temu, co skrywa tak, skonfrontowane z nie, niż w pełni uzasadnione zaprzeczenie sformułowanemu tak.

Moje pierwsze nie dotyczy tego, co jest implikowane przez tytuł. Tytułowy rozum potrzebujący tytułowej wiary to byt ciekawy, a może i prawdziwy, ale nowożytnej nauki – przynajmniej w rozumieniu prof. Trempały - jednak nie generujący. W jakimś sensie Augustyńskie *Fides quaerens intellectum*, które skądinąd ugruntowało solidne podstawy pod nowożytną naukę, przekształca prof. Trempała w swoiste *Intellectus quaerens fidem* (gdyby już pozostać w Abelardiańskim duchu, przedmiocie i języku), ale takie przedstawienie akcentów nie ugruntuje nauki empirycznej, a skończyć się może co najwyżej rozpaczą rozumu, który potrzebnej mu wiary nie znalazł.

Moje drugie nie dotyczy postawionych problemów. Otóż współcześnie to nie niewiara w naukę jest problemem, ale wiara w nienaukę, wszak – znowu wróćmy do Augustyna, bo to dobry trop, skoro już o rozumie i wierze mowa – *dubito ergo sum* to maksyma raczej naukowca niż nienaukowca.

Moje trzecie nie dotyczy udzielanych odpowiedzi – postulowana zmiana paradygmatu nie rozwiąże zidentyfikowanych przez prof. Trempałę problemów, bo pozostaje na takim poziomie Diltheyowskiego wyjaśniania, że w zasadzie zbliża się tylko i aż do rozumienia, ale – niestety – zawsze rozumienia przeszłości. Choć być może rzeczywiście – jeśli rozum potrzebuje wiary w siebie samego – to możliwa jest tylko psychologia tego, co się już wydarzyło.

dr hab. Lucyna Bakiera, prof. UAM

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Komentarz (do wykładu prof. Janusza Trempały):

Dyskusyjne tezy Janusza Trempały o społecznym stosunku do nauki

W reakcji na dwa pytania postawione w abstrakcie wykładu, nasuwa się kilka wątpliwości, dlatego swój komentarz skupię wokół nich.

W pytaniu skąd bierze się obserwowana współcześnie coraz wyraźniej odporność ludzi na fakty oraz spadek zaufania społecznego do teorii i wiedzy naukowej oraz naukowych autorytetów zawarte są trzy tezy, które są dyskusyjne. Pierwszą z nich jest stanowisko, zgodne z którym współcześnie istnieje odporność ludzi na fakty. Zweryfikowanie go wymaga odpowiedzi na kilka pytań. Czym jest odporność na fakty? Czy można ją utożsamiać – co czyni Profesor Trempała – z trudnością w radzeniu sobie z faktami i w zrozumieniu rzeczywistości? Czy taka odporność jest cechą wyróżniającą współczesnego człowieka? Druga teza dotyczy spadku zaufania społecznego do teorii. Po czym można poznać spadek zaufania społecznego? Czy odnosi się to do wszystkich teorii, czy do teorii z małą mocą wyjaśniającą i pewnością epistemologiczną? Jeżeli mówimy o zmianie ilościowej w zakresie zaufania (spadek), to jakie punkty na osi czasu porównujemy? Trzecia teza dotyczy spadku zaufania społecznego do naukowych autorytetów. Tutaj nasuwa się problem kryteriów autorytetu naukowego. Czy są nimi stopnie naukowe, liczba publikacji, ich zasięg, cytowania, czy może o autorytecie decydują inne atrybuty? Jakie? Czy mówimy o autorytecie formalnym (pozornym) czy naturalnym (autentycznym)?

Pytanie drugie – Co to oznacza dla nauki, która potrzebuje silnej wiary w racjonalny porządek świata i w siłę rozumu ludzkiego? – zakłada twierdzącą odpowiedź na pierwsze. Tymczasem nie wiemy, czy odporność na fakty maleje i spada zaufanie społeczne do teorii naukowych i autorytetu nauki.

Zgłaszanie takich wątpliwości może wyglądać na zabawę słowno-logiczną oraz zbyt precyzyjne żonglowanie w sferze abstrakcji. Chyba jednak problem wart jest uwagi. Jeżeli bowiem wyprowadzimy konkluzje z błędnie postawionych przesłanek, to jaką wartość będzie miała nauka, która... potrzebuje siły rozumu ludzkiego?

prof. dr hab. Mieczysław Plopa

Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna

Komentarz (do wykładu prof. Janusza Trempały):

Komentarz do tego wykładu prof. Janusza Trempały:

Ad 1. Skąd się bierze odporność ludzi na fakty, spadek zaufania społecznego do teorii – wiedzy naukowej oraz naukowych autorytetów?

Nauka musi mieć taką naturę, zawsze będą jej ograniczenia, rzeczywistość jest bardziej złożona niż nasze teorie, modele. Nie można być „niewolnikiem” badań naukowych, bo one ciągle ewoluują, w innych aspektach wyjaśniają rzeczywistość, też tą „rozwojową”. Innymi słowy codzienne życie generuje więcej problemów, pytań, niż te, które mogą być ujęte w paradygmacie naukowym. Z mojej perspektywy są ogromne luki w edukacji „filozofii życia”. Odporność na „fakty naukowe” wynika z braku czy „nawyku” refleksyjności nad tym czego nauka dostarcza. Większą siłą przebicia mają struktury pozanaukowe – ideologie, media, wzorce rodzinne tzw. „urabiacze” a nie kreatorzy.

Ad2. Jak to ma znaczenie dla nauki, która potrzebuje silnej wiary w racjonalny porządek świata i siłę ludzkiego rozumu

Czy nauka korzysta z praktyki w wystarczającym stopniu? Przecież praktyka weryfikuje teorie?

Czy nie należy pogłębić dialogu merytorycznego między praktyką a nauką – (w świecie nauk niespołecznych jest to prawie standard). Z drugiej strony taka współpraca jest zasadna i twórcza ale niewystarczająca. W niektórych genialnych uniwersyteckich umysłach rodzą się rewolucyjne teorie, nie przystające do rzeczywistości codziennej, wyprzedzające ją nieraz o dziesięciolecia. Zatem zasadny wydaje się pluralizm podejść próbujących objaśniać rzeczywistość – pewne idee są konkretyzowane z odroczonym skutkiem.

Jestem zwolennikiem starej akademickiej formuły – uprawiania „nauki dla nauki” jak i „nauki dla praktyki”. Jeżeli badacz będzie się koncentrował głównie na użyteczności praktycznej swojej aktywności naukowej (a takie są naciski) to może zatracić swoją inwencję twórczą, nie będzie naukowcem ale rzemieślnikiem. W życiu potrzebni są jedni i drudzy.

mgr Nina Ambroziak, dr Katarzyna Sitnik-Warchulska

Play Therapy International

Referat

Wspieranie Rozwoju Dziecka w niedyrektywnej terapii poprzez bawienie się- Play Therapy

Profilaktyka i prewencja w obszarze zdrowia psychicznego wskazywane są jako kluczowe w okresie dzieciństwa i dorastania. W Polsce istnieje potrzeba wdrożenia efektywnej, bezpiecznej i przyjaznej formy wspierania rozwoju emocjonalnego, społecznego i psychicznego dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Holistyczne podejście Play Therapy do rozwoju dziecka i tym samym do terapii dzieci daje nadzieję na zaspokojenie ich zróżnicowanych potrzeb co w efekcie zapobiega, zmniejsza lub eliminuje rozwój psychopatologii w ich rozwoju.

Niedyrektywna terapia poprzez bawienie się- Play Therapy w modelu opracowanym przez Play Therapy International została stworzona z myślą o prewencji i wspieraniu naturalnych zasobów w rozwoju dzieci w okresie przedszkolnym i szkolnym. Opierając się na ideach V. Axline, nawiązując do koncepcji D. Winnicota oraz C. Rogersa, praktycy play therapy wykorzystują bawienie się jako przestrzeń do przepracowywania trudności dziecka, a także wzmacniania jego naturalnych zdolności samoregulacji. Nadzór nad efektywnością terapii Play Therapy dziecka przebiega z wykorzystaniem m.in. systemu oceny dokonywanej przez rodziców przy pomocy Kwestionariusza Mocnych Stron i Trudności (SDQ) Goodmana. Celem prezentacji jest omówienie wyników Kwestionariusza SDQ uzyskanych w grupie 30 dzieci uczestniczących w 12 sesjach krótkoterminowej terapii niedyrektywnej poprzez bawienie się Play Therapy. Postawiono pytanie o to, czy problemy emocjonalne, społeczne i behawioralne dzieci w ocenie rodziców różnią się między rozpoczęciem i zakończeniem terapii, a także czy istnieją różnice pomiędzy nimi, gdy uwzględnimy płeć dziecka, wiek dziecka, ale także cele terapii sformułowane przez rodziców.

Analiza uzyskanych danych wskazała, że krótkoterminowa terapia niedyrektywna Play Therapy przyniosła pozytywne rezultaty w zakresie emocjonalności, kontaktów z rówieśnikami, zachowania. Wyniki zostaną poddane dyskusji oraz refleksji podczas prezentowanego referatu.

mgr Marta Korporowicz

Uniwersytet Łódzki

Plakat

Samouszkodzenia niesamobójcze, a próby samobójcze

Samouszkodzenia niesamobójcze oraz próby samobójcze to dwa odmienne zjawiska, którym towarzyszą inne zachowania oraz cele. Badania pokazują jednak, że wśród osób dokonujących samouszkodzeń są osoby, które stosują ranienie własnego ciała jako środek zapobiegawczy próbie samobójczej. Mimo tego, próby samobójcze podejmowane są także przez osoby dokonujące samouszkodzeń niesamobójczych. Coraz powszechniejsze staje się zatem pytanie o czynniki sprzyjające próbom samobójczym dokonywanym przez osoby, które wcześniej prezentowały zachowania autoagresywne. Badania własne wykazały zależność pomiędzy wiekiem inicjacji samouszkodzeń niesamobójczych, a tendencjami samobójczymi, gdzie funkcje moderatorów pełniły lęk i depresja.

Anna Gajda, dr Marcin Moroń, Michał Królik, Magdalena Małuch

Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski

Monika Mraczek

Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu

Referat

Ciemna tetrada, moralne dystansowanie się a cyberbullying

Zachowania agresywne w Internecie i wynikające z nich zjawisko cyberwiktyimizacji są rosnącym problemem we współczesnym społeczeństwie. Ogólny Model Agresji wskazuje na rolę zarówno czynników osobowościowych jak i specyficznych procesów poznawczych przyczyniających się do wyzwolenia agresywnego zachowania. Celem badania była analiza zależności między cechami Ciemnej Tetrady (psychopatią, makiawelizmem, narcyzmem i sadyzmem), poznawczymi procesami moralnym dystansowaniem się a cyberprzemocą i cyberwiktyimizacją. W badaniu udział wzięło 250 osób w wieku od 18 do 60 lat. Wszystkie cechy Ciemnej Tetrady pozytywnie korelowały z agresywnymi zachowaniami w Internecie, jednak narcyzm był najściślej skorelowany z cyberprzemocą i nie wykazywał istotnego związku z cyberwiktyimizacją. Sadyzm, makiawelizm i psychopatia były pozytywnie skorelowane zarówno z cyberprzemocą, jak i cyberwiktyimizacją, chociaż sadyzm wykazywał najsilniejsze zależności. Wykazano, że cechy Ciemnej Tetrady (psychopatia, makiawelizm i sadyzm) wiążą się również z mechanizmem moralnego dystansowania. Mechanizm ten wykazał również związek z cyberprzemocą i cyberwiktyimizacją. W przeciwieństwie do doniesień literatury przedmiotu, w niniejszym badaniu nie udało się potwierdzić, że mechanizm moralnego dystansowania jest mediatorem Ciemnej Tetrady, cyberprzemocy i cyberwiktyimizacji.

mgr Joanna Szczepańska, Maja Pisarek

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Referat

Zachowania autoagresywne w przebiegu depresji u dzieci ze spektrum zaburzeń autystycznych

Studia przypadków adolescentów z diagnozą spektrum autyzmu i depresji dokonujących samouszkodzeń. Pochylamy się w nim nad funkcją samouszkodzeń w tych przypadkach oraz przyjrzeniu się, czy nie mają one podłoża zachowań stereotypowych, które są jednym z osiowych objawów zaburzenia. Powołując się na literaturę można przyjąć, że pewne zachowania mają charakter kompulsywny i nie łączą się z bezpośrednim bodźcem. W wymienionych przez nas przypadkach osoby stosowały autoagresję bez wyraźnego wyzwalacza.

Samouszkodzenia bez intencji samobójczej mają bardzo złożony charakter i trudno jest znaleźć jedną przyczynę takich zachowań. Niemniej w populacji adolescentów coraz częściej zdarzają się tego typu sytuacje, a samouszkodzenia w połączeniu z diagnozą spektrum autyzmu mogą wskazywać na funkcje, jakie samouszkodzenia pełnią u młodych ludzi.

dr hab. Wanda Zagórska, prof. UKSW, dr Ilona Skoczeń, dr Anna Lipska

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Referat

Polska adaptacja The Inventory of the Dimensions of Emerging Adulthood (IDEA-PL) Reifmana, Colwell i Arnetta oraz jej właściwości

Ocena nasilenia doświadczeń charakterystycznych dla okresu wchodzenia w dorosłość (tzw. emerging adulthood) jest szczególnie istotna, m.in. ze względu na ich powiązania ze zjawiskami psychopatologicznymi i zachowaniami ryzykownymi ludzi młodych. Jednym z najbardziej popularnych narzędzi do badania tych doświadczeń jest The Inventory of the Dimensions of Emerging Adulthood (IDEA) autorstwa Reifmana, Colwell i Arnetta (2007), które składa się z sześciu skal: Poszukiwanie tożsamości, Eksperymentowanie, Niestabilność, Skoncentrowanie na innych, Skoncentrowanie na sobie oraz Poczucie "bycia pomiędzy". Narzędzie doczekało się adaptacji w różnych krajach świata. Celem niniejszego wystąpienia jest prezentacja wyników badań przeprowadzonych z użyciem polskiej adaptacji wspomnianego inwentarza – IDEA-PL. Przebadano 1414 osób (63% kobiet) znajdujących się w okresie stającej się dorosłości tj. 18-29 lat ($M = 23$; $SD = 2,89$). Analizy przeprowadzono w dwóch etapach: za pomocą eksploracyjnej analizy czynnikowej (EFA) sprawdzono podstawową strukturę pomiaru, natomiast konfirmacyjna analiza czynnikowa (CFA) służyła ocenie dopasowania modelu. Wyniki EFA pokazały, że większość pozycji testowych wchodzących w skład IDEA-PL łądowały pierwotnie dedykowane sześć skal, jednakże niektóre z nich osiągnęły niskie ładunki czynnikowe lub/i ładunki krzyżowe. W drugim etapie analiz wyeliminowano problematyczne pozycje i przetestowano dopasowanie modeli rozwiązań pięcio-, cztero- i trójczynnokowych. Wyniki CFA wykazały, że wszystkie modele osiągnęły zadowalające parametry, przy najlepszym dopasowaniu do rozwiązania trójczynnokowego. Analizy potwierdziły, że skrócona wersja IDEA-PL może być stosowana zarówno do celów naukowych, jak i w praktyce psychologicznej.

dr Monika Baryła-Matejczuk, dr Grzegorz Kata, dr Wiesław Poleszak

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie

Referat

Osobowościowe korelaty wrażliwości środowiskowej w grupie polskich licealistów

Wrażliwość środowiskowa (ang. Environmental Sensitivity) definiowana jest jako zdolność do rejestrowania, a następnie przetwarzania bodźców zewnętrznych (Pluess, 2015). Jest jedną z najbardziej podstawowych cech indywidualnych i można ją zaobserwować u większości gatunków (Pluess i in., 2018). Zgodnie z założeniami koncepcji (zob. między innymi Pluess, 2015; Pluess i in., 2018; Greven i in., 2019) zarówno ludzie, jak i zwierzęta zaprogramowane są do tego, by postrzegać, przetwarzać, reagować i dostosowywać się do określonych warunków środowiska: pozytywnych i negatywnych. Wiele badań na w Europie zachodniej powiązało wrażliwość środowiskową i jej trzy komponenty (tj. niski próg wrażliwości sensorycznej [LST], łatwość wzbudzenia [EOE] i wrażliwość estetyczną [AES]) z cechami osobowości Wielkiej Piątki, wskazując jednocześnie, że czynniki kulturowe mogą mieć znaczenie dla tej relacji. Aby zweryfikować hipotezę o związku pomiędzy wymienionymi zmiennymi w grupie polskich adolescentów, badaniami objęto licealistów (N=428). Uczniowie uzupełniali polską adaptację skal: Highly Sensitive Child (HSC) i Big Five Questionnaire-Children (BFQ-C). Analizy korelacji wykazały, że wrażliwość środowiskowa koreluje dodatnio z neurotyzmem, introwersją i ugodowością, AES ma słabą korelację z każdą z mierzonych cech osobowości, podczas gdy LST był skorelowany ujemnie z ekstrawersją, a dodatnio ugodowością i neurotycznością, zaś EOE ujemnie z ekstrawersją, sumiennością i otwartością a dodatnio z neurotycznością.

dr Monika Baryła-Matejczuk

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie

Rosario Ferrer-Cascales, Natalia Albaladejo-Blázquez, Nicolas Ruiz-Robledillo, Borja Costa-López

Department of Health Psychology, University of Alicante

Referat

Teoretyczne podstawy “wysokiej wrażliwości” - systematyczny przegląd literatury

Wysokiej nasilenie wrażliwości przetwarzania sensorycznego charakteryzuje około 30% społeczeństwa. Badania potwierdzają, że osoby o wysokim nasileniu cechy przetwarzają informacje i bodźce z otoczenia intensywniej i głębiej niż inni. Osoby należące do tej grupy są bardziej wrażliwe zarówno na pozytywne, jak i negatywne doświadczenia. Wyniki dotychczas prowadzonych badań wskazują, że dla osób wysoko wrażliwych środowisko, w którym się rozwijają, ma szczególne znaczenie. Celem referatu jest zaprezentowanie fragmentu badań dotyczących wrażliwości przetwarzania sensorycznego i wrażliwości środowiskowej, które zostały przeprowadzone z wykorzystaniem systematycznego przeglądu literatury (PRISMA) w ramach prac projektu "High sensitivity - innovative module in human sciences" (HSP) nr: 2020-1-PL01-KA203-082261. Początkowo dokonano usystematyzowania teoretycznych podstaw koncepcji. W sumie zidentyfikowano 821 artykułów zawierających słowa klucz „wrażliwość przetwarzania sensorycznego” LUB „osoba wysoko wrażliwa” ORAZ „teoria” LUB „podstawa teoretyczna”. Po usunięciu artykułów powtarzających się (n = 33), przeanalizowano tytuły i streszczenia, a pozostałe 791 artykułów usunięto zgodnie z przyjętymi kryteriami wykluczenia. Po przeczytaniu pełnego tekstu wykluczono 74 artykuły. Ostatecznie do przeglądu uwzględniono 12 artykułów.

Łukasz Godek

PPP-17, ZPPP-1, SPS 291

Symposium

Szkoła jako środowisko wspierające rozwój emocjonalny

Tematem wystąpienia zająłem się ze względu na rozpoczęcie współpracy z pewną prywatną szkołą. Wydał mi się on bardzo intrygujący, ponieważ nie spotkałem wcześniej tak prowadzonej placówki. Duża część specjalistów ma krytyczne uwagi dotyczące prowadzenia szkół, zarówno publicznych jak i prywatnych. Różne reformy wprowadzane w tym obszarze od roku 1989, nie przyniosły spodziewanych efektów. Powstają ciągle nowe projekty edukacyjne, jednak często nie spełniają oczekiwań dzieci, rodziców i nauczycieli. Szkołę którą chciałbym zaprezentować, nie będzie jej reklamą (zrobię to anonimowo), tylko zachętą do dyskusji o modelu, który warto poznać i być może zaimplementować w środowiska lokalne.

Zamierzam zaprezentować konkretne rozwiązania i wnioski jak dzisiaj, w dobie kryzysu psychicznego dzieci i młodzieży, można prowadzić szkołę, która służy rozwojowi emocjonalnemu młodego człowieka. Jak budować zespół nauczycieli i specjalistów oraz pracowników obsługi, który ten rozwój będzie wspierać i rozwijać. Jaki można wypracować model współpracy z rodzicami, aby oni czuli się jego najważniejszą częścią.

Mam nadzieję, że proponowany temat będzie zachęcał do dyskusji i wymiany opinii. Słuchacze wyjdą z tej formy wystąpienia wzbogaceni o nowe informacje, wnioski, refleksje. Zachęci to do poszukiwania rozwiązań które spowodują, że szkołę zaczniemy spostrzegać jako środowisko ku zdrowiu a nie przeciwko niemu. W wystąpieniu tym chciałby również zaprezentować pomysły zmian zaczerpnięte z innych państw europejskich oraz moje własne wypracowane w trakcie wieloletniej pracy. Pomocne w tym może być moje doświadczenie zawodowe jako psychologa, diagnosty, psychoterapeuty i superwizora, gdyż będzie prezentować podejście holistyczne i systemowe. Ostateczny wybór formy wystąpienia pozostawiam radzie naukowej konferencji.

dr Justyna Trepka-Starosta

Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfanteo

dr Jolanta Starosta

Uniwersytet Jagielloński

Referat

Styl przywiązania z rodzicem a rozwój tożsamości dzieci adopcyjnych

Każda jednostka kształtuje swoją tożsamość w toku całego życia, kluczowym momentem dla jej ugruntowania jest jednak okres późnej adolescencji. Badając przebieg kształtowania się tożsamości w życiu osoby nie można pominąć tak ważnej kwestii jak rodzina, ze szczególnym uwzględnieniem relacji adolescenta z rodzicami. Rodzina jest podstawowym i najbardziej naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym dziecko wzrasta przez pierwsze lata swego życia. Rodzice wychowują i kształtują poczucie tożsamości u swojego potomstwa przez: modelowanie, identyfikację, proces uczenia się nadawania znaczeń oraz naśladownictwo rodzica. Ciekawym i mało zbadanym obszarem jest kształtowanie się tożsamości u dzieci adoptowanych. Celem poznawczym podjętych badań jest uzyskanie wiedzy na temat rodzajów stylu przywiązania z rodzicem adopcyjnym i w konsekwencji określenia najbardziej optymalnego stylu przywiązania z rodzicem, wpływającym na ukształtowanie się tożsamości dojrzałej. Kolejnym celem jest zgłębienie znaczenia rozwoju tożsamości dla jednostki, ze szczególnym zwróceniem uwagi na okres rozwojowy człowieka jakim jest wczesna i późna adolescencja. Do celi praktycznych przeprowadzonych rozważań i badań należy próba zbadania i zrozumienia relacji rodzic adopcyjny – dziecko, adopcyjne. Podjęto próbę zbadania i zrozumienia zależności pomiędzy stylem przywiązania z rodzicem, a statusem tożsamości adolescenta.

dr hab. Wioletta Radziwiłłowicz, prof. UG

Instytut Psychologii, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Gdański

Aleksandra Kilanowska

Pracownia Diagnostyki i Terapii Dziecka, Gdańsk

prof. dr hab. med. Jacek Sein Anand

Zakład Toksykologii Klinicznej, Wydział Nauk o Zdrowiu z Instytutem Medycyny Morskiej i Tropikalnej, Gdański Uniwersytet Medyczny

Plakat

Styl funkcjonowania społecznego oraz relacje emocjonalne w rodzinie u osób po próbie samobójczej

Prawdopodobieństwo zachowań suicydalnych zmniejsza posiadanie poprawnie funkcjonującej, wspierającej rodziny oraz osobiste zasoby, takie jak poczucie kompetencji itp. Natomiast czynnikami ryzyka są m.in. zaburzenia psychiczne, wcześniejsze próby samobójcze, samookaleczenia oraz uzależnienia. Celem badań własnych było sprawdzenie, jaki jest styl funkcjonowania interpersonalnego oraz obraz relacji emocjonalnych w rodzinie u osób po próbie samobójczej.

Sformułowano następujące pytania badawcze: Jaki obraz relacji emocjonalnych w rodzinie mają osoby po próbach samobójczych? Jakimi relacjami interpersonalnymi charakteryzują się osoby po próbach samobójczych? Czy istnieje związek pomiędzy obrazem relacji emocjonalnych w rodzinie a stylem funkcjonowania interpersonalnego osób po próbie samobójczej?

Na przeprowadzenie badań uzyskano zgodę Komisji Etyki w Instytucie Psychologii UG. Zbadano 27 osób (21 mężczyzn, 6 kobiet), będących pacjentami Pomorskiego Centrum Toksykologii w Gdańsku. Uczestnicy badania byli hospitalizowani w oddziale z powodu próby dokonania samobójstwa. Wiek badanych wynosił 18-52 lata ($X=33,81$). W badaniu skorzystano z ankiety socjodemograficznej, Skali Ustosunkowań Interpersonalnych (Stanik, 1994) oraz Testu Stosunków Rodzinnych (Bene, Anthony, 1976).

Osoby po próbach samobójczych charakteryzują się stylami funkcjonowania interpersonalnego związanymi z obniżonym poczuciem kompetencji, pewności siebie, pesymizmem, bezradnością, „wołaniem o pomoc”, wysokim nasileniem zachowań antyspołecznych, wrogich oraz tendencjami do izolowania się od społeczeństwa. Wyniki nie wykazały istotnych statystycznie różnic pomiędzy uczuciami negatywnymi a pozytywnymi zarówno odbieranymi, jak okazywanymi wobec osób współtworzących system rodzinny. Można pośrednio wnioskować, że poczucie kompetencji, pewności siebie, akceptacja siebie, brak zachowań wrogich, antyspołecznych oraz tendencji do izolacji społecznej mogą stanowić istotne czynniki, chroniące przed próbą samobójczą.

dr Grzegorz Kata, dr Wiesław Poleszak, dr Monika Baryła-Matejczuk

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie

Referat

Wrażliwość środowiska a radzenie sobie z kryzysem Covid-19 przez młodzież szkół średnich

Wrażliwość przetwarzania sensorycznego stanowi istotny zasób u młodzieży i osób dorosłych. Towarzyszy jej jednocześnie głębokie przetwarzanie sensoryczne informacji środowiskowych. Celem badania było określenie związku tej cechy z radzeniem sobie z kryzysem COVID-19. Uwzględniono objawy kryzysu oraz psychospołeczne czynniki chroniące przed kryzysem psychicznym. Wykazano istnienie korelacji między cechą wrażliwości a nasileniem objawów kryzysu.

dr Justyna Michałek-Kwiecień, dr hab. Maria Kaźmierczak, prof. UG

Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

Referat

Postrzeganie dziadków jako mentorów a tożsamość osobowa wnuków wkraczających w dorosłość

Z racji pogłębiania się zjawiska starzenia się społeczeństw, coraz więcej dorosłych wnuków ma kontakt ze swoimi dziadkami. W szczególności kobiety przez trzy do czterech dekad swojego życia pełnią rolę babć i towarzyszą w rozwoju swoich wnuków (od niemowląt po młodych dorosłych). Większość babć dożywa obecnie wieku dorosłości przynajmniej swojego najstarszego wnuka. Badania wskazują, że bliska emocjonalna relacja z babciami i dziadkami ma znaczenie dla funkcjonowania młodych dorosłych wnuków, szczególnie w obszarze ich rozwoju społeczno-emocjonalnego, jak również poznawczego. Celem badań własnych jest analiza związków postrzeganej roli mentora, jaką mogą pełnić dziadkowie w życiu wnuków, dla występowania dwóch procesów budowania tożsamości osobowej, tzn. syntezy oraz rozproszenia. W badaniu wzięło udział 424 wkraczających w dorosłość wnuków (41,3% mężczyzn), w wieku od 18 do 25 lat, którzy wypełnili zestaw kwestionariuszy pozwalających na pomiar procesów tożsamości osobowej, postrzegania dziadków jako mentorów, a także charakterystyki relacji międzypokoleniowej. Uzyskane wyniki wskazują na pozytywny związek pomiędzy postrzeganą relacją mentoringu z najbliższym dziadkiem/najbliższą babcią wyłącznie z procesem syntezy tożsamości wśród wkraczających w dorosłość wnuków. Przy czym porównania międzygrupowe sugerują brak istotnych różnic między wnuczkami i wnukami w testowanym modelu. Podsumowując, relacje z dziadkami mogą być postrzegane jako ważne w promowaniu spójnego rozwoju tożsamości wśród wschodzących dorosłych.

dr hab. Edyta Pietrzak, prof. UŁ

Instytut Psychologii, Uniwersytet Łódzki

Wykład plenarny

Antropocen jako globalne ryzyko. Konteksty społeczne

Aktywne ingerowanie człowieka w procesy kierujące geologiczną ewolucją planety, modyfikacja parametrów systemów planetarnych, zmiany klimatyczne i utrata bioróżnorodności nazywane mianem antropocenu sprawiły, że świat dotąd znany i rozumiany przestał być rozpoznawalny. Globalne ryzyka późnej nowoczesności są niekalkulowalne, nieodwracalne i nierekompensowalne. Stworzyły światową wspólnotę niebezpieczeństw, której samopoczucie determinowane jest przez lęk i w której ryzyko stało się najbardziej demokratycznym zjawiskiem. Dlatego antropocen wiąże się z pytaniami o sprawczość i odpowiedzialność człowieka, a w związku z tym i o sposoby reakcji na ten stan, takie jak: zaprzeczanie i negowanie, apatia i nihilizm czy transformacja społeczeństwa i podjęcie namysłu nad końcem świata, jaki znaliśmy i nad światem przyszłości.

Wystąpienie podejmuje zagadnienie społecznych kontekstów antropocenu w odniesieniu do teorii globalnych ryzyk oraz raportów WEF. Przedstawia także sposoby reagowania na globalne ryzyko i ich konsekwencje.

dr hab. Wojciech Łukasz Dragan, prof. UW

Wydział Psychologii Uniwersytet Warszawski

Wykład plenarny

Biorozwojowe wskaźniki zróżnicowania orientacji seksualnej

Orientacja seksualna, tak jak wiele innych aspektów ludzkiego zachowania, jest uwarunkowana wieloczynnikowo. Szereg analiz wykonanych w ostatnim czasie pozwoliło zidentyfikować jej prawdopodobne źródła wpływu biologicznego. Wśród nich najważniejsze wydają się czynniki o charakterze genetycznym, hormonalnym i immunologicznym. Co ważne, badaniom nad biologicznymi źródłami zróżnicowania orientacji seksualnej towarzyszą próby identyfikacji jej korelatów rozwojowych.

W trakcie wystąpienia dokonam przeglądu najważniejszych rezultatów badań dotyczących biorozwojowych korelatów zróżnicowania orientacji seksualnej. Ponadto, omawiane zagadnienia zilustruję wynikami badań własnych dotyczących biologicznych i rozwojowych korelatów orientacji seksualnej u mężczyzn. W ramach podsumowania, na podstawie wspomnianych danych zostanie zaprezentowana próba klasyfikacji osób badanych. Rezultaty tej analizy implikują pytania o możliwe ścieżki rozwoju zróżnicowania orientacji seksualnej, a także o inne, dotychczas niezidentyfikowane biorozwojowe korelaty tego aspektu zachowania.

prof. Dagmar Strohmeier

University of Applied Sciences Upper Austria, Linz, Austria

University of Stavanger, Norway

Wykład plenarny

Positive development and resilience of immigrant children and youth

In times of rising social inequalities, understanding the factors contributing to the positive development of immigrant and refugee youth is of high scientific and societal importance. There is ample evidence that lower socio-economic status, poverty, and immigrant status are risk factors for lower levels of psychosocial functioning, lower school achievement, early school dropout, and future unemployment in most OECD countries including Austria.

The main goals of this talk are twofold. To begin with, I argue to overcome simplistic theoretical models characterized by a deficit perspective on immigrant youth. I will discuss the value of a contextualized theoretical perspective that is interested to unravel success factors and that builds on a risk and resilience developmental perspective and major contemporary sociological and psychological theories on immigrant development. Secondly, I will present the results of two empirical studies that were conducted in Austria in the last years. I will first explain why the host population's attitudes towards immigrants are very important to promote their positive development. I will summarize the results of a study that has been conducted with 129 young non-immigrant Austrian young adults aged 20 to 25 years. Second, I will present a study that aimed to better understand how background variables (e.g., age, gender, immigrant generation), discrimination experiences, acculturation orientations, and multi-ethnic identities are associated with different aspects of psychosocial functioning among 284 Turkish immigrant adolescents aged 12 and 15 years.

Combining the insights gained from the two empirical studies, I will formulate recommendations for educational practices and integration policies to foster the positive development and resilience of immigrant children and youth.

Dagmar Strohmeier is Professor at the University of Applied Sciences Upper Austria, Linz in Austria and Professor II at the Norwegian Centre for Learning Environment and Behavioural Research in Education at the University of Stavanger in Norway. She received a PhD (2006) the *venia legendi* in Psychology (2014) from the University of Vienna in Austria. She studies the positive development of children and youth with a cross-cultural and cross-national perspective and a special focus on immigrant youth. She has developed, implemented and evaluated a program to foster social and intercultural competences in schools (ViSC program) that has been implemented in Austria, Cyprus, Romania, Turkey and Kosovo. She was the principle investigator of the EU funded project "Europe 2038" and examined young people's engagement with the European Union in seven countries (www.europe2038.eu). Her research was awarded by the University of Applied Sciences in 2011 (Researcher of the Year) and the Bank Austria Main Award for the Support of Innovative Research in 2009. Her teaching was awarded by the the Köck Stiftung in 2010. She served as co-editor of the European Journal of Developmental Psychology between 2015 and 2021. She published numerous peer-reviewed journal articles, edited five special issues of peer-reviewed journals and two books. Between 2021 and 2023, she serves as the president of the European Association for Developmental Psychology (www.eadp.info).

dr hab. Przemysław Tomalski, prof. IP PAN

Instytut Psychologii PAN

Wykład plenarny

Niemowlęta we akcji - o roli organizacji ruchów ciała we wczesnym rozwoju mowy

Od kilku dekad znane są związki pomiędzy wczesnym rozwojem umiejętności ruchowych a osiągnięciami w zakresie rozwoju językowego. Wcześniejsze nabywanie "kamieni milowych", szczególnie w zakresie dużej motoryki, jest związane z wcześniejszym mówieniem oraz większym zasobem słów. Dotychczas nie są znane mechanizmy, które łączą te dwa obszary rozwoju. W trakcie wykładu zaproponuje ramę teoretyczną, która ujmuje wczesny rozwój komunikowania się w kategoriach współdziałania niemowlęcia i rodzica w toku interakcji społecznych - obejmującego zarówno ruchy kończyn i ciała, jak i wokalizowanie. W tym ujęciu rozwój produkcji mowy jest ściśle związany z rozwojem kontroli motorycznej ciała, lecz jego kluczowym elementem jest nauka koordynacji podejmowania działań pomiędzy niemowlęciem a rodzicem. Przedstawię także wyniki badań aktualnie prowadzonego przez nasz zespół projektu z wykorzystaniem ubieralnych czujników ruchu, w którym analizujemy dynamikę ruchów ciała rodziców i niemowląt w odniesieniu do pierwszych wokalizacji. W końcowej części zaprezentuje perspektywy wykorzystania ubieralnych technologii we wczesnej diagnostyce typowego i atypowego rozwoju.

prof. dr hab. Grzegorz Węgrzyn

Katedra Biologii Molekularnej, Wydział Biologii, Uniwersytet Gdański

Wykład plenarny

Choroby genetyczne a rozwój człowieka

Materiał genetyczny, w postaci cząsteczek kwasu deoksyrybonukleinowego (DNA), ma zasadniczo taki sam schemat budowy u wszystkich żywych organizmów. Oznacza to, że zarówno geny bakterii jak i geny człowieka są zbudowane z takiej samej substancji chemicznej. Kolejność ułożenia nukleotydów w DNA, czyli tzw. sekwencja nukleotydowa DNA, jak również całkowita długość cząsteczek tego związku, są jednak różne u każdego organizmu. Stąd biorą się tak duże różnice pomiędzy budową ciała i funkcjonowaniem różnych organizmów – takich jak bakterie czy ludzie. Z tego samego powodu, czyli różnic w sekwencji nukleotydowej DNA, każdy człowiek różni się od pozostałych. Do tego dochodzą różnice związane z ujawnianiem się cech zapisanych w materiale genetycznym, czyli tzw. ekspresją genów, pod wpływem różnych warunków środowiskowych, które również wpływają na budowę i funkcje organizmów. Ponieważ nasz materiał genetyczny w ogromnym stopniu wpływa na nasze funkcjonowanie, uważa się, że przebieg praktycznie każdego schorzenia ma pewien związek z genetyką. Niektóre choroby człowieka wynikają bezpośrednio z defektów (tzw. mutacji) w materiale genetycznym. Mówimy wtedy o chorobach genetycznych. Obecnie znanych jest kilkanaście tysięcy chorób o podłożu genetycznym, a większość z nich cechuje się poważnymi objawami i ciężkim przebiegiem. Mają one ogromny wpływ na rozwój człowieka, w tym rozwój psychiczny. Podsumowując, wpływ informacji genetycznej na nasze zdrowie jest ogromny, zaś mechanizmy funkcjonowania genów, chociaż cały czas intensywnie badane, kryją w sobie jeszcze wiele tajemnic.